

ISŌ KUƳŌƳŌTUTU TELEŌULU

ISAYII TŌM TAKĒLAYA

Kutulu

Iseyeli nyéma kƳpəntəŋ na pa wahalanaa tŏm ke Isayii yŏƳŏtəŋi i takəlaya kanε ka taa. I yŏƳŏtəŋi tŏtəƳŏ isəna Isŏ ké sŏsŏ ke piitimnaa tŏŏ tŏ. Pəyele Isŏ hεεsəŋi Iseyeli nyéma laŋa. Na i nŏŏsi nsi i suwa si í ka kŏna waasulu na í waasi-wε tŏ. Waatu wei Iseyeli nyéma ká tε yomle təƳŏu ke Papiloni taa ulena pa kakaasaya mēli Iseyeli taa na pá təƳŏ pa tεtu.

Isəna pa faya Isayii takəlaya tŏ:

Yuta nyéma na piitimnaa pa wεεtu, titite 1–39

Iseyeli nyéma laŋhεεsəle, titite 40–55

Iseyeli nyéma mələƳu tŏm, titite 56–66

HŌƳŌLUƳU KANCAALAYA NYĒŋKU

¹ Tŏm nti pə kulaa na pŏ huli Aməti pəyalu Isayii təƳŏlŏ. Yuta tεtu na Yosalem icate pa tŏm ké. Yuta awulaa Osiyasi na Yotam na Ahasi na Isekiyasi pa pŏle taa ké i ná-ti.

Iseyeli yəlaa ŋkpantεεləŋ

² IsətənuƳu, nu. Tεtu, ke ŋkpaŋŋ.

Tacaa yŏƳŏtəŋi si:

Hali má tŏŏ piya na má puŋi-si,
ulena sí kuləŋi ma tŏŏ?

³ Nau nyəmə í tu,

na kpaŋaya náá nyi wei i caləŋi-ke tŏ.

Ama Iseyeli nyéma ná tá nyi pulu.

Ma yəlaa mpe paa nukɪ.

Pvlpv fei təcɔŋŋ ke Yuta tetv taa

⁴ Yəlaa pəntəlaa, na asayaa me,
mə təm we waiyo ké.

Piitim nyəŋ nyəm na kawalaya piya me,
mə təm we waiyo ké.

Mpi tɔ, í ləwa Taca na í nyəni
Isɛyeli Isə Naŋŋ tv ke yem, í ha-ɪ siyile.

⁵ Mə leye í caa si má tasa mapu?

Pepe tɔ́ ké í wee na í kama nyɔɔv na ma tɔ́ kulɔɔv?
Ani mə nyɔɔŋ ná fetilaa na í tɔ́ki wahala ke mə taa.

⁶ Pécó pə kraɣav mə nyɔɔŋ na pə suna mə nəntaaləŋ
tɔ,

tiili fei hiiu. Pə fetila-meɣe na hiŋnaa,
na tɔmate lona naaki.

Nəɣɔlv ta nyaali-me yaa í tó-meɣe nim,
yaa í həkə mə hiŋ.

⁷ Pə kpiisa mə tetv na kəkə nyaya mə acalɛɛ.

Krai nyəma wakələyi mə tetv na í nyənəyi.

Pə wakəlaa ké isu
waatv wei nyutv taa nyəma ka kəma tɔ.

⁸ Yosalem ke pə kaasaa isu cokəle ke kaama taa. Yaa
caŋɔɔv ke tui wei pa yaa si lɛsɛŋ tɔ ɪ taale taa,
na yoolaa tama-ɪ kotaya.

⁹ Ye Taca Pə təna pə tv í taa kaasi-meɣe yəlaa ke pəcɔ,
í ka nəɣəsəna ké isu Sətəm nyəma.

ɪ ka we isu Kəmɔɔ nyəma.

Isə sɛɛv mpi Isə taa kraakəna tɔ

¹⁰ Sətəm awulaa me, í nu Taca kuyɔɔtɔtv.

Kəmɔɔ yəlaa mé í ke ŋkraŋŋ na Taca kusəsutv.

¹¹ Taca pəəsəyi si: Pepeye ma lakəna mə kətasi
tuutuuma,

ma haya mə ıwaah na mə nawee katası nsi kəko
lusaa tə sı nim. Ma nyəğəsa mə latəcənnaa
na mə heeh na mə pəntuləh caləm.

12 Waatv wei í kəh ma kin tə awe heela-me sı
í feli ma taya tə?

13 ı yelee kawalaya ke mə ıətvnaa kvfama acima taa,
na kvyeey kvheesəh na mə kotvñ acima taa.
Maa caaki sı má ná ısayatv,
na kvyeey səsəh pə situyu.

14 Ma taa kpaakəna mə ıətvnaa kvfama na mə acima
ké.

A we-m təlası ké, ma kawa a təm.

15 Waatv wei í tekəyi-m niñ tə ma keesəyi ma ıse ké.

Pa a í lvsəyi sələməh tə, maa nuki.

Mpi tə, caləm suwa mə niñ taa ké.

16 ı só lvm na í lá nyəh tə asilima keelvyv kətaya.

ı yelee mpi pə fei teu tə, na ısayatv lapv.

17 ı kpeləmi kvpantv lapv,

na í pəeki tampana təhvvyv.

ı paasəna mpa pa ıse pa təkı tə.

ı ha sulav ke ı tampana.

ı seena av leelu tə.

Ye ıseyeli nyəma kvləyi Taca tə

18 Mpyú Taca təma sı:

ı kə na má na-me tə ciiki.

Ye mə ısayatv seewa ısu təlvvm,

tu hvlvmi ısu kayav.

Ye tə seewa ısu kpancəh,

tu hvlvmi ısu kponkpvmlvm.

19 Ye ı ka tisaya na í nuna-m,

ı ka təya tetv kvlvvm kvpam.

20 Ama ye í kisaa na í kvləyi ma tə,

í ká sɪ yooʊ taa.
Mpi tɔ, Tacaa yəɣətəna.

Yosalem ɪcətɛ tayanvɣv

21 Isənaya pə lapa na Yosalem ɪcətɛ
kʊpantɛ n̄tɛ tɛ pəsɪ wasaŋkali?
Pɛ́cɔ́ yəlaa kʊpama ka suna tɔ taa na pá tɛɣəɣɪ
siyisuyɪ.

Ama nɔɔnɔɔ yulʊkʊlaa wɛnna.

22 Yosalem ɪcətɛ ka wɛ kɛ ɪsu liyitee.

Ama nɔɔnɔɔ tɔ pəsa ɪsu pəɣɔlasɪ.

Pəyele tu nəɣəsəna kɛ ɪsu sulʊm kʊpam,

ɪlɛ nɔɔnɔɔ pə pala lʊm.

23 Tɔ awulaa kɛ tɔɔ kʊllaa kɛ, na ŋmulaa sənlaa.

Pa tɔna pa sɔɔla kʊhaaŋ kɛ na pá pɛɛkəɣɪ kasəyaya.

Paa paasəɣəna alv leelu tɔm,

pɛ́cɔ́ paa haaki sulav kɛ ɪ tampana.

24 Pə tɔɔ kɛ Pə tɔna pə tɔ Tacaa wei ɪ kɛ Iseyɛli Iɔ tɔ ɪ
tɔma sɪ:

Maa lɛɛti ma kolontunaa, na má wɛnna tampana.

25 Yosalem ɪcətɛ nyá maa tɔ nyá tɔɔ kɛ niŋ.

Maa tɔ-ŋ kəkɔ taa ɪsu pa tayanvɣv liyitee tɔ

na kəkɔ nyaya nyá asilima.

26 Maa mɛɣna nyá huɔlaa kʊpama ɪsu paa wɛv lɔŋtaa
tɔ,

na nyá layatv tasəlaa ɪsu paa wɛv kancaalaya tɔ.

Pəle pə waali kɛ paa yaa-ŋ ɪcətɛ kʊpantɛ na kusiyisile.

27 Ye Siyɔŋ nyɛma layasaa na pá tɛɣ mpi pə wɛ teu
tɔ,

Iɔ ká ya-wɛ.

28 Ama pu wakəli asayaa na pəntəlaa,

na mpa pa ləkɪ Tacaa tɔ paa le.

29 Fɛɛle ká kpa-mɛ na tuŋ wei í luŋɣɪ tɔ.

Tawa wɛna í fɛɛnəɣɪ tɔ a ká yeɛle na í tɔɣɔ fɛɛle.

30 Mpi tɔ, í ká lontili kɛ́ isu waatu wei
tuŋ inɪ ɪ hatu tɔkuyɔ tɔ.

Ɔ ka tɛ́ taasi isu waatu wei
tuŋ inɪ ɪ laŋəyi lɔm tɔ.

31 Yulɔ ton tɔ ká pəsi isu nyuliya,
na ɪ tɛma wɛɛ isu mamaɔɔɔlasi.
Kɔkɔ ká nyaga í na ɪ tɛma kɛ́,
nɔɔɔlɔ kaa teesi-ke.

2

1 Tacaa heela tɔm ntiyi Amati pɔyalɔ Isayii tɔɔɔlɔ.
Toosee taa kɛ́ ɪ heela-ɪ Yuta na Yosalem pa tɔm.

*Yɔlaa tɛna ká wɛɛ Yosalem taa
(Kvkaluyɔ 2–4; Miseen 4:1-3)*

2 Tacaa tɔyaga wɛ puyɔ tɔ kɛ́.
Kuyaku nakuli puyɔ ŋku ku kuli
na kú ɔaga pɔɔŋ nyɔɔŋ taa na ku tɛɛ pulasi.
Piitimnaa tɛna ká polo ku tɔɔ.

3 Yɔlaa pɔyale ká polo na pá tɔ si: Ɔ kɔɔ na tɛ kpa
Tacaa
puyɔ tɔ kɛ́ Yakɔpu Isɔ tɔyaga.
Na í huli-tuyɔ ɪ mpaan na
tɛ́ tɔŋ ɪ ikpate.

Mpi tɔ, Siyɔŋ ɪɔate Yosalem taa kɛ́ Tacaa kiiu na ɪ
tɔm ká luna.

4 Ɔ ka huuna piitimnaa na í loli yɔlaa pɔyale. Uena pá
lu pa layalee ke akuŋ, na pa ŋmantaasi ke lemsena.
Piitim narəli pə kaa kuli lempɪ tɔɔ.
Pɔ́ɔ́ nɔɔɔlɔ kaa tasa yoo kɔɔlɔmuyɔ.

5 Yakɔpu luluyɔ nyɔ́ma mɛ́ í kɔɔ
na tɛ́ tɛ́ Tacaa nyaalɔm taa.

Tacaa kuyaku kvhvhnɔv

6 Tacaa lɔwa ɪ yɔlaa Yakɔpu luluyɔ nyɔ́ma.

Mpi tɔ, ilim tɛlulɛ tɔɔ nyɔ́ma kɔlɔpɔtɔ suna pa hɛku.
Pa laki topotopo ɪsu Filiisi nyɔ́ma.

Pɛyele pá na kpai nyɔ́ma pa kɛntɛɣi nɔɔsi.

⁷ Wɔla na liyitee su pa tetɔ taa, pa wɛnav fɛi tɛnaya.

Kɛraɲanɛɲ su pa tetɔ taa, yooɔ kɛɛkɛnaa fɛi kalɔyɔ.

⁸ Tuɲ kɔlalaan su pa tetɔ taa kɛ,
pá luɲiyi mpi pa lapɛna pa niɲ tɔ.

⁹ Pɛ tisa yɔlv kɛ na pɔ́ lumsi-ɪ. Tacaɔ taa wii-wɛ.

¹⁰ ɪ sɔv kɔkɛɛmɛɲ tɛɛ na í ηmɛli tetɔ tɛɛ.

ɪ hatɛlɛna Tacaɔ sɔɣɔntɔ sɔsɔɔntɔ na ɪ teu sɔsɔɔm.

¹¹ Kalampaanɪ nyɔ́ma ká ka nyɔɔɲ,
na pɔ́ tisi ɪsɛɔvɔnaa.

Tacaɔ tike nté sɔsɔ kɛ kɔyaku ηku.

¹² Mpi tɔ, Pɛ tɛna pɛ tɔ Tacaɔ su kɔyaku nakɔli.

Kɔ taa kɛ ɪ ká hɔvna kalampaanɪ nyɔ́ma,
na ɪsɛɔvɔnaa, na mpa pa hɔɲ pa ti tɔ na í tisi-wɛ.

¹³ ɪ ka wakɛli Lipan na Pasaɲ pɛ tuɲ kɔkɔlɔɲ tɛna.

¹⁴ Na pɔɔɲ kɔkɔlɔɲ na pulasi kɔkɔlasɪ tɛna.

¹⁵ Na aɛ na ɪsɔ kutuluɲ sɔsɔɔɲ tɛna,
na koloosi sɔsɔɔɲsi aɛalɛ tɛna.

¹⁶ Na kpulɔɲ sɔsɔɔɲ wei ɪ puki Taasisi tɔ ɪ tɛna,
na wontu nti tɔ tɛna pa nyulɔɲi tɔ.

¹⁷ Pu tisi yɔlaa kalampaanɪ kɛ na pa ɪsɛɔvɔ,
Tacaɔ tike nté sɔsɔ kɛ kɔyaku ηku.

¹⁸ Tuɲ kɔlalaan tɛna ká saali yem.

¹⁹ Yɔlaa ká sɔv kɔkɛɛmɛɲ tɛɛ, na tetɔ tɛɛ si,
pá hatɛlɛna Tacaɔ tɔɲ sɔsɔɔɲ na ɪ pááná,
kɛ waatɔ wei ɪ ká kɔɔ si ɪ nyaasɛɣi tetɔ tɔ.

²⁰ Kɔyaku ηku kɔ wule yɔlaa ká tɔ pa tuɲ wei pa
lupɛna wɔla na liyitee nyɔ́ɣɔtɔ tɔɣɔ sɛmɛɲ na yuɲ
si í wakɛli-ɪ. ²¹ Kɔkɛɛmɛɲ lonɔ na ɪ pɔɣɔlɛ taa kɛ

paasuv na pá ημελι Tacaa sɔɣɔntu sɔsɔɔntu na i teu
sɔsɔɔm, ke waatu wei i ká kɔɔ na í nyaasi tetu tɔ.

22 I taa ha mə tɔɣi yulv.

Heelim tike ke pə tu i muna tɛɛ.

Mpu tɔ, i ta ke puluvu.

3

Yuta kawulaya wakəlvu təm

1 Ii naaki mpi Tacaa Pə təna pə tu ká læsi

Yuta tetu na Yosalem icate pə taa tɔɣɔlɔ.

I ká læsi pə təna mpi pə waasɔɣi yəlaa ke teu tɔ.

Pə kpaɣav tɔɣɔnaya təna na lum təna tɔ.

2 Akanaa na yoolaa na huula,

na Isɔ kuyɔɣɔtutu teləsəlaa

na nalaa na kəkpatəlaa.

3 Na yoolaa nule na naanɔwa nyuvu nyəma na
kupaɣalaa,

na layatu tasəlaa, na mpa pa laki nin təma na caɣəm
tɔ,

na totopoto nyəma səsaa.

4 Tacaa ká kpa-wɛɣɛ awaasa ke awulaa,

na piya ηmakəlɔɣi-wɛ.

5 Yəlaa ka muyuliɣi təma.

Ifepiya ká kuli kəkpatəlaa tɔɔ,

na tetelataa náá kuli kupaɣalaa tɔɔ.

6 Halɔ lɔlvu kulumvu tu ká kpa i tɛtu na í təm-i si:

Nyá wɛna toko tɔ, la ta wulav

na í paasəna samaa yelɛyɛɛ inɛ.

7 Ama ílé i ká ma kapuka ke kuyaku ηku si:

Ma ta ke kɔɔɛ latu.

Pəyele ma feina tɔɣɔnaya, yaa toko ke ma tɛ.

Mpu tɔ, í taa kpa-m wulav.

8 Yosalem cɛɣlɔɣi, Yuta hotaa.

Mpi tɔ, pa kuləɣi Tacaa teeli tɔɔ ké
pa yəɣətaya na pa kulapəle taa.

⁹ Isəna pa isentaa wεε tɔ,
mpu pə kuyuna pa təm.

Pa lakɪ pa kawalaya ké təkēlee isu Sətəm
nyəma paa ηmesəɣi. Pa təm wε waiyo ké.

Mpi tɔ, mpe pa taɣanəna pa maɣamaɣa pa wakəlyu.

¹⁰ ɪ yəɣəti si: Pu caɣana siyisilu.

Mpi tɔ, ɪ ká təɣɔ ɪ təmle kulɔlɔm.

¹¹ Ama isayav təm ná wε waiyo ké, pə kaa caɣana-ɪ.

Mpi tɔ, ɪ wε mpaav isayav taa ké.

Pu lɛɛti-ɪ ɪ kulapəle.

¹² Mpyúyú Tacaa təma si:

Piya ηmakələɣəna ma yəlaa.

Alaa təkəna kawulaya ke pa tɔɔ.

Pa nyuyv nyəma tolisiyɪ-wεɣe

na pá wakələɣi mpaav ηku pa təɣəɣi tɔ.

Nyuyv nyəma hɔvnav

¹³ Tacaa kulaa si ɪ kaləɣəna ɪ yəlaa.

ɪ səɣaa si ɪ hɔvəkəna-wε.

¹⁴ Tacaa yaawa nənəɣɔ ke yəlaa nyuyv nyəma na pa
awulaa,

na í tɔ-wε si:

Mə kuntuna ma tuɣ wei pa yaa si lɛsɛɣnaa tɔ.

ɪ lɛɛka kɔnyəntɔnaa nyəm na ɪ suuli mə tɛɛsi.

¹⁵ ɪlɛ pepe tɔɔ ké í fɛləɣi

ma yəlaa ke nəɔhɛɛ na í

lakəna mɔsvɛɣ ke kɔnyəntɔnaa?

Tacaa Pə təna pə tu yəɣətəna mpu.

Tacaa kaləɣəna Yosalem alaa

¹⁶ Mpyúyú Tacaa təma si:

Yosalem alaa mɛ í ké isəcav nyəma ké.

Ɔ tɔŋ na í hɔŋ luuŋ.

Mə isəpee nyənyuɔ kɔsəyi kunyuləŋ.

Ɔ tɔŋ nəhəle nəhəle na mə nəəkpalasi wiiki.

¹⁷ Taaɔa ka looli Iseyeli alaa mə mə nyɔɔŋ na pə yelemeye

ŋkɔŋkolasi na pə tu-meye fɛele.

¹⁸ Kuyaku ŋkuyɔ Taaɔa ká wəɔsi mə kacəka wontu təna. Pə kraɔaɔ mə nəəkpalasi na puluŋ wei í suuki nyɔɔŋ tɔ, na mə kacəka wontu nti tə kootaa isu isətu kufalɔ tɔ. ¹⁹ Na ŋkpanyapəlasɔ, na kpasɔ, na tekentɛnaa, ²⁰ na saalasi kutemasi, na nəhɛɛ taa yəm, na tampalanaa, na tulaalɔ kpaləpanaa, na təlanaa. ²¹ Na mə mpee tɔɔ kukuwee, na muna tɔɔ nyəna, ²² na acima wontu, na kpainaa, na tokonaa sɔsaa mpa pa kentiyi watɔ tɔ, na saalasi na hulun, ²³ na tokonaa sɔsaa, na toko nyaanaa na nyuɔɔ saalasi, na luyɔ tɛɛ nyənsɔ.

²⁴ Tasətu sɔŋ ká lɛɛti tulaalɔ lonte,

na ŋmənaya ke tampala lonte.

Nkɔŋkolaya ke nyɔɔsi kɔhəkasi lonte,

na lɔyáɔa wontu ke acima nyəntɔ lonte.

Ɔ nan fɛele na í

taa tokuyɔ ke kacəka lonte.

Yosalem alaa leelaa təm

²⁵ Layate ká təɔɔ Yosalem taa apalaa.

Yosalem yoolaa taa yoolaa ká si təyoole.

²⁶ Waatɔ inəyi Siyɔŋ icate nənɔɔsi

ká wii na sí caya lɔyáɔa.

Pu kpiisi nənɔɔsi, ilena sí caya ate.

4

¹ Kuyaku ŋkuyɔ alaa naatosompəɔɔlaya ká kpi apalɔ kulɔm

na pá tǝmɪ-ɪ sɪ: Yele na té pǝsɪ nyá alaa na pá
 yaakǝna-tuyv
 nyá hǝte na pá keeli tá nyǝǝŋ tǝǝ mpusi.
 Ye pǝ kaasa tá tǝǝŋaya
 na tá kvǝtǝǝlǝtv tu paasǝna tá ti.

Yosalem yǝlaa kakaasaya

² Kuyakv ŋkv hoole nte Tacaa ká la na té nyǝ tetv
 taa tǝ, ŋté tu lana lseyeli nyǝma kakaasaya na pa
 teeli. Tetv kululvm ká la lseyeli nyǝma kakaasaya
 sǝsǝǝntv na pa pǝsuyv. ³ Yǝlaa mpa me í kaasaa na
 í we Yosalem taa tǝ, na mpa me í we Siyǝŋ taa tǝ,
 paa yaa-me sɪ lso nyǝma. Mǝ tǝna mǝ hǝla ke Tacaa
 ŋmaa ɪ takǝlaya taa sɪ í ká caya Yosalem. ⁴ Tacaa ká
 nyaali Yosalem pǝelaa asilima na ɪ heelim. Tacaa ká
 nyaali Yosalem taa calǝm na ɪ heelim mpi pǝ we isɪ
 kǝkǝ tǝ. ⁵ Tacaa ká tv isǝŋmǝntv na nyǝsɪ ke Siyǝŋ
 puyv tǝnaya ilim taa, na kv tǝǝ kotilaa tǝna tǝǝ. Ahoo
 í yuwa, lǝ ɪ tv kǝkǝ ŋka ka mvyɪ tǝ. Tacaa teeli ká
 kentina. ⁶ Kvǝkentim ká wee na pá kenti hanaya ke
 ilim taa, na pá kenti tǝtǝǝ tv na kv heelim ke ahoo
 taa.

5

Tacaa lesɛŋ tuyv

¹ ɪ yele na má má, ma taapalv ke kawǝyaya. Ma
 taapalv na lesɛŋ tuyv pa kawǝyaya ké.
 Ma taapalv ka wǝna lesɛŋ tuyv ke tetv
 kvpantv pulaya nakǝli ka tǝǝ.
² ɪ luka pulaya ŋkeɣe na í lǝsɪ ka pǝe tǝna.
 ɪlǝna í sǝ lesɛŋ tuyv kvpaŋkv.
 ɪ ŋmá tǝtaŋle kutuluyv na í huli tǝnyaasǝle.
 ɪ tǝelaya sɪ kv lǝli pǝe kvpana ké.

Αμα κολε κυ τα λβλι κupaana.

³ Μρύγύ μα ταπαλυ τoμα σι:

Του, Yuta na Yosalem pə nyóma
í hυυ má na ma lesəη τυγυ tá təm.

⁴ Μα τεμα-κυγυ pə tənaya lapυ, má tasa we tətə?

Μα τεελαγaa σι κυ λβλι lesəηnaa kupaama.

Πε pepe τoυ κέ κυ τα λβλι pulυ kupaam.

⁵ Νoənaə, maa heeli-meγε nti maa lana-ky tə.

Μaa kpeσι ky kalaa na heeη təγo-ky.

Μaa γoκι ky kolυηa na mpatəntaa feli-kyγυ nəəheε.

⁶ Μaa yeλε na nyυtu isayatu leeki-ky.

Νəγoλυ kaa hala-ti yaa í tayani-ky.

Səwa τυη na nyυtu isayatu ká nyala.

Μa kaa yeλε na teυ tasa-kyγυ nuυ.

⁷ Pə təna pə ty Tacaa taale nteγελε Isεγeli γoλaa.

Yuta γoλaa meγελε lesəη τυγυ ηky ι ləσaa tə.

Tampana təηυγυ ke ι τεελαγaa.

Πena mu laki isayatu.

Pυ weε σι í təη siγisuyυ.

Πena mu laki kytakeεsəm ke paa timpi,

na γoλaa maki kapusi na lanwakəlle.

Μpa pa kvsəγι Tacaa páána tə

(Kυkalyγυ 8–24; 10:1–4)

⁸ Μpa pa puləγι teεσι ke pa tike tə pa təm we waiyo
κέ.

Μpa pa puləγι tawa ke pa tike tə pa təm we waiyo κέ.

Pa təη icate təna, na tetυ pəsəγι pa nyəntυ.

⁹ Pə təna pə ty Tacaa,

γoγoτaa na í tuυ na má nu σι:

Teεσι nsι σι təna su wakəli.

Teεσι kupaησι səsəənsι nsι su weε kpeτε,

nəγoλυ kaa caγa σι taa.

10 Ye wei í hala lesen tun kankanasi tooso,
 solum liitilinaa nule na naanwa tike ke i ká hiki.
 Wei í tuuwa tɔɔnaya pee ke saaki,
 kiloona naanwa tike ke i ká ku.

11 Mpa pa peekayi solum ton nyam ke tanaɲ təhulu,
 na mpa pa nyɔki-wayi tapule na pɔ kuyi-we tɔ,
 pa tɔm we waiyo ké.

12 Saɲkɔnaa na cəməɲ na akilimanaa na həsi
 pə haɲna na solum kuyi-we.

Ama paa paasəyana mpi Tacaalakɪ tɔ,
 pɔcɔ paa cekəyana i niɲ tɔma.

13 Pə tɔɔ ke Tacaayɔtəyi si:

Paa kuu ma yɔlaa.

Mpi tɔ, pa ta cekəna pulu.

Pa nyuyi nyɔma ká si nyɔɔsi,
 na samaa náá si lukətu.

14 Isayii si: Pə tɔɔ ké atətəle haanɔyɔ si tə liki
 icate sɔsaa na səkpema.

Pa na pa acima aɲmaala, paa tii atətəle taa.

15 Pu tisi sɔsaa na səkpema tɔna təfɛ.

Kalampaani nyɔma ká ka nyɔɔɲ.

16 Pə tɔna pə tu Tacaalakɪ huli i sɔsəntu
 na í su i luyi nyəntu.

Isə Naɲɲ tu inu i ká huli

i tənəɲɲ weetu na í kəna siyisuyi.

17 Icate ncaa taa ké heen ka tɔki, isu nyutu taa.

Pinasɪ nsi pa caləyi teu tɔ

su peeki tənaya si tɔɔnaya.

18 I pəsa pəpətu ke ɲmusi

na í hənna kɔpəntəɲ ke mə waali.

I hən mə kawalaya isu naan na keeke tɔ,

mə tɔm we waiyo ké.

19 I tən si:

Tacaa la mpi n caa lapu tɔɔ lɔŋ na tɔ ná.
 Me si: Tɔ caa tɔ ná mpi mpi lseyeli Iso Nanɛ tu
 suwa na í tɔŋəyi na í laki tɔ.

20 Mpa me í yaa kɔpantu ke isayatu,
 na isayatu ke kɔpantu tɔ.
 I yaaki nyaaləm ke səkrɛtuɔ,
 na səkrɛtuɔ ke nyaaləm.
 I layasəyi lelen ke nyaɛ,
 na nyaɛ ke lelen tɔ, mə tɔm we waiyo ké.

21 Mpa me í nyənəyi mə tɔyi ləmayasɛɛ
 nyəma yaa layatɔnaa tɔ,
 mə tɔm we waiyo ké.

22 Mpa me í ké taŋkaɔnaa ke sɔlɔm tɔnyɔɔle tɔ,
 mə tɔm we waiyo ké.

Mpa me mə yaa mə tɔyi akanaa ke sɔlɔm situɔyɔ taa
 tɔ,
 mə tɔm we waiyo ké.

23 I haaki tasəkəle tu ke tampana
 ke kuhav tɔɔ ké huɔle taa,
 na í kɔ tampana tu tɔm.

24 Pə tɔɔ ké í ká nyaya kəkə ke
 lɔŋ isu kiisi yaa nyutu kɔwɔlɔtu.

I ká tasa mə kila tɛɛ, na í saali yem.

Mpi tɔ, í nyəna yem ké Pə təna pə tu Tacaa
 kɔsɛyəsətu.

I foota lseyeli Iso Nanɛ tu kɔyɔɔtɔtu.

Tacaa pááná

25 Pə tɔɔ ké Tacaa pááná kpana i yəlaa.
 I teyeta ŋkumle na í má-wɛ.
 Ilena pɔɔŋ sele,
 na səttaa sɔyɔti hapɛɛ tɔɔ, isu nyutu.
 Paa na mpɔ Tacaa pááná ta hɛɛ.

Tacaa tɔŋna ŋkumle ke teyetuyu ké.

²⁶ Tacaa sika tuuta ke piitim pooluŋ nyəm.

I hula kacuɣulaya na í yaa-weɣe
antulinya tənaya tɔɔ si pá kɔɔ.

Mpeɣele na pá tɔŋna kɔntɛ ke lɔŋlɔŋ.

²⁷ Yoolaa mpe pa taa nɔɣɔlv ta ká yaa i pɔntəɣi.

Tom ta kaa nɔɣɔlv, nɔɣɔlv tampala ta hetɪ,
pɔ́cɔ́ i ntaŋkpala ŋmənaya ta fiti.

²⁸ Yoolaa sala pa nyəmə kɛ,
na pa tɔɔŋ paŋa.

Pa kraɣanəŋ aɔwa we toŋ ke isu kɔkraməŋ,
na pa yoo keekɛnaa cɔɔki isu kacuculaya.

²⁹ Yoolaa mpe pa yoo kakiisasi nɔɣəsəna kɛ
isu tɔɣɔlaya alv nyəŋka wula.

Pa nyusəɣi kɛ isu tɔɣɔlasɪ kɔfasɪ.

Pa kraaki pa tɔɣɔnasɪ, nɔɣɔlv fei si i lɛkəɣi.

³⁰ Kuyaku ŋku,

kəkɔte sɔsɔle ká kuli mə tɔɔ isu tenku kəkɔte.

I ká nyəŋna tetv hɔɣɔlvɣv tɔɔ,

na í ná səkpetvɣv na laŋwakəlle.

Mɔsvɣv anaam ká wáási nyaaləm tɔɔ.

6

Isayii sɔvv ke Iso tɔmlɛ taa

¹ Osiyasi səm pənaya ke Isayii má, ma ná Tacaa ke toosee taka taa. Ma na-i kɛ na í caya i kumte sɔsɔle tɔɔ, na i kpai suwa i tɔyaya. ² Na isɔtaa taŋlaa napəli, mpa pa wɛna keŋ naatoso naatoso tɔ, pa sənaa na pá cɔɔna Iso. Keŋ naale ka takəna pa isentɔɔ, na naaleɣe pa nɔɔhɛ tɔɔ. Ilena pá kuləɣəna naale. ³ Ḿpúɣú pa yɔɣɔtaya na pá cɔɔki təma na nɔɔsi sɔsɔnsi si: Pə təna pə tv Tacaa kele Naŋŋ tv Naŋŋ tv Naŋŋ tv.

Nyá teu suwa tetu tēna taa ké.

⁴ Isōtaa tanlaa nōosi selaya Isō tōyaya kite tee, na nyōosi nyala ka taa. ⁵ Mpróyó Isayii má, ma tōma si: Hai, ma tōm tēma. Mpi tō, ma kyōyōtutu fei teu. Ma yōlaa mpa pa heku taa ma wēe tō, pēle pa kyōyōtutu fei teu tōtō. Pōyele ma nana ma isōpōle ke Pō tēna pō tu Tacaawulav.

⁶ Ama isōtaa tanlaa mpe pa taa lelv kola hōntu, na í kōō ma kin. I tōka i nin taa ké mamate nte i lōsa kōtaya tōlate tō tō, na kpētōlvu. ⁷ Ilena í nyōtō ma nōyō na í tō si:

Mamate tokina nyá nōyō, nyá isayatu na nyá kawalaya kpiisaa.

⁸ Ntēna Isayii má, ma nu Tacaawōōsaa si: Aweye maa tili? Awe ká la tá nōyō tō tu? Ilena má cō si: Mayalō tili-m.

⁹ Mpróyó i tōma-m si:
Polo n heeli Iseyeli yōlaa si,
paa í nu isōna, í kaa cekōna.
Pōyele paa í nyōna isōna í kaa ná.

¹⁰ Ma kv mō lōmayasēe taa, si í taa cekōna.
Ma tōka mō nkpaññ, si í taa nu natōli.
Ma wiisa mō ise, si í taa na pulv.

Pō taa kōō na í keesōna ma tōō na má waa-me.

¹¹ Mpróyó Isayii má, ma pōōsaa si:
Tacaaw, pōlee ké mpu inu pu su tēnaya?
Ilena í cō-m si:
Waatu wei pu kpiisi acalēe na pō kō yōlaa,

na teesi wēe kpete,
na cacakōñ wēe kpete, nōyōlv fei tō.

¹² Tacaaw má maa lōsi tetu yōlaa,
na má pōna-wēye pooluñ,
na pō kaasi-tōyi kpete.

13 Ye pə kaasa yulu kuləm ke naanowa taa,
paa ku ílé tətə.

Ama pu kaasi yəlaa mpe isu pa setuyu tuyu
na pə yeke kite na tə neyətəyi tə.

Kite nté tu la akpaale kvfate nte tə ké Iso nyənte tə.

7

Təm nti Tacaa yəyətə wulav Ahasi tə tə

¹ Wulav Ahasi waatv ke Asilii wulav Lesen, na Iseyeli wulav Peka, Peka inɪ ɪ caa keke Lemaliya. Ḿpúyú pa tii Yosalem ɪcate tə sɪ pa yookina-te, ɪe pa ta pəsi. Wulav Ahasi inɪ ɪ ka kəna Yotam pəyalv, na ɪ cəsə Osiyasi ka kəna Yuta wulav. ² Ḿpúyú pa heela Tafiiti ləlyvu tv wulav Ahasi na ɪ təyaya sɪ, Silii yoolaa kəma na pá siki Ifəlayim taa. Tənyaya təm nti tə lapa na wulav na ɪ yəlaa pá sele isu heelim ciyituyu hətuyv tə.

³ Ḿpúyú Tacaa təma Isayii má sɪ: Nyá na nyá pəyalv Seyaa-Yasupi í polo na í ná wulav Ahasi. ɪ we isətəa lule ləw nəyə ke cətəlaa taale hapəle tə.

⁴ Heeli-ɪ sɪ caya təpamm. Səyəntv í taa kpa-ŋ, yaa nyá apalətv yəələna Silii tv Lesen, na Lemaliya pəyalv pa pááná. Pə taya pulv, a wee ké isu tuputusi naale kəkə. ⁵ Ma nyəmá sɪ Silii nyəma, na Peka na Ifəlayim yoolaa caaki pa kulɪ nyá tə. Halɪ pa təma sɪ: ⁶ Tə kpa Yuta nyəma tə, na tə nyaasi-we. Tə caali-we na pá təŋ-tv. Tə kpa Tapeeli pəyalv ké wulav na toŋ. ⁷ ɪe Iso Tacaa yəyətə sɪ:

Təle tə kaa təyə.

⁸⁻⁹ Mpi pə tə tə, Silii ɪcate səsəəle nté Tamasi, na Lesen keke təna wulav.

Ifəlayim nyəma ɪcate səsəəle nté Samalii,

na Peka keɛ peɛ pa wulav.
 Pə kaasa pusi nutoso na kakpasɪ,
 na Ifəlayim nyóma saali yem.
 Ye mu ta matəna Tacaa, mə saaləɣi yem tətəɣə.

Isə we tá kinj

¹⁰ Ḿpúyú Tacaa heela Isayii si í teləsi Ahasi si:
¹¹ Sələmi nyá Isə Tacaa maɣa yaasi wei n ká tena nyá
 taa si ma we nyá waali tə. Paa atətəle taa ké n caa yaa
 isəttaa ké n caaki.

¹² Tənaɣale Ahasi cəwa si: Aai yoo, ma kaa sələmi
 puləpu. Ma kaa maɣasi Tacaa si ma naa i waali.

¹³ Ḿpuyule Isayii cə-i si: Tafiti ləluɣu nyóma me,
 í nu ma təm. Isu í lapu yəlaa tə, pə ta maɣa-meɣele
 na í caa i kpeɣna ma Isə? ¹⁴ Təw, Tacaa ká huli-meɣe
 yaasi nəɣəlɣu i maɣamaɣa. Inəɣəle si: ɪ nyəni, pɛelə
 wei i ta nyənta apalɔ tə, i ká haɣa həɣə, na í ləli
 apaləpəyaya. Paa ha-keɣe hətə si Imaniyeli. Hətə
 tənə tə yəɣətəɣi si Isə we tá kinj. ¹⁵ ɪ təɣnaya nté
 naanim na tuɣ. Haləna í nyi isayatu kisuyu, na í mu
 kɔpantu. ¹⁶ Ama na pəcə apalɔ pəyaya ŋke ká nyəɣ
 isayatu kisuyu, na kɔpantu mɔɣu tə. Awulaa mpa inɪ
 pa naale pa susəɣi-meɣe watu ke mpɔ tə, pa yəlaa ká
 lə pa tetu. ¹⁷ Ama Tacaa ká kəna nyana nyá yəlaa
 na nyá ləluɣu nyóma mə təw kə mpusi. Too tə pa ta
 nata mpusi inəɣi waatu wei Yuta na Isəɣeli pa faɣaa
 tə. Asilii wulav ká la mpi təɣəle.

Kolontunaa watuyv

¹⁸ Kuyaku ŋkuyv Tacaa ká yaa kolontunaa na
 kacuyulaya.

Paa luna Icipiti pəɣə Nili na tenku pa atama taa tetu
 taa,
 na pá kəw, isu kacəsi.

Paa luna Asilii tɔtɔ ɪsu tun sɛsɛku.

¹⁹ Pa tɛna paa kɔɔ na pɔ caya lɔɔŋ wei
i lumaa tɔ i taa.

Na kɔkɔpamɔŋ pɔɔɔlɛɛ taa,
na sɔwa hɔtu taa, na hila tɛna taa.

²⁰ Kuyaku ŋkuyɔ Tacaɔ kɔ kɛnti
Ifɔlati pɔɔɔ waali hɔnɔyɔ.

Asilii wulav tɔm kɛ pa kɛɛsɔɔɔ mɔɔ.

I kɔ kɔɔ na i looli mɔ nyɔɔŋ,
na mɔ tɔnɔŋ tɔɔ hɔntɔ, na mɔ tantɔŋ.

²¹ Kuyaku ŋkuyɔ paa mɔ tɔyaya ŋka
kaa tɔɔ nav alɔnyɔŋ,

na pɔŋ kɛ naalɛ.

²² Ilena pɔ nyaasɔɔɔ pɔ naalɔm kɛ katatɔlaya.

Mpa mpa pu kaasi tɛtu taa tɔ,
naanim na tun kɛ paa tɔki.

²³ Kuyaku ŋku tɔtɔ,

paa pa sɔwa lesɛŋ tun iyaya (1000) kɛ taalɛ taa,

na pɔ liyitee lu nyɔɔɔtu iyaya (1000),

paa yelee-te na nyutu isayatu leeki.

²⁴ Halɔ yɔlaa kɔ sɔv tɔ taa kɛ na tɔɔŋ

na nyɔmɔ na pɔ yelee.

Nyutu isayatu tɛna kɔ suna tɛtu tɛna taa.

²⁵ Paa pulasi nsi si tɔɔ pa halayana akuɔtu tɔ,

nyutu isayatu kɔ nyalɔna,

pɔ kaa wɛɛ sɔvɔ.

Halɔna pɔ yelee na

heɛŋ kɛ pɔ taa na i tɔki.

8

Pa ŋmili kolontu waali, pɔ kuu wontu kɛ lɔŋ

¹ Μπόγύ Tacaa tōma Isayii ma si: Kpaɣa kpaata, na ń ηmaa ι τῶ κέ ηmaatv kuyasələtu na pə naaki teu si: Pá ηmili kolontu wontu waali, pá kuu wontu ke ləη. ² Uena má huli kpaata inəɣi aseeta nyóma naale mpa ma wena naani tῶ. Mpeɣele Kətɔlv Wuliya na Yepelekiya pəyalv Sakalı. ³ Μπόγύ ma nyəamá ma alv. I ké Isə kuyəɣətutv teləsɔlv ké. I lapa teu ulena í lvli apalv pəɣaya, na Tacaa tó si, má yaa-ke si: Masεε Sakalı-Hası-Paası*fa*. ^a kolontu waali, pá kuu wontu ke ləη. ⁴ Pə taɣa pɔlv tῶ, mpi si pəɣaya ká nyəη yəɣətuyv si, paapa na nnaa tῶ, pa kuu Tamasi na Samalii pa wenaυ na pá pona Asilii wulav.

Asilii yoolaa watvɣv

⁵ Μπόγύ Tacaa tasa Isayii maɣa heeluyv tətῶ si:
⁶ Mpi pə tῶ yəlaa pane pa kisa Silowee
 ləv lvm mpi pə kpeη təpamm,
 na pá lə apalv ke awulaa Lesη
 na Peka pa təm taa tῶ.
⁷ Pə tῶ κέ maa kpaası Asilii wulav na ι yoolaa pa toη.
 Isu lfəlati pəɣə səsaya lvm na ka hola səsuyv,
 na pə watı kvtemiη tῶ.
⁸ Asilii nyóma ká watı isu lvm na í li Yuta nyóma,
 na pə suηa pa luyv tee.
 Paa waləsi pa kvtemiη ke pa tetv ıwalav tῶ.
 Isə wε tá kiη.

Yəlaa təma kpaı nyəna

⁹ Piitimnaa με, í kiisi yoou kakiisasi,
 səɣəntv səsəəntv taηa-meɣε.
 Mpa με mə wε tetv poolvη tῶ mu ke ηkpaηη.
 I taɣanı mə təɣi yoou tῶ,

^a **8:3** Sakalı-Hası-Paası: Loonja kanε Hepəla nyóma təm ké. Pə nyoyv nté si, pa ηmili

səɣəntu taŋa-meɣe.

¹⁰ Ǫ həkə na í si, pu saali yem ké,
pəcó paa ntiyi í ká yəɣəti, tə kaa la.
Mpi tə, Iso we tá kiŋ.

Pəle kvcopəle

¹¹ Ḿpúyú Tacaa kra Isayii má, na í kraali-m si má
taa

kεena yəlaa mpe pa yaasi. Nti i yəɣətaa təɣəle si:

¹² Ǫ taa nyəni waali luw ke mpi
mpe pa nyənəɣi waali luw tə.

Ǫ taa nyana mpi pa nyaŋna tə,
səɣəntu í taa kra-me.

¹³ Pə təna pə tu Tacaa tike ke í ká nyəni kate pulu,
na í nyana-i na í se-i.

¹⁴ Ǫ ké Iso təsele ké.

Ama i ká pəsi tətəɣə kvcramuyu

ŋku ku co Yuta nyəma na Iseɣeli nyəma tə.

Kuləm inɪ tətəɣəle puluyu

na katəka ke Yosalem nyəma.

¹⁵ Pu co pa payale na pá hoti na pə wakəli-we.

Katəka ká puu-we na pá kra-we.

Kəɣənaŋ svsuyv kisinav

¹⁶ Ḿpúyú Isayii təma si: Ma tuyi təm tənɛɣe pulupu
taa ké. Maa kaləsi ma kuvɛɣesətu nti ma caaki
seɣesuyv tə tə tə. Ma təŋlaa tike ke maa heeli-ti.

¹⁷ Tacaa ha Yakəpu luluyv nyəma ke siyile ke laasaya
tə ké. Ue Tacaa ke ma tɛeləɣi na ma tuyi-i naani.

¹⁸ Ma na piya mpa Tacaa ha-m təɣə. Tə we ké isu
Iso kuvuləm mpi pə húləɣí Iseɣeli taa si Pə təna pə tu
Tacaa we Siyənə puuyv taa tə.

¹⁹ Ye pa təma-me si: Ǫ pəsɪ mpa pa svsəyi na pá
yaaki atətunaa, na pa heeliyi cele təm tə. Pa wɛlətəyi

pa luuj tee ké na pá mutəyi yem. Ile í cə-wε si: Pə wε teu si t́ pəəsi sətaa ke weesiŋ nyóma təm na? Isə ké tu pəəsi yaa sətaa? ²⁰ Ile í ká cə-wε si: Tacaa təm na ı seyesuy taa ké tu məli. Ye wei ı kisa mpv pəntv kaa fe tev.

Səkrətyv taa təntə

²¹ Paa cə tətə taa ké,
na ıkaale kra-wε na nyəəsı pu-wε,
haləna pá tvv pa wulav na pa Isə.
Ilena pá kraası pa ıse na ısətaa.

²² Ilena pá tisi-yε na ate,
na pá ná lanwakəlle na səkrətyv
na nəyəse səsəna.
Ilena pá pona-wεye səkrətyv anaam taa.
²³ Wei ı wε səkrətyv kune kv taa tə,
ı pəsəyi na í fiti.

Pa lula-tvyv pəyaya

Hatoo ləŋ taa ıle,
Sapuləŋ na Nefətali pə həyələŋ nyóma
ka wε feele taa ké.
Ama paa te na pa kvsı nyəəŋ.
Pə kraγav tenku wei ı wε ilim təlule tə,
haləna Yaatanı pəyə waalı.
Paa na Kalilee timpıwe msvlaa wεe tə,
paa kvsı nyəəŋ ke təna.

9

¹ Yəlaa mpa pa təŋ səkrətyv taa tə,
pa naaki nyaləməle səsəle.
Mpa pa wε ahoə səkrətyv səsəəŋkv taa tə
nyaləməle tula pεle pa təə.
² Tacaa lakı na pa lanja hulvməyi katatəlaya,

na pa aηmaala sɔɔsɔyi.
 Pa laηa heeki nyá isentaa ké isu kumtu waatu.
 Yaa isu pa talɔvu mpi mpi pa kuu yooou taa tɔ.
³ N kɔɔlɔyi sɔɔɔla ke nyá yɔlaa tɔɔ.
 N pɛlɔyi kprátóyó ηku pa makayana pa siyile taa tɔ.
 N pɛlɔyi ηmakəllu tɔpɛte,
 isu n ka lapu Matiyay nyóma waatu tɔ.
 Ḿpóyó n fitiyi pa ηmakəllaa ke saηa.
⁴ Kɔkɔ ka nyaya yoolaa ntaηkpala wena
 a taη í nukɔ kav kav tɔ,
 na pa tokonaa mpa caləm taanaa tɔ.
⁵ Mpi tɔ, pa lula-tuyu pɔyaya.
 Pə ha-tuyu apalu pɔyaya.
 Iso cɛla-keye pəsuyu.
 Ka həla nte: Layatu tasulu kupaη,
 Iso Ton tu, Caa Tam tɔɔ nyəη, Hɛɛsuyu Awulumpu.
⁶ Ka kawulaya ton ká walɔyi ké.
 Ka kawulaya ká wɛɛ hɛɛsuyu taa.
 Káá lɛɛti Tafiiti lonte taa.
 Tampana tɔηoyu na siyisuyu tɔɔ ké ka ton ká səη.
 Taca Pə təna pə tu tɔwa ɪ taa ké si
 ɪ laki pə təna ɪsəntɔ.
 Mpi tɔ, ɪ sɔɔla ɪ yɔlaa ké.
 Pə krayau nɔɔnɔ tɔ, haləna pə polo tam.

Taca páná
(Kvkalɔvu 5:25)

⁷ Ḿpóyó Taca yɔɔɔta Yakəpu yɔlaa
 Iseyeli nyóma ke tɔm na tɔ tɔη-wɛ.
⁸ Yɔlaa təna nu mpv.
 Pə krayau Ifəlayim nyóma təna na Samalii nyóma
 tɔ.
 Ilɛna pá yɔɔɔtəna kalampaanɪ si:

⁹ Pilikinaa kolunɔa tima.

Ama tu nɔma-ke na pɛɛ kusaakeɛ.

Tuɲ krai nyəɲ taan pɛlaa.

Tu lɛɛti i lona taa kɛ tuɲ toɲ nyəɲ taan.

¹⁰ Mɔrɔgɔ Tacaɔ kusa mɔ kolontunaa Lesɛɲ

nyɔma pɔ́áná sɪ pá yooɔa-me.

¹¹ Silii nyɔma ntɔ na ilim tɔlule tɔɔ,

na Filiisi nyɔma na ilim tɔtule tɔɔ.

Pa haa nɔɔsɪ sɪ pa liki lɛyɛli nyɔma mɛ.

Paa na mɔɔ tɔ, Tacaɔ pɔ́áná ta hɛɛ,

i tɔɲna nɔkumle ke teyɛtuɲu kɛ.

¹² Isɛna Isɔ mɔpa i yɔlaa tɔɲɔlɛ.

Paa na mɔɔ lɛyɛli nyɔma mɛ

í ta mɔli mɔ Isɔ kin.

I ta keɛsɔna pɔ́ tɔna pɔ́ tu Tacaɔ tɔɔ.

¹³ Kuyaku kulomɔɲu taa kɛ Tacaɔ

ká seti nyɔɲu na suka.

Tacaɔ ká wakɔli sɔsaa na sɔkpɛma.

¹⁴ Layatɔ tasɔlaa na nyɔɲu nyɔma ntɛ isɔtaa.

Isɔ kuyɔɲɔtɔtu telɔsɔlaa pɔpɔtonaa ntɛ pɔ tɛɛ.

¹⁵ Mɔpa pa tiikiyi yɔlaa mɛ tɔ pa tolisiyi-meɲɛ,

na mɔpa mɛ mɔ yeki na pá tiikiyi-me tɔ, mɔ leki.

¹⁶ Pɔ́ tɔɔ kɛ Tacaɔ kaa kenti mɔ ifɛpiya tɔɔ.

Pɔyɛle i kaa wɛɛna mɔ lelaa na mɔ suluwaa

pɔ́tɔtɔlɛ.

Mɔpi tɔ, í kɛ asayaa ke mɔ tɔnaya.

I laki kawalaya, na í yɔɲɔtɔɲi acaalɔtu tɔm.

Paa na mɔɔ tɔ, Tacaɔ pɔ́áná ta hɛɛ,

i tɔɲna i nɔkumle ke teyɛtuɲu kɛ.

¹⁷ Yɔlaa isayatɔ wɛ kɛ isɪ kɔkɔ nɔka ka nyaki tɔ.

Ka nyaki sɔwa, ka nyaki hɔtɔɲu.

Ka nyɔɔsɪ nyalɔɲi na sɪ kraaki isɔtaa tɔliyiɲi.

18 Tacaa pə təna pə tu mu pááná,
a nyaki tetu na yəlaa isu kəkə.
Nəyolu u yeki i təyontəle.

19 Pa nyasəna ntəyən tə, pa nyəyəsɪ ta si,
pá lina mpətəy tə pa ta haɣa.
Paa wei i təkɪ i təyontəle wei i ka səna-i tə.

20 Manasee na Ifəlayim nyəma pɛle pa kuləyɪ təma
tə.

Iləna pa naale pá krentɪ na pá kulɪ Yuta nyəma tə.
Paa na mpɪ Tacaa pááná ta hɛɛ.
I tənna i ŋkumle tɛyɛtuɣu ké.

10

*Tacaa pááná kpaasəlaa
(Kvkalvɪv 1–4; 5:8–24)*

1 Yəlaa mpa me í sukɪ nti tə ta siyisi,
na í tɪyɪ kiin na pə wakələyɪ lelaa tə,
mə təm we waiyo ké.

2 I pɛɲ ma yəlaa kunyontɔnaa na acamaa ke
tampana.

I leekəyɪ alaa leelaa na suluwaa ke pa nyəm.

3 Isənaya í ká la kuyaku kɔnaasɔyɪ wule?
Waatu wei wakələyɪ ka kə-mɛ na poolɪn tə,
Leyɛ í ká se na í ŋmɛli?
Leyɛ í ká su mə wɛnav?

4 Pə ta kaasi kulapɔyɪ, pə wɛɛ sɪ tɛlasɪ təma
í kələsɪ-mɛyɛ saləkətɔnaa taa ké.

Yaa í hoti na í sí.
Paa na mpɪ tə, Tacaa pááná ta hɛɛ.
I tənna i ŋkumle tɛyɛtuɣu ké.

Asilii nyəma tɛləsa mpəle

5 Μῦρὸς Tacaa yəyətəa si: Kai, Asilii, nyá kɛna

ma páána tēpite. Nyagale ma páána akaluyu.
N ké ma páána səsəəna wontuyu ké.

⁶ Nyaga ma kusaa na í hə ma yəlaa ŋkraŋyuy
ke timpi pa kraasa ma páána tə.

Má yelina na í kuu pa wontu na í ŋmul-ti,
na í felí-weyge nəhəe isu afəla.

⁷ Ama Asilii nyéma naa hūki mpu.
Piitimnaa pagale wakəlyuy, na pa kuyu tike
ləmayasəe wenna pa taa.

⁸ Na pá təŋ si: Tá yooŋ nyəŋ nyéma ké awulaa ké.

⁹ Mpu tətəyə pə lapa Kaləne na Kaakemisi na Hamati
na

Aləpati na Samalii, na Tamasi pa acaləe.

¹⁰ Ma təŋ ke ma tənə niŋ ke kawulasí nsi si tui
kəla Yosalem na Samalii pə nyəŋ ke pagale tə.

¹¹ Isəna ma kpiisa Samalii na i tui tə,
mpu tətəyə ma pəsəyi má kpiisi Yosalem na i tui.
Ma wena pə təŋ.

¹² Waatu wei Tacaá ká tē Siyəŋ puɣu na Yosalem
pa ŋkraŋyuy ke həm tə, i ká paasəna Asilii wulav
kalampaani tu iní. Na isəna i nyənəyi ləlaa ke yem
tə. ¹³ Haləna í təŋ si:

Ma mayamaya ma təŋ na ma layatu
ke ma tuusina piitimnaa tetu toosi na má kuu pa
wənav.

Na má təyəní awulaa ke pa kumlee təw isu aka.

¹⁴ Isu sumaya seekuyu na ká yele tante na yala na pá
kuu tə,

ńpóyó ma kuu piitimnaa wənav na pa tetu.

Nəyəlɔ ta ciyiti keluyu,

yaa í kuli nəyə na í wii puw mayamaya.

¹⁵ Laale ká pəsi na tə sa tə təyi tə təkulo niŋ taa?

Yaa kaafənta səyaya ka lana kalampaani ke kaafənta
niη taa?

Pə we isu kprátóyó teyetiγina nteγe ku təkulo,
na akaluyu náá fiγitiγi ku ləγəlo.

¹⁶ Pə təo ké Iso Pə təna pə tu ka yele,
na Asilii yoolaa kuyasəlaa te taasi.
Uena kəkə kuηi pa teeli inu i taa na ká mu.

¹⁷ Mpi tə, Iseyeli nyəma nyaaləm
ká wee isu kəkə.
Iseyeli nyəma Naηη tu
ká wee isu kəkə kumumuka.
Kaa nyaya səwa ke kuyaku kulumuγu.

¹⁸ Na pə wakəli hətə səsəontu
na tuη tawa təkpaataa.
Uena Silii nyəma pəsə isu mpa kutəη pəena tə.

¹⁹ Tuγu kulumuγu kulumuγu
ká kaasəna Asilii hətuyu taa.
Paa pəyaya səkpelaya ka pəsəγi na ká kala-i.

Iseyeli nyəma kakaasaya

²⁰ Kuyaku wee ηku ku taa Iseyeli yəlaa kakaasaya,
mpa me í ké Yakəpu luluyu nyəma tə. I kaa tasa Asilii
nyəma mpa pa ηmakəlaya-me təγə naani tuγu. Ama
mə Iso Tacaə wei i ké Iseyeli Naηη tu təγə í ká tu naani.

²¹ Mə yəlaa kakaasaya ká məli. Yakəpu nyəma me
mə kakaasaya ká məli mə Iso toη tu təo. ²² Iseyeli
nyəma me, paa mə yəlaa samaa we isu tenku nəγə
kanyəηa tə, mə taa kakaasaya tike ká mələna Tacaə
təo. Pa tema mə wakəluγu təm ke suw, na pə tu muηa-
meγe. ²³ Tacaə Pə təna pə tu Iso ka wakəli tətə tənaya
isu i suw tə.

I taa nyana Asilii nyəma

24 Μπόγύ Pə təna pə tu Tacaa Iso tōma i yəlaa mpa pa wε Siyōη puγυ taa tō si: I taa nyana Asilii nyóma mpa pa maki-meγε kpatəη tō. Pa teγetiγi akaη ke mē tōo isu Icipiti nyóma lakaga-meγε hatoo lōη taa tō.
 25 Mpi tō, pəciuu tike ke pə kaasaa, na ma páána hεε təkpataa. Uena á huuna Asilii nyóma na á wakəli-wε.
 26 Pə təna pə tu Tacaa ká kraasi i hika na isōtaa, na I casa-keγε Asilii nyóma isu i ka lapu Matiyaη nyóma ke Oλεpi kukpamuyυ tōo tō. I ká kraasi i kpatóγú na isō ké tenku tōo. Isu i ka lapu Icipiti nyóma tō. 27 Kuyaku ηkuyυ i ka kəəli mē nyuyυ taa ké səγəla wena Asilii nyóma ka sukα-me na á nu-me tō. Na í fiti ηmakəlyυ mpi pa ηmakəlayα-me tō.

Kolontu kpatəna Yosalem

28 Μπόγύ Asilii nyóma lεeka Ayati icate na pá fayana Mikəlēη nyənte taa na pá yele pa wontu ke Mikimasu.
 29 Uena pá fayana kukpaməη naale hεku na pá tō si: Tə siki Kipeya. Səγəntυ pu Lama icate nyóma na pá seliγi na Sayuli icate Kipeya nyóma seeki.
 30 Kalim nyóma mε, í ma kapusi na Layisa nyóma náá tu ηkpaηη. Uena Anatəti nyóma náá cə, pa təm wε konyōη.
 31 Matəmena nyóma seeki. Kepim nyóma pεekəγi təcəəsəle.
 32 Kolontunaa ká tasa Nopi icate ke səηuyυ ke kuyaku ηku, na pá teγeti Yosalem pulaya Siyōη ke ηkumle.
 33 Tacaa pə təna pə tu ka caati pilinasi na toma.

I ka seti tunj wei i kəla kuluyu tə
na í peti atɛ,
na í tisi wei i tɛɛ lələŋ tə.

³⁴ Paa seti hətu səsəontu na laale.
Lipən hətuɣu taa tunj səsəŋ ka hoti atɛ.

11

Wulav kɔfalv təm

¹ Pəle pə waahɪ ɪle pəliŋa ká hɛli Seseɛ*fa* kite
kɔpəntɛ tə. Akpaale ká lu i lɔluyu lila tə. ^a tɔɣv kite.

² Tacaɛ Feesuyu ká wɛɛ i tə kɛ.
Ku ha-i ləmayasɛɛ na í tiikina i yəlaa.

Na isəna yulv ka puli təma kulapɛɛ
na nyəm tə na a lapv.

Nku kv yekina na yulv nyɪ Isə na í wɛɛna i sɔɣəntu.

³ Tacaɛ nyamnav nté i lanhulvmlɛ.

I kaa lana təm nti i nu kɔnu tɔɣv təmlɛ.

⁴ I ká təŋ siɣisuyu na í hɔvna kɔnyəntvnaa,
na í təŋ tampana na í yəɣətəna
tətv taa wahala nyéma.

I kuyəɣətvtu kɛ i

ká mana tətɔ yəlaa isu kɔrátúyú.

I ká kv asayaa na i nəɣv taa kuyəɣətvtu.

⁵ Tampana təŋvɣv na kɔpantv lapv ká pəsi
isu tampala na í təɣvɪ.

⁶ Taale haya na iwəyaya paa caya təntəmlɛ.

Kpou na pinaya pɛlɛɣɛ təhəntəle kulvmtəle.

Pəyaya səkpelaya ká tiikiyina-wɛ.

⁷ Nav na taale wontuyu ŋku pa yaa sɪ wusi tə paa kaa
nyutv tətəɣəle, na pa piya náá hənti təntəmlɛ.

Nyutv kɛ təɣəlaya na nav paa təɣv.

^a **11:1** Seseɛ: Seseɛ kɛ wulav Tafiiti caa kɛ, i lɔluyv kɛ pa yaaku isu

8 Pəyaya aħulom ka liyili tom púyú təə.
Pəyaya səkpelaya náə səsı ka niŋ ke akala púyú taa.

9 Tacaə puyv naŋŋ nyəŋku təə tu
nəxəlv kaa la ı təxəntəle ke isayatu.
Pə taɣa pulv, yəlaa ká nyı İso ké na pə su
tətv İsu lvm waasuyv teŋku lumanj təə tə.

10 Kuyaku ŋku Seseə ləlvuyv tu ka səŋna İsu
antulinya yəlaa tuuta.

Piitimnaa ka kəə sı í tasa-weyə layatu,
na İso teeli na timpi taa ı wəe tə.

Mpa kolontunaa ka kuuwa tə pa məlvv

11 Kuyaku ŋku tətəxə Tacaə n ká huli nyá toŋ.
N ká ləsi nyá yəlaa, na n kəna nyá nyəma kakaasaya.
Mpa paa wə Asilii tətv, na İcipiti ntəxəŋ tətv,
na İcipiti mpətəŋ tətv, na İtiyopii tətv, na İlam tətv,
na Pəpiloni tətv, na Silii tətv ıcate Hamatı,
na tətv nti lvm cəənaa tə.

12 N ká kpaası piitimnaa ke tuuta.
N ká kpəyeli Yuta nyəma na İseyeli nyəma mpa
pə kuuwa na pə yası tətv təna taa tə.

13 Waatv İni İfəlayim nyəma İsesəemle ká saalı.
Pı kpiisi Yuta nyəma kolontunaa.
Yuta nyəma kaa lu İfəlayim nyəma ke patule.

14 Paa kpəntı na pá kpa Filiisi nyəma təə
ké ilim tətule
pəəŋ taa. Paa məŋna ilim təlule təə,
na pá kuu wəlaya tətv taa nyəma wontu.
Paa təxə İtəm na Mowapv pə tətv na
pá ŋmakəli Amoni nyəma nyəntv.

15 Tacaə n ká yelev na İcipiti
ilim təlule təə teŋku ŋkpalaya lvm nyəə.
N ka teyevi katanja ke İfəlatı pəxə,

na í faya-keye lóisi naatosompəḡəlaya,
na nyá nəḡə heelim kəkə nyəm.
Haləna yəlaa təḡ na pá tesəḡi nəəhəe.
¹⁶ Ulena pə kaasi hapəle ke yəlaa
kakaasaya ḡka ka we Asilii tə.
Isu pu kaasuyv lseyeli
nyəma ke pa nyənte ke hatoo ləḡ taa tə.
Waatu inəḡi pa lukaya Icipiti.

12

Isə samtv yontu

¹ Kuyaku ḡkuyv í ká sa Tacaa na yontu si:
Hai, Tacaa tə sama-ḡ.
Nyá pááná mənaa ké. Ama n kv-yeyə tá təə.
Həsı tá laḡa.
² Isə nyayale tá nyuyv yátú.
Tu tv-ḡ naani ké.
Səḡontv kaa kra-tv.
Mpi tə, Tacaa nyayale tá toḡ, na tə saḡi-ḡ.
Nyayale tá waasvb.
³ Tu lu lvm na laḡhvlvmlə ke
nyuyv yapv seelv taa.
⁴ Kuyaku ḡkv kv wule í ká yəḡəti si:
I sa Tacaa, i yaa i həte.
I kraalı yəlaa taa ké i təma təm.
I təəsi pa təna si Isə həte nté səsəle.
⁵ I sa Tacaa na mə yontu.
Mpi tə, Tacaa lapa təma səsəna ké.
Pə wee si pá la na antulinya təna nyi mpv.
⁶ Siyəḡ nyəma me í wilitina laḡhvlvmlə.
Mpi tə, lseyeli Isə Naḡḡ tv wei í wena tə,
i ké səsə ké.

13

Papiloni tomle

¹ Papiloni tòm nti Tacaa hùla Amòti pəyalv Isayii
ke toosee taka taa təyòlò.

² M̀p̀r̀ỳg̀ỳ Tacaa yəyətəa si:
I kraasi tuuta ke puyv ηku
kv təə fəi pvlv tə kv təə.
I tó yoolaa ke úúú.

I hati-weyə nin si pá svvna ηmakəllaa nənəyò.

³ Ma mayamaya ma kəmtəyənə yəlaa mpa
pə tv ma nin taa tə.

Ma yaawa ma yoolaa taa yoolaa mpa pa yəələyənə
ma səsəəntv na pá hvləyi ma pááná tə.

⁴ Yəlaa kəkəte nukı pəəη taa,
ısu samaa tuutuuma.
Piitimnaa kawulası kotaa na pa kəkəte nukı.

Pə tənə pə tv Tacaa má ma kaləyi
ma yoolaa mpa maa yoonə tə.

⁵ Tacaa na mpa ı hvləyənə ı pááná tə
antulinya tənasi ke pa luna hatoo pooluη taa,
na pá kəə sı pa kpiisiyi tetv tənə.

⁶ Mə laηa í wakəli na í wii.

Mpi tə, Tacaa kvyakv kpeyətəa ké.
Kv kəη ké ısu Isə Toma tənə tv wakəlvuyv.

⁷ Pə təə ké yəlaa apalvtv
hoowa na pá pəsi acamaa.

⁸ Səyəntv səsəəntv pu-wə,
na pá mələntəyi pa ti, ısu
lvlvuyv wvsası takuyv alv tə.

Na pá nyənəyi təma na səyəntv.

⁹ Tacaa hvule kvyakv kəηna nté.
Kv wule ke ı ká hvli ı pááná səsəəna,

ι kaa wεεna pətətəle.

Kuyaku ηkuyυ ι ka kpiisi asayaa,
na ί pəsı tetυ ke wulaya nyəntυ.

10 Isətulɔɔası na sı loosi təna kaa tasa luu.

Ilim ί lu kpaakpa pəle pə sı.

Pəyele isətυ nά kaa hɔlɔmı.

11 Maa hə antulinya ηkraɔɔɔyυ ke ι kawalaya tɔɔ,
na má hə asayaa ηkraɔɔɔ ke pεle pa kɔpəntəɔ tɔɔ.

Maa tisi mpa pa həɔ pa ti tɔ,

na má yəki ηmakəlla kalampaaɔ.

12 Maa yelee na yəlaa laɔ tetυ taa

na pə kəli isυ wɔla kɔpaɔ.

Paa laɔ tetυ taa na pə kəli isυ Ofii tetυ wɔla.

13 Pə tɔɔ ké Pə təna pə tυ

Tacaa pááná səsəna kuyaku

wule ι ka ciyiti isətənyυ,

na tetυ nάá sele tə kite tɔɔ.

14 Isυ səɔɔntυ kpaakuyυ nam

na ί seeki tɔ,

ńpúyú paa wei ι ká se na ί mələɔəna

ι tetυ taa.

Isυ heeɔ laɔnyυ tiikilu na ι ya tɔ,

ńpúyú Papiloni nyəma ί ká ya yem yem

na ί mələɔəna mə yəlaa kiɔ.

15 Ye pa hika mə taa wei pa cɔtəti-ι nyəma,

na pá kra mə taa wei pa kɔ ílé na layatε.

16 Paa tətəli mə piya na pá kuu mə tεεsı taa wontu

na pá kpi mə alaa na ί nyənəɔi.

17 Mńpúyú Tacaa yəɔɔtaa sı:

Maa yelee na Mεti nyəma mυ-mε na pááná.

Paa ί ha-wεyε liyitee, yaa wɔla, pεle pa kaa nyəɔna
təna.

18 Paa yaɣa mə ifepiya ke nyəmə, pa kaa cələ
ahələmnaa.

Pəyele pa kaa wɛɛna piya pətətəle.

19 Papiloni ka wɛ kɛ ɪsu Kalətɛe
nyəma kawulasɪ kacəka pələpə.

Isə ká wakəli-mɛ, ɪsu ɪ ka lapu Sətəm
na Kəmɔɔ pə nyəma tɔ.

20 Pu kpiisi Papiloni tɛtu ke tam tɔɔ kɛ,
nəɣələ kaa wɛɛ tə taa.

Paa mpatəntaa maɣamaɣa, pɛle pa kaa heli,
pəyele tiikilaa na pa kaləkəŋ pa kaa səŋ tənə.

21 Ama taale wontu ká lɛɛtənə,
na kpiisiŋ naa sɔvki mə tɛɛsɪ taa,
na taataanaa náá pəsi tənaya pa tɛ.

Uena pəŋtələŋ náá ŋmaələɣi ncaa taa.

22 Sɔnsɔməŋ ká sɔvna mə ɪcətɛ kutuluŋ kupaŋ taa,
na taale hasɪ ke mə kutuluŋ wei ɪ taa
í təkaya na í nyɔkɪ tɔ.

Pə tɛma Papiloni ɪcətɛ kuyaku suw kɛ na ku kɛɣɛtaa.

14

Kolontunaa ka kuuwa mpa tɔ pa məlvu

1 Taca ka wii Yakəpu lələɣu nyəma me mə
pətətəle na í tasa Iseyeli nyəma meɣe ləsuyu na í su-
meɣe mə maɣamaɣa mə tɛtu taa. Mvɔlaa ka sɔsɪ mə
tɔɔ na mə na wɛ í ɔaya.

2 Piitimnaa lɛlaa ká kɛɣana Iseyeli nyəma me
na pá məŋna-meɣe mə tɛ. Na Taca tɛtu tɔɔ tənaya
mvɔlaa mɛ pa apalaa na pa alaa, paa pəsi Iseyeli
nyəma me mə yomaa. ɪ ka kuu mpa paa kuu me tɔ,
na í kpa saləka ke mpa paa kpa-meɣe saləka tɔ, na í
ŋmakələɣi-wɛ.

Papiloni wulav tənaya

³ Iseyeli nyéma me, Tacaa ka yele na í heesi mə wahalanaa na mə nəyəsee nna yomle toŋ nyənte tənə tə tu-me tə. Ye pə tala waatu ini ɛ, ⁴ i tu Papiloni wulav ke yontu si: A a, ηmakəllu məla isəna, nyá tənaya nté yaa?

⁵ Tacaa n yəka ηmakəllu toŋ na í pɛli i kpatóyó.

⁶ Ini i makayana yəlaa ke kutamsa na pááná səsəna. I ηmakəlayi piitimnaa.

Pa tu ηmakəllu ini i waali.

⁷ Tətu tənə caya təpamm na heesoyu.

Yəlaa yooki laŋhɔlbɔmle yontu.

⁸ Lipaŋ tuŋ səsəŋ laŋle heewa na í toŋ si:

Too ηmakəllu hotuyu tə, nəyɔlu ta kənta si i setəyi-tu.

⁹ Ateətəle taa nyéma nu ηmakəllu nyá nyá kəntə təm na pə nyəmtəyi-wɛ.

Ateətənaa sɔɔlu puwa si pá mu-ŋ.

Nyá kəntə yelaa na mpa paa ké awulaa ke tetu taa to pá kuləyi pa kumlee təo ké nyá təo.

¹⁰ Na pa tənə pá yəyətəyi si:

Nyá mayamaya n pəsa ɛcam ke teitei ké isu tá, na í nəyəsəna-tu.

¹¹ Nyá cəməŋ ke pa makaya na pá puyləyənə-ŋ.

Nəəŋə n məla atəətəle taa.

Nyá kvhəntuyu nté tasətu.

Nyá kutakuyu ke sonsompee.

¹² Tɔlbomaluyu, nyá wei n tee kəkə ke tanaŋ tə,

isənaya pə lapa na í hoti atə pəcó nyá kələna pi-itimnaa.

¹³ Isu n mayasaya nyá taa si:

Maa kpa isətaa, maa tee isətɔlvɛŋasi təo.

Maa su ma kpelaya ke puɔu təo.

Puɔu ŋku kv təo ké tuŋ laki

ι kotuyu ke ilim ntəyəŋ təə.

14 Halı n təŋaya sı:

Maa kpa hatoo comcom nəyə taa,

maa tēe isəŋmuntv təə,

maa wēe isu isətaa ləə səəə.

15 Ama pa tusa-ŋ atətəle taa.

N hota rúyú səəəəv taa.

16 Na pə təmsəyi mpa pa naaki-ŋ tə,

na pá nyənəyi-ŋ təpɪŋ na pá pəəsəyi pa ti sı:

Yulv wei inı ι ciyitaya tetv na í cəəsəyi

kawulası təyələ?

17 Inı ι pəsayana antulinya ke wulaya tetv,

na í kpiisiyi acalēe,

na í kisiyi saləkətvnaa cəpv na?

18 Paa piitim mpi pə wulav tooki.

Paa wei ι hənta ι təyaya taa ké na teeli.

19 Ama nyá lē, pa lə-ŋ ké na n hatələna nyá pələav.

Pa lə-ŋ awalı ké.

N wē ké isu wei pa kəwa yooü taa tə.

N wē isu sətəa mpa pa pətə

rúyú ŋku kv taa wē pēe tə.

N wē isu sətəv wei pa fələyi nəəhēe tə.

20 Ama nyá kaa polo awulaa lələa kiŋ ke pələav taa.

Mpi tə, n wakələ nyá tetv, na n kv nyá yələa.

Pa kaa tasa nyá piitim isayam həte yaav ke paa
wulee.

21 I tayanı mə ti,

í kú wulav inı ι piya ke pa caanaa isayətv təə.

Pá taa tasa kuluyv na pá təyə tetv,

na pá waası tə təə ké acalēe.

22 Múyú pə təna pə tv Tacaə yəyətəa sı: Maa
kvlı Papiloni nyəma təə. Maa kpiisi pa tetv həte,
na pa lulvŋ təna na pa piitim. 23 Maa la tə taa ké

lucayam, na má pəsi-təyi kulaaləh tətə. Na má hasa-
tɪ təkɾələkɾəli na saŋ. Pə təna pə tɪ Tacaa má ma
yəɟətəna mpv.

Nmakəlvu təna su tənaya

²⁴ Mpyó Pə təna pə tɪ Tacaa yəɟətəa na í tuu si:
Ye ma təma si mpi pə la pələ pə lakəna.

Má su mpi, pələ pu təɟəna.

²⁵ Maa yókɪ Asilii nyəma tɔŋ ke ma tətə taa,
na má feli-weyə nəhəe ke ma póŋ taa.

Maa fiti ma yəlaa ke pa ŋmakəlvu taa.

Maa kóólí səɟəla wena pa sukə-wə təɟə pa nyəŋ taa.

²⁶ Mpi ma suwa si maa la tətə təna təɟələ.

Isəna ma suwa si maa tɪ piitimnaa tənaya niŋ təɟələ.

²⁷ Ye Pə təna pə tɪ Tacaa í su nti

awə ká yele na tɛ lá yem?

Yaa ye ɪ kusa ŋkumle awə ká kɾana ɪ niŋ?

Tacaa kpaaləyi Filiisi nyəma

²⁸ Wulav Ahasɪ səm pənaya ke Isə kuyəɟətutɪ
tələsulɪ kaləna Filiisi nyəma si:

²⁹ Filiisi nyəma, mə laŋa í taa hulɔməna kɾátóɟɔ ŋku
kɪ

makaya-mə tɔ kɪ pəlvu təm. Mpi tɔ, tɔm kusəpu
taa ké akala ká lu. Uena tɔm səsə wei ɪ kuləyi hɔntɪ
tɔ í lu akala taa.

³⁰ Ama Isəyeli konyəntɔnaa səsaa ká

təɟə na pə tala-wə,

na wahala nyəma náá hɛsɪ na paa nyaŋna pɔlv.

Ama maa kɪ pá na pa lɔlvu hoolaya nyəma.

Uena nyəɟəsɪ na kolontu náá

tɛsɪ kɪv ke mpa pu kaasɪ tɔ.

³¹ Koloosi acalɛ mə mə laŋa í wakəli na í má kapusi.

Filiisi nyəma kɪkɾəntɔv təna apalɔtɪ lepa.

Mpi tə, nyəəsɪ kʊləna ilim ntəyən təə.
 Səyənɔ paa kʊləm fɛi yoolaa mpɛ pa taa.
 32 Wentiyi paa cə Filiisi nyəma tillaa?
 Paa cə-wɛyɛ sɪ: Taaɔa maɣamaɣa suna Siyən.
 Tənaya ɪ yəlaa kʊnyənɔnaa ka
 hiki təcəsəle naani nyəntɛ.

15

Mowapu nyəma təə wula

¹ Mowapu nyəma təə kʊyənɔtɔtɔ ntə:
 Pa yəka Aaa-Mowapu ɪcatɛ
 na pɑ kpiisi-tɛyɛ ahoɔ kʊləmɛɛ.
 Pa yəka Kii-Mowapu ɪcatɛ
 na pɑ kpiisi-tɛ tətəyɔ ahoɔ kʊləmɛɛ.
² Tipən nyəma kpa tɛfɛɛnɛ sɪ pa wiiki.
 Mowapu nyəma tula nəsɪ kɛ Nepo puyɔ taa,
 na Matepa ɪcatɛ taa. Pa loola pa nyənɔn na pa tantən.
³ Yəlaa suu ləyaya wontu,
 ɪsu fələtənnaa taka kɛ haɛɛ təə.
 Pa lukiyi ɪsələm kɛ kutuluɲ patanaa təə
 na nənəsɪ tɛɛ.
⁴ Həsəpən nyəma na llale nyəma pa makɪ kapusi
 na Yahasi nyəma náá nukɪ.
 Pə kpenna Mowapu yoolaa
 na pa apalɔtɔ le, na pa huɣutiyi lotu.
⁵ Ma yaawa sɪ pɑ waasi Mowapu nyəma.
 Pa sewa haləna pɑ tala Səwaa na Ikəla-Selisiya.
 Pa kpaakɪ Luhiti tontonɛle na wula.
 Pa casəyi lanwakəlle kapusi kɛ Holonayim mpaav
 taa.
⁶ Nimlim hite ləm nyəəwa.
 Nyutɔ ləm nyənɔtɔ wula tə tənə.
 Pələpɔ u tasəyi nyəv.

⁷ Pə təə ké pa kuuki pa nyəm mpi pə kaasa-we tə,
na pá pukina hatoo tun kacəka waalı.

⁸ Mowapu nyəma kapusi nukı
paa timpiyi pa tetu taa ké.

Hələna pə tala lkəlayim ıcate
na Iliim tetu taa ləkə.

⁹ Timəŋ ıcate pusi ləm we ké isu caləm.

Pəcı ı ká tasa-weye wahala tıyıtə tətə.

ı ká yele na təyolaya kulı

Mowapu yəlaa kakaasaya tətə.

16

*Mowapu nyəma sələməyi Yosalem nyəma sı pá
səna-we*

¹ ı ha tetu nyuyı tu ke ıwaav na í tilina-ı.

Pə luna Sela ıcate na pə təŋna wulaya tetu taa,

na pə polo Siyəŋ puyıtə taa.

² Mowapu alaa kpaakı Alənəŋ ləvı kuteŋ tətə na pá
tiiki,

ısu pa təyənuyı sumaya ke ka tante taa tə.

³ Mıpıyú Mowapu nyəma sələma Yosalem nyəma sı:

ı tasa-tuyı layatı na í huli-tuyı tá kulapəle.

ı kenti tá tətə ké ilim heka taa,

ısu ahoosəkpətuyı.

ı ŋmesı ta yəlaa mpa pa tu kpuluyı tə,

ı taa kuli tá selaa waalı.

⁴ ı mıv Mowapu yəlaa ke mə tə.

ı ha-weye timpi paa cəvı

na wakəllı í taa hiki-we tə.

Nmakəlvıyı na wakəlvıyı

na tetu yəlaa nəvhe felvıyı

ká sı tənaya ke kuyaku nakulı.

⁵ Waavı ıvəyi pa lılvıyı tu

Tafiiti ká wεεna kawulaya kumte.
 Tu wεε səsəəle tam təə nyəntε ke
 Isə pεεleε təə.
 I ká təηəyi tampana na siyisuyu na í huukəna.

*Yosalem nyəma kaa pəsi na pá waasi Mowapu
 nyəma*

⁶ Mprúyú Yuta nyəma təma si: Tə nuwa
 pa yəgətəyi Mowapu nyəma kalampaanu təm.
 Pa yəgətəyi tətəgə pa ti həm
 səsəəm təm na pa isəcau təm.
 Na isəna paa siki pa təyi pə cəb tə.
 Pécó pa yəgətəyi na pə feina huwεε.
⁷ Pə təə ké Mowapu nyəma huγutiγi
 lotu ke pa ti təm na pá
 wiiki leseη kakalasi nsi pa lakaya Kii-Helesı tə.
 Pə pu-wεye katatəlaya,
 ilena pá mələyi.
⁸ Hesəpəη nyəma tawa wakəlaa.
 Sipəma leseηnaa wuləyi.
 Mpe pa lulayana solum kəpam,
 na pə kyi piitimnaa awulaa.
 Leseη tawa anı a təəwaya haləna Yasεε tetu.
 Leseηnaa piliηasi ka helaa ké
 na si tεε tējku kusəpu waalı.
⁹ Pə təə ké ma na Yasεε nyəma
 tə wiiki Sipəma leseηnaa təə.
 Na ma lukiyi isəlum ke Hesəpəη
 na llale pa təə.
 Pa yaya yoou kakiisaya ke mə kumtənaa təə.
¹⁰ Lanηhuləmlε na ayəəla tēma mə tawa taa.
 Pəyele nəgəlb u tasəyi yontu
 yaa aηmaala ke leseη tuj tawa taa.

Lesen koollaa u tasəyi pə ləm
nyaasuyv ke tiinj taa.

Ma yelaa na lanhuləmlə kakiisasi su tənaya.

¹¹ Pə təw kə ma lanle wakəla hatoo ma taa kə
Mowarv, na má seliyi isu cəmvəy wula.

Na má huyutiyi lotu ke
Kii-Helesı pa təw.

¹² Mowarv nyəma ká kana pa təfeenle ke pote,
paa wiikina pa tuŋ. Ama pa kaa waa pəlv.

¹³ Nti Tacaa ka yəgəta hatoo ləŋ ke Mowarv təw
təgəle. ¹⁴ Tacaa yəgətəyi təfoo kə pənente sı: Pə kaasa
pusı tooso kə teitei. Uena Mowarv nyəma teeli sı.
Paa na pa payale nté tə, yəlaa pəciimaɣa tike ke pu
kaasi-wə, pa kaa nii isəle.

17

*Taması icate nyəma na Iseyeli nyəma pa kawulası
pasuyv*

¹ Mprúyú Tacaa yəgəta Taması icate təm sı:
Pu kəw tə, pa kaa tasa Taması ke yaav sı icate.
Tu pəsi ncaale huyule kə.

² Pa ləwa Alowee acaləe.
Kaləkəŋ həntəyi a taa təpamm,
nəgəlv u nyaasəyi-i.

³ Pu kəwli Ifəlayim nyəma kprante.
Pu leeki Taması nyəma kawulaya.
Na mpi pu kaasi Silii nyəma tə
pə kaa tē Iseyeli nyəma nyəm.

Nti Pə təna pə tə Tacaa yəgətəta təgəle.

⁴ Kuyaku ŋku Iseyeli nyəma kaa wəe yuŋ.
Pəyele paa tē taası.

⁵ Iseyeli ká wəe kə isu taale wente pa koma tə.

Yaa Lefayim tetekäle taa taale nte tə we kpete tə.

⁶ Pui kaasi Iseyeli yəlaa ke acaləsa ké.

Isu pa kooluyu tɔyɔ ŋku

pa yaa si Olifi tə ku pee na pukaya,

na pá kaasi pee naale na tooso ké

comcom nəɔ taa, na pee liyiti

na kakpasi ke piliyasi tə tə.

Iseyeli Isə Tacaá má ma yəɔtəna mpɔ.

⁷ Kuyaku ŋkuyɔ yəlaa ka keesi ise na Iseyeli Isə Naniŋ

tɔ wei i ké mə ŋmalɔ tɔ i tə. ⁸ Ikaa tasa tekuyu ke mə

niŋ kulapəm. Paa təlaalənaa, paa pa tɔyɔ Asətati na

ilim pə leesɔyɔ.

⁹ Kuyaku ŋkuyɔ Iseyeli nyəma me í ká lə mə koloosi

acaləe. Isu Hifi nyəma na Amolii nyəma ka lɔv pa

nyəna ke too ləŋ taa ké saa wei Iseyeli nyəma me í

leeka-ye tə. Ilena pə kaasi wɔlaya tetɔ tike.

¹⁰ Mpi tə, Iseyeli nyəma me í sɔə mə Isə

wei i yapa-me na í kentiyi mə tə tə.

Haləna í hala tuŋ kulalaan taale

na í sɔ leseŋ tuŋ kraɪ nyəŋ.

¹¹ Kuyaku ŋku í sɔ tuŋ inɪ tə,

í sika kalaa na í cəəna-i.

Tanaŋ ŋku ku mayamaya ke tuŋ

inɪ i tɛɛwa na í tɔ hɛtɔ.

Ama pə tala tɔyɔv ilɛ pɔlvɔv fɛi.

Wahala inɪ i taka fɛina kəəle.

Piitimnaa cvka pə taa

¹² Pepe tə ké piitimnaa miitiyi,

na pə mutəyi isu tenku.

Piitimnaa cvka pə taa ké mpɔ suwe.

Pa kaləyi kəkəte isu lɔm tɔŋ nyəm.

¹³ Piitimnaa kaləyi kəkəte ké isu lɔm səsəəm.

Iso nyaasəyi-weyɛ na pá hatələyi pooluŋ.
 Isu puɣu heelim kprakuvu nyutu tɔ.
 Yaa isu kacuculaya kprakuvu musuvu tɔ.
 14 Pu kɔɔ taanaya ɔɛ, sɔɣontu anaam.
 Ilena pá saali yem na pɛ ta nyaalɛta.
 Mpa pa ŋmuləyi tá nyəm na pá kuuki-wi tɔ,
 mpi paa tɛsəna tɔɣɔɛ.

18

Itiyopii nyáma wakəlvu təm

1 Hai, Itiyopii tetu nyá.
 Nyá taa we kpułəŋ ken nyəŋ
 na í pula pusi səsənsi taa.
 2 Nyá tiliyina tillaa ke tenku tɔɔ,
 na pá caki səsəncaasi kpułəŋ taa,
 na pá təŋ lum tɔɔ.
 Tillaa ləŋləŋ nyáma me,
 í polo tookonaa piitim kiŋ.
 Mpe inɪ pa tənəŋ tɔɔ fei hontu.
 Yəlaanaa pooluŋ nyáma nyaŋna-weyɛ.
 Pa ké yoolaa piitim ké.
 Nɔɣɔlv u nukɪ pa nsəmle.
 Pusi fayə pa tetu taa ké.
 3 Antulinya yəlaa, mə tənə mpa me í we tetu taa tɔ,
 í paasəna waatu wei pa sikiyi tuuta ke pəəŋ taa tɔ.
 I nu waatu wei pa huləyi tutuɣu tɔ.
 4 Pə taɣə pułv, Tacaə yəɣətaə si:
 Ma təcəyalɛ ke ma wɛɛ na má nyənəyi təpamm.
 Isu ilim nyakuvu səsəm tɔ pə haŋaya,
 yaa isu aŋkpələɛ haŋaya ke kumtu waatu.
 5 Na pəcá pə tala kumtu ke
 waatu wei lɛsɛŋ puwa tɔ.

Waatu inəyi ləseŋ hetu pəsa pee.
 Pa setəyi piliŋasi na asanti ké.
 Pa setəyi akraa na hatu nti tu waasəyi tə.

⁶ Mpróyó paa lo Itiyopii nyéma
 na pé waasi póŋŋ
 taa yepelekunaa na taale wontu.
 Yepelekunaa ká təgə-wεγε yoluma,
 na taale wontu ke ləŋle.

⁷ Waatu inəyi piitimnaa toŋ nyəm mpi pə ké
 tookonaa, na pə tənəŋ təo fei huntu tə pu kəna
 Taca pə təna pə tu maya kuhaan ke ma təcəale ké
 Siyən puyə taa. Yəlaa təna nyaŋna piitimnaa mpege,
 haləna pooluŋ nyéma. Pusi faŋa pa tetu ké.

19

Icipiti nyéma laŋwakəlle səsəle

¹ Taca yəgəta ntiyi Icipiti nyéma təo tə.
 Taca cayana ntege isəŋmuntu nti tə təŋ ləŋləŋ təgə
 kraŋanu, na í polo Icipiti.
 Icipiti tuŋ kulalaan seliyi na yəlaa apalutu naa le-we.

² Mpróyó Taca təma si:
 Ma yele na Icipiti nyéma kuli təma təo.
 Yulu ká kuli i luluyə tu təo,
 na lelə kuli i taapalu təo.
 Acaləe ká kuli təma təo,
 na kawulasi ke təma təo.

³ Ma yele na Icipiti nyéma me mə ləmayasəe le-me,
 na má liyiti mə laŋatu. Ulena í pəsəna mə tuŋ təo na
 í polo mə tɔwaa tɛ.

Í ká susi kəgənaŋŋ na í pəəsi pee.

⁴ Ma tu Icipiti nyéma ke ŋmakəllu niŋ taa.
 Nmakəllu ká təgə mə təo ké kawuləŋa na toŋ.

Pə təna pə tu Tacaa má ma yəyətəna mpv.

⁵ Nili pəyɔ lvm ká nyɔɔ,
na ká wvli təkpransaŋ.

⁶ Nili pəyɔ səsaya pusi kvhelasi lvm ká səŋ
na ləŋ kvheheŋ lvm náá nyɔɔ.
Mvluyv na səsəncasɪ ká lontili,

⁷ na pəyɔ atama lvm nyutu təna.
Na pə kprenna pəyɔ nəyɔ haləm təna,
na heelim ma-wɪ
na pə wvli na pə yele kprɛɛ.

⁸ Tiina kpalaa təna, paa kulasɪ nyətəa,
paa puluŋ tulaa, pa laŋa ká wakəli tətəyətəyɔ,
na pá te nyɔɔŋ na pá wii təkpoɔ.

⁹ Mpa pa makɪ kprɔŋkprontu toŋ nyəntv
na mpa pa lɔvki tə pəŋ tɔ,
pa laŋa ká wakəli.

¹⁰ Pə nu pəŋ lɔvlaa.
Pa təna mpa pa təkayana təmle nté tɔ,
pa apalvɔ lepa.

¹¹ Sowəŋ ɪcate awulumpiya ke
ləmayasɛɛ feinaa ké.

Icipiti wulav layatv tasəlaa
tasəyi kumeləlayatv ke.

Isənaya mə taa yvlu pəsəyi
na í tɔ Icipiti wulav sɪ:

Maya nyəntv. Pəyele maya ləŋtaa awulaa lɔvɔyɔ tv?

¹² Icipiti wulav, nyá nyəntaa mpe pa wɛ le?

Pá kuli nti Pə təna pə tu Tacaa mayasaa na
í su Icipiti tɔɔ tɔ na pá hvli-ŋ ɪɛ.

¹³ Sowəŋ awulumpiya mə ké kumeləməŋ,
na Mamfi nyəma mə tvsəyi mə ti.

Í ké kpeka nyɔɔŋ nyəma mpa
pa tolisiyi Icipiti təyɔ.

14 Tacaa tisa acufu ke mə taa,
na í tolisiyi Icipiti ke ı kulapətu təna taa.
I lakı teitei ké isı səlonyəəlu
tutuɣu ı tətı taa tə.

15 Icipiti tu nəɣəlu ı kaa pəsi
na í la pəlu kəpam.
Paa toŋ tu, yaa konyəntu,
yaa səsə, yaa səkpəlu.

Icipiti nyəma ká tɛsəna mpi tə

16 Kuyaku nakuli, Pə təna pə tu Tacaa ká nyaası
Icipiti nyəma me na niŋ tuɣu. Səɣəntu ká kra-me na í
sele isı alaa. 17 Yuta tətı ká wɛɛ-meɣe səɣəntu pəluɣu.
Paa waatu wei ké pa yəɣəta tə təm, í təsəyi nti Pə
təna pə tu Tacaa ka suwa sı ı ka la-me təɣə. Ilena í
seliyi.

18 Kuyaku nakuli Icipiti acalɛe kakpası ká yəɣətəyi
Həpəla təm. Paa yəɣəti na pá su sı: Tə ké Pə təna pə
tu Tacaa nyəma. Acalɛe anı a taa lentɛ hətɛ nté ilim
ıcatɛ.

19 Kuyaku nakuli í ká ŋma Tacaa ke kətaya təlɛte ke
Icipiti tətı taa. I ká siki-ı pələ ke tətı toŋa tə. 20 Nté
tu təsəyənə Icipiti nyəma me sı: Pə təna pə tu Tacaa
wɛ mə tɛ. Na waatu wei Icipiti nyəma ka yaa Tacaa
sı: Ya-tuɣu ta ŋmakəllu niŋ taa tə. Isə ká tilina-meɣe
waasulu na ílé í hetı-me. 21 Waatu inəyi Tacaa ká huli
ı təyi Icipiti nyəma me, na mu nyi Isə wɛɛtu na í sɛɛ-ı.
I ká lapı-ı kətasi na í ha-ı kucəŋ, na í su-ı nəəsı na í
təkı-sı. 22 Tacaa ká hə Icipiti nyəma me mə ŋkraŋ.
I ká waa-me na mu mələna ı tə. Isə ká muɣı mə
kəsələmɔtu na í waa-me.

23 Kuyaku nakuli həpələ ká lu Icipiti, na tə puki
Asilii. Icipiti nyəma na Asilii nyəma í ká polo
təmate, na í krentı na í sɛɛkı Tacaa.

24 Kuyaku ηku Iseyeli nyaa sɔɔsi Asilii na Icipiti pa tɔɔ na í la tooso. Tacaa ká kooli tetu tənaya kɔpantu ke Iseyeli tɔɔ. 25 Pə tənə pə tu Tacaa ká kooli tetunaa me mə tooso ké kɔpantu si: Ma kooliyi ma yəlaa Icipiti nyəma ke kɔpantu. Maa kooli Asilii nyəma mpa ma lapəna ma nin tɔɔ kɔpantu. Maa kooli Iseyeli nyəma mpa ma ləsa tɔɔ kɔpantu.

20

Isayii tən kpete, ntaŋkpala yaa wontu fei i tɔɔ

1 Pənaya ηkeye Asilii wulav Saləkəŋ kusa i yoolaa wulav sɔɔ, na í tii Filiisi icate Asətəti tɔɔ na í lɛki-te.

2 Waatu inɪ Tacaa ka tema Aməti pəyalv Isayii ke təm heeluyi. I heela-i ké si: Wəɔsi ləyaya wontu, na nyá ntaŋkpala. Ilena í la mpv na pé yele-i kpete.

Asətəti icate lɛkuyv waatu ke Tacaa yəɔta si: 3 Pə krenta pusi tooso kəlv ma təmle tu Isayii tən kpete. Wontu yaa ntaŋkpala fei i tɔɔ. Mpv pə huləɔəna Icipiti na Itiyopii pə nyəma ke mpi pu te na pé mayana-we tɔ. 4 Pə taya pulv, Asilii wulav ká kuu Icipiti na Itiyopii pə ifepiya na pə kɔkpatəlaa ké. Wontu yaa ntaŋkpala kaa we pa tɔɔ. Pu yele-weye kpete ké təyələyəl. Tənaya Icipiti nyəma ká tɔɔ fele. 5 Waatu inəyi mpa pa tɛlaya Itiyopii nyəma, yaa pa hənaya pa təyi Icipiti nyəma sənəv tɔ tɔ, pa apalətv ká yəli.

6 Kuyaku ηkuyv həɔluyv ηku kv taa tə we isəntə tɔ, kv nyəma ká yəɔti si: Ta tɛluyv tɛsəna mpi tɔɔle. Mpeye tu huukaya si tu tu kɔpulyv na pá ya-tuyv Asilii nyəma nin taa. Leyele tu hikina nyuyv tɔtule ke nənəɔ?

21

Papiloni hotuyu

¹ Tacaa yəgəta ntiyi wulaya tetu nti tə we tenku nəgə tə tə təə tə.

Kolontu luna wulaya tetu səgəntu nyəntu taa.

Isu kacuculaya fakuyəna Nekəfi tetu taa tə.

² Pə kula təm səgəntu nyəntu təə na pə huli-m.

Nmakəllu, ηmakəli.

Wakəllu, nāā wakəli.

Ulam nyəma, í tii pa təə.

Meti nyəma, mu ta ıcate.

Tacaa ká su tənaya ke kunyəməη wei

Papiloni təwa piitimnaa tə.

³ Pə təə ké ma lanje wakələyi.

Pə wuki-m ké isu ləlyəy

wəsasi takuyə alllu tə.

Wəsasi toη nyənsi laki na má nyaη,

pu saη si má nu.

Ma seliyi, pu saη si má ná.

⁴ Ma lanje pəsaa, na səgəntu səsəəntu kpa-m.

Ahoo nna maa nyulaa tə a pəsa səgəntu nyəna.

⁵ Pa pəwa ate pəəη na pá su təgənaya,

na pá təkı na pá nyəəkı.

Tənayale pa yaya kapuka ke kprakpa si:

Yoolaa səsaa me, í tayanı mə kəkentiη.

⁶ Ntəna Tacaa heeli-m si: Polo n su tanlıv,

ye ı na mpi ı yəgəti.

⁷ Ye ı loosa yooü kəkənəna na krayanəη həη,

yaa kpaηasi yaa yooyoonaa caηa.

Ue ı paasəna na í yəgəti na pá nyi.

⁸ Tənayale tanlıv yaya kapuka isu təgəlaya si:

Tacaa ma səηa ma tətəηle ke ilim na ahoo ké,

na má feñiyi.

⁹ Pa kəŋna nté na təna təw,
na pá caŋa yooŋ keekena
na kraŋanəŋ həŋ.

Ntəna nəŋəlv ma kapuka si:
Pəpiloni ílé i hotaa, i hotaa.
I tuŋ kulalaan ləesəŋ yəka
atəŋe i təna təpətəpətə.

¹⁰ Ma yəlaa mpa me pa mpa isu məla ke katəŋa taa
tə.

Nti ləŋeŋi ləw Tacaa,
Pə təna pə tu heela-m təŋəle,
na máá teləsəŋi-me.

Itəm nyáma wə təm

¹¹ Tacaa yəŋətə ntiŋi Tuma təw tə.
Nəŋəlv yəŋətəna-m na nəŋə səsəŋa na Seyii tətə taa si:
Təŋlv, waatənaa isənəŋa pə kaasa ahoŋ,
pəlee ké a təŋ?

¹² Ilena təŋlv cə si:
Pu nyaali yáá.
Ama pə ta nyaaləta.
Ye mə luŋu wə kəcəcətə,
ilə í tasa məlvəŋ ke wulee.

Tetaŋ na Ketaa nyáma selaa

¹³ Tacaa yəŋətə ntiŋi Alapə təw tə.
Ketaa nyáma me, mə na mə yooŋoona caasi.
I polo na í sūv nyutə taa ké ahoŋ,
na í ŋməli tiikasí taa.

¹⁴ Tema nyáma me,
í səŋna lvm ke selaa mpa ləkətə kuyi tə.
I pona-wəŋe təŋənəŋa.

¹⁵ Pə təŋa pəlv, yooŋ toŋ na laŋələe tūlvəŋ,

na tóŋ pam təŋəna-wε.

¹⁶ Pə taŋa pɔlb, pə kaasa pənaya ke teitei, ɪlena Ketaa nyəma teeli su tənaya. ¹⁷ Yəlaa pəciuu tike ke pu kaasi ɪ yoolaa taa yoolaa tətəlaa taa. Nti Tacaa ɪseŋeli ɪsə yəŋətəa təŋəle.

22

Yosalem nyəma kpaalbyv

¹ Tacaa yəŋətə ntiŋi toosee tetekəle tə tə. Yosalem, pepe lapa na nyá yəlaa kpaaki ləpɔtu tə?

² ɪcatε kucəkəle, na kəkətε nyəntε,
na laŋhɔlɔmle nyəntε nyá,
nyá sətəa ta səna layatε,
pa kaa si təyoole.

³ Nyá yoolaa nyəŋ nyəma təna sewa,
tətəlaa kra-wεŋε saləka.

Pa kuu nyá yəlaa təna na pá kpenna
mpa paa sewa na pá hatəli tə.

⁴ Pə tə kə ma si ɪ yele-m na má wii wahala
wei ɪ mayana ma yəlaa tə ɪ tə.
ɪ taa mayasi si ɪ puŋusiŋi-m.

⁵ Mpi tə, saŋa ke ɪsə pə təna pə tu Tacaa
tisa ta taa kə acufu na tə kpisi na pə liŋiti-tv.
Laŋwakəlle wula səsəna nukɪ
toosee tetekəle taa.

Kakiisasi kpaaki tontonə tə.

⁶ ɪlam yoolaa təkə təŋ na nyəmə.
Apalaa caŋa yoou keekənəa taa, kraŋanəŋ wεε.
Kii nyəma yoolaa leeki pa kpaləŋ.

⁷ Yosalem, nyá teteka kɔpampana taa
suwa yoou keekənəa na pə kraŋanəŋ.
Pa puləŋi nyá nənəəsi si pa yooki.

8 Yuta fɛi kəkentim tətə.

Kuyaku ŋku í keesi mə ɪse
na í nyənəŋi yoou wontu.

Nti pa pɪla kutuluɣu ŋku
pa yaa si Lipaŋ hətɔɣu tə ku taa tə.

9 ɪ nawa Tafiiti ɪcate kolɔŋa pəɣələe təna.
ɪ həma lɔm ke pə tɛe lule taa.

10 ɪ kala Yosalem tɛesi.
ɪ yəka si taa lɛŋsənaa si
pə səsɪ kolɔŋa ke toŋ.

11 ɪ hula lule ke koloosi naale hɛku.
ɪ həma lule kɔpəntɛ taa lɔm.

Ama í tá keesi mə ɪse
na Iso wei ɪ taɣana wahalanaa mpeɣe too ləŋ,
na í kəna-me tə ɪ tə.

12 Kuyaku ŋkuyɔ Iso Tacaɔ,
Pə təna pə tu yaa-me si
í wii na í huɣuti lotu na í looli mə nyəŋ,
na í suu ləyaya wontu.

13 Ama me ɪe, pə pəsa-meɣe
lɛŋhɔlɔmlɛ səsələe ké.
ɪ kuyi naaŋ na heeŋ na í liki nantu
na sɔlɔm na í haki teu.
Haləna í tə si: Tə təɣə na tə nyəə ta kpaakraa.
Mpi tə, cele tu si.

14 Mpyəy Pə təna pə tu
Tacaɔ yəɣətəa na má nu si:
Ma yəɣətəyəna tuunav si
pə kaa husi mə ɪsaɣatv tənɛ,
ɪsu í səpa.
Nti Pə təna pə tu Iso yəɣətəa təyələ.

Sepəna təm

15 Μρύγύ Πə təna pə tu Tacaa Isə heela Isayii má sɪ má polo na má ná kawulaya təyaya nyuɣu tu Sepəna. Má heeli-ɪ sɪ:

16 N feina pɔlvɔ cəne,
n nyənəɣɪ nyá təɣɪ we na hali
ń huli nyá təɣɪ pəlaav ke
isətaa kukpamvɔ taa?

17 N nyənəɣɪ nyá təɣɪ pɔlv səsəom ké.
Ama Tacaa ká kraɣa-ŋ na í ləɣə-ŋ pooluŋ.

18 I ká pilimi-ŋ isu pɔlv kukulutum ke
tətv kɔwalətv natəli tə taa.
Tənaya n ká sɪ na nyá yoou keekena kɔpama saali.
Nyá kena nyá caa təyaya feele.

19 Maa ləsə-ŋ nyá təmle taa.
Maa təɣəni-ŋ nyá təcaɣale.

20 Kɔyakɔ ŋkɔvɔ maa yaa ma təmle tu
Hilikiya pəyalv Iiyakim.

21 Maa suu-ɪ nyá capa, maa ləli-ɪ nyá tampala,
na má tv nyá pəsɔvɔ ke ɪ niŋ taa,
na í pəsi Yuta na Yosalem nyəma pa caa.

22 Na má cele-ɪ wulav Tafiti lɔlvɔ nyəma
kawulaya təyaya nənəɣə nyəmle.
I tulaa, nəɣəlv u təkəɣɪ.

Pəcsó í təkaa nəɣəlv u tvləɣɪ.

23 Isə ká yelina na í nyəə ton isu nyəmle ke
lonte naani nyənte taa, na í pəsi ɪ caa təyaya
nyəma teeli təhikile.

24 I təyaya nyəma ká nyəkələna-ɪ ké na pa yuŋ
təna. Tiisi səsəonsɪ na tiipee ka nyəkələna-ɪ ké isu
kewee na kəpɔnaa. 25 Μρύγύ Πə təna pə tu Tacaa
təma sɪ kɔyakɔ ŋkɔvɔ kankanaya ŋka paa kama lonte
naani nyənte taa tə kaa kpesɪ. Paa ma-ke na ká kpee.

Ilɛna sɛyɛla wɛna a tɛna a ka wɛ ka tɔ tɔ á wakɛli.
Mpi tɔ, Taɔaa má ma yɔyɔtɛna.

23

Fenisii tɛtu wakɛlvɔv tɔm

¹ Taɔaa yɔyɔta ntiyi Tiii tɛtu tɔ tɔ.
Taasisi ɛcate kpulɛɲ sɔsɔɛɲ mɛ í wii.
Mpi tɔ, ɛcate wakɛlaa,
tɛyaya fɛi, tɛsɔulɛ fɛi.
Hatoo Kitim tɛtu taa kɛ tɔm nti tɔ lunaa.
² Sitɛɲ paɣatɛlaa mpa mɛ í wɛ tɛɲku nɔyɔ tɔ.
Sɔyɔntɔ í kra-mɛ na pɔ la-mɛyɛ ha.
Mɛ tillaa tɛsɛyɛna tɛɲku.
³ Mpi pa tuukaya na pá tɛɲɛyɛ lɔm sɔsɔɛm tɔ,
Sitɛɲ nyɛma kɔɲayaɲa-wɛ.
Mɛ pa tɔkayaɲa piitimnaa kasɛyaya.
⁴ Fɛɛɛ í kra Sitɛɲ ɛcate.
Mpi tɔ, tɛɲku na ɪ hola sɔsɔɛna sɪ:
Lɔlvɔv wɔsasi ta kpata-m.
Pɛ́cɔ ma ta tu lɔlɔta.
Pɛyɛle ma ta tɔtɔ ɪfɛpiya,
ma ta pɪsɛta pɛɛlaa.
⁵ Waatɔ wei Icipiti nyɛma ká nu tɔm nti tɔ,
paɔ selina mpi pu mayaɲa Tiii nyɛma tɔ.
⁶ Tɛɲku nɔyɔ nyɛma mɛ í wii.
ɪ tɛsɪ tɛɲku na í polo Taasisi.
⁷ Waiyo! Tiii kɛlɔ?
ɪcate ɲtɛ tɔ leɛlaa kɛ.
Yɛlaa ka suwa tɔ taa kɛ hatoo lɔɲ kɛ.
Ntɛ tɔ ɲmakɛlayana tɛtu poolɔɲ nyɛntɔ.
⁸ Tiii talaya awulaa ntenɪɲ kɛ.
Tɔ taatɛlaa ka wɛ kɛ ɪsu awulumpiya.
Pa nyɛnɛyɛ-wɛyɛ yɛlaa mpa pa nyɔɔɲ

kəla kʊlʊyʊ kɛ antulinya taa tɔ.

Awe wakəla ɪcatɛ ntɛyɛ mpʊ?

⁹ Pə təna pə tʊ Tacaa tʊna ɲpɔyɔ ɪ taa sɪ
ɪ wakələɣɪ ɪsəcavtʊnaa mpa pa sɔla teeli tɔ.

Na ɪ tisi mpa yəlaa tʊyʊna tɔ.

¹⁰ Tiii nyəma mɛ ɪ hala mə tetʊ.

Mpi tɔ, kpuləŋ səsəŋ wei ɪ təŋ
tɛŋku səsɔ taa tɔ ɪ fɛi tɔtɔ.

¹¹ Tacaa nyaasa tɛŋku.

ɪ selisa kawulasɪ na ɪ tɔ sɪ;

Pá wakəli Kanaaŋ koloosi acalɛɛ.

¹² ɪ tɔma sɪ: Sitəŋ wɛɛ kɛ ɪsu pɛɛlɔ
wei pa kpipa na pá wakəli tɔ. Nyá acima tɛma.

Polo Sipili tetʊ nti lʊm cənaa tɔ.

Ama n kaa hɛɛsɪ tənaya.

¹³ Nyəna Papiloni tetʊ nyəma, pa fɛi tɔtɔ.

Asilii nyəma ɲma tə taa kɛ yoolaa kutulʊŋ səsəŋ.

Pa yoonatɪ, na pá yəkɪ tə kawulaya tɛɛsɪ
na tɔ pəsɪ ncaalɛ.

Taalɛ wontu tɔyɔ pa tetʊ.

¹⁴ Kpʊləŋ səsəŋ ɪ wii.

Mpi tɔ, pa wakəla mə təcəsəlɛ.

¹⁵ ɪlɛna pá sɔ Tiii tɔ kɛ pusɪ nutoso na naanʊwa,
ɪsu wulav kawulaya pusɪ. Pələ pə waalɪ kɛ paa lapɪ-ɪ
ɪsu pa kɛɛsʊyʊ yontu taa kɛ wasaŋkalɪ təm tɔ sɪ:

¹⁶ Wasaŋkalɪ, nyá wei pa sɔ nyá tɔtɔ.

Kpaya nyá cəmvʊyʊ.

Makɪ-kʊ na ɲ cəɔkɪ ɪcatɛ.

Yookɪ yontu na ɲ lɛləyɪ-tɪ.

Yəlaa ɪ tɔsɪ nyá təm.

¹⁷ Pusɪ nutoso na naanʊwa tɛɛkɪ, ɪlɛna Tacaa ye
na Tiii nyəma la wasaŋkalətʊ na antulinya awulaa
təna, na pá hikiyɪ pə liyitee.

18 Ama pa kohikim na pa kasəyaya təna, ká pəsi Tacaa nyəm ké. Pa kaa kaa-yeyə huɣule, yaa pá su-yə na a mpa. Ama Iso təyaya nyóma ká təɣona-yə na pá haya. Paa suuna-yeyə wontu kɔpampantu.

24

Tetu təna wakəlaa

1 I nyəni, Tacaa ká wakəli tetu.

I ká pəsi-təyi wulaya nyəntu.

I ká pəsi-təyi krentəlası na í wakəli tə yəlaa.

2 Wahala kolum ká mayanna kətulu na yəlaa.

Na caa na ı yom, na toto na ı yom.

Na pɛtəlv na wei ı yakı tɔ.

Na kəntəlv na wei pa kəntəyi tɔ.

Na kəmlɛ tɔ na wei pa fɛləyi tɔ.

3 Pu kpiisi tetu ké təkpaataa,

na pá kuu tə wontu təna təkɔləkɔpəli.

Mpi Tacaa suwa tɔyɔle.

4 Tetu wɛ ləyaya taa, na tɔ pəsi ncaale.

Antulinya ná hotaa, na í pəsi ncaale.

Isətənyu na tetu pə wakəlaa.

5 Yəlaa mpa pa wɛ tetu taa tɔ pa wakəla-ti.

Mpi tɔ, pa yəka kiin, pa wakəla kusəsutu.

Pa yəka tam tɔɔ nəɣɔ pɛɛlyu.

6 Pə tɔɔ ké Iso tɔnsa tetu kɛ mpusi

na pá tɔyɔ-ti.

Tə yəlaa isayatu mələyi pa nyɔɔn taa.

Pə kpiisa-wɛ na pá kaasi-weyɛ pəcɔ tike.

7 Sulom kɔpam ká caya ləyaya.

Lɛsɛn tɔyɔ ká lontili.

Lanɣulɔmlɛ nyóma təna sɔv nəɣəsɛɛ taa.

8 Akilimanaa wula kɔpam suma.

Acima taa wɔnɔ na kɔpələnyu saalaa.

Cəməη wula laηhulɔmlɛ nyəna səpa.

⁹ Paa tasəyi sɔlɔnyɔɔle na yontu.

Pəyele sɔlɔm tɔη nyəm ná kpa nyah ke pə nyɔɔlaa.

¹⁰ Icatɛ kɔpɛtɛ nyəntɛ ńtɛ tə yɔkaa.

Tɛɛsɪ təna təkaa nɔɔɔlɔ u sɔvki.

¹¹ Pa makɪ kapusi ke hapɛɛ tɔɔ.

Mpi tɔ, sɔlɔm fɛi.

Laηhulɔmlɛ fɛi təkɔatakɔata.

Aηmaala fɛi tɛtɔ təna taa.

¹² Wakəɔlɔɔ tike wɛnna ɪcatɛ taa.

Icatɛ nənɔɔɔ kampa pɛla yem yem.

Pə yela-kɛyɛ ncaalɛ.

¹³ Pə kaa kaasi yəlaa ke səsəm ke tɛtɔ taa.

Isu pa kooluyɔ olifinaa pɛɛ

na pukaya yaa pa setuyɔ

lɛsɛηnaa tukɔη na pə kaasi acaləsa tɔ.

Laηhulɔmlɛ kvatəpɔw

¹⁴ Yəlaa kakaasaya ká kuli pa nɔɔsɪ.

Paa wiliti na pá sa Tacaɔ səsəntɔ.

Paa yoo yontu na laηhulɔmlɛ ke ilim tətɔlɛ.

¹⁵ Paa sa Tacaɔ teeli ke ilim təlulɛ.

Tacaɔ lɛyɛli Isə hətɛ ká yaa haləna pə

tala lɔm taa tɛtɔ na tɛηku nɔɔɔ hɔɔɔlɔη taa.

¹⁶ Tə nukɪ pə yooki yontu ke hatoo antulinya tənaya
tɔɔ si:

Tampana təηlɔ Isə kɛlɛ teeli tɔ.

Uɛna maa tɔη si: Ma tala ma tənaya,

ma tala ma tənaya. Ma lepaya.

Waalɪ lulaa lukɪ waalɪ,

waalɪ lulaa lukɪ waalɪ.

¹⁷ Səɔɔntɔ səsəntɔ na púyɔ

na puluyɔ pə tɔηa atɛ yəlaa mɛ.

¹⁸ Ye wei í nuwa sɔɔntɔ

səsəəntu kakiisaya na í seeki
ile i hoti púúyú taa.

Ye wei i pəsaa na í lu na i lu,
ile puluyu náá puu-i.

Tev anaam tolaa. Antulinya sela i kite tee.

¹⁹ Tetu cələyi, tə ya pəyəlee.

Tetu lenliyi.

²⁰ Tetu tahtəyi, isu səlonyəlv.

Tə seliyi isu cokəle.

Tə isayatu pəta-ti, tə kaa tasa kəlvuy.

Kawulasi səsəənsi tomle, Iso kawulaya caalvuy

²¹ Kuyaku ηkuyv Tacaa ká kuli isətaa tohtunaa təə.
I ká kuli ate awulaa səsaa təə, na í naasi-wε. ²² Paa
kpeyeli-wεye təntəmle ke púúyú nakuli taa. Paa təkí
pa təə ké saləka nəyəlv taa. Kuyeeη payale sikiyi, ilena
pá naasi-wε.

²³ Pu liyiti isətv.

Fεεle ka pu ilim.

Mpi tə, Pə təna pə tv Tacaa ká təyə kawulaya ke Siyəη
puyv təə na Yosalem.

I teeli ká naaki i yəlaa nyuyv nyəma isəntaa.

25

Tacaa kele tampana təηlaa təcəəsəle

¹ Hai Tacaa, nyayale ma Iso.

Maa sa-η na má puyvli nyá hətε.

Pə taya pəlv, nyá lapəna mpi mpi pə we teu ke səsəm
tə.

Mpi n suwa hatoo ləη tə,
pə caya teu ké na pə nyəəwa.

² Pə taya pəlv, n pəsa icate ke pεε kaηmaaya.

Tu ké kolunə icate ké.

Kpai nyóma icate səsəəle ta ke icate tətə.

Nəyəlɔ kaa tasa-teye ηmaɔ.

³ Pə təw kə yəlaa tɔŋtunaa ká tɔ-η teeli.

Nmakəllaa piitim icate ká nyana-η.

⁴ Nyayale ıcam təcəəsəle.

Nyayale konyəntɔ kpɔlvɔyɔ

tətɔle ke laŋwakəlle waatɔ.

Nyá kəna təcəəsəle naani nyənte

ke tɔv səsəəv waatɔ.

Nyayale ta isotom ke haŋaya waatɔ.

Nmakəllaa pááná səsəəna wɛ

ké ısu tɔv səsəəv nuıkyɔv kolɔŋa tɔ.

⁵ Yaa ısu haŋaya ke wɔlaya tətɔ taa.

Ama nyá sumsiyi kpai nyóma kəkəte,

ısu haŋaya tɛŋyɔv saa wei ısəŋmɔntɔ tɛɛkɔ tɔ.

Ípúyɔ n su tənaya ke ηmakəllaa yontu.

Piitimnaa təna acima

⁶ Pə təna pə tɔ Tacaa n ká la piitimnaa tənaya acima
ke pɔyɔv kɔnɛ kɔ taa.

N ká saa təyənaya kɔpampɔŋka,

na nantɔ kɔpantɔ, na sɔlvɔm kɔpam

mpɔ pə wɛ təcələcəlɔ tɔ.

⁷ Pɔyɔv ηkɔ kɔ təw tənaya

n ká cəlɔ laŋwakəlle saalaya

ηka ka kenta yəlaa təna tɔ.

Nke ka takəna piitimnaa təna.

⁸ Tacaa n ká kpiisi səm ke tam təw.

Isə n ká husɔ yəlaa təna ısəlvɔm.

N ká kɛɛlɔ tətɔ təna taa kə

fɛɛle nte nyá yəlaa ka təyaa tɔ.

Tacaa má ma yəyətəna.

Isɛyɛlɔ nyóma laŋhɔlvɔmlɛ, Mowapɔv nyóma wakəlvɔyɔ

⁹ Kuyaku ηκυγυ yəlaa ká yəγəti si:
Nyayale ta Isə wei tə lapa naani tə.
Nyá waasəna-tv.

Tacaa ke tə tɔwa naani.
Ta laŋa í hɔlɔmɪ na tɔ yəli.
N yapa-tɔγv.

¹⁰ Tacaa n ká tənɪ nɪŋ ke pɔγv ηkv kv təɔ isu kvkentim.
Ama ɪ ká felɪ Mowapv ke nəhɛɛ ke tənə ɪnɪ.
Isu pa felɔγv nyutv ke hute púyú taa tə.

¹¹ Tənaγa Mowapv ká hólí nɪŋ na isə isu lɔm yalv.
Paa na mpv, Tacaa ká tisi kalampaaɪ nyəma mpeγɛ
təfɛ.

Paa paa kaasi pa təγɪ isəna.

¹² Mowapv ye pə kaasa nyá koloosi səsəŋsɪ na tɔŋ
nyənsɪ.

Isə ká pəsɪ-səγɪ kɔpɛtəlasɪ.

ɪ ká pɛtɪ-səγɪ atɛ mɔsvyɔ taa.

26

Kolunja ɪcate təm

¹ Kuyaku ηκυγυ paa yoo yontu ke Yuta tetv taa si:
Tə wɛna kolunja ɪcate.

Nyuyv yapv ke Isə lapa isu kolunja na ka pile.

² ɪ tɔlɪ nənəɔsɪ, í yele na piitimnaa mpa
pa təŋəγɪ tampana tə pá svv.

Piitimnaa mpa pa lapa naani tə pá svv.

³ Wei ɪ səŋa tɔca ke ɪ tayanvyɔ taa tə.

N haaki-ɪ hɛsvyɔ maγamaγa ké.

Mpi tə, nyaya ɪ tv naani.

⁴ ɪ tv Tacaa ke naani ke tam təɔ.

ɪnɪ ɪ kentiγina isu kvkpamvyɔ ke paa waatv wei.

⁵ ɪ tisa mpa paa wɛ kumlee təɔ ké hatoo isətəa tə.

ɪ pəsə kɔpɛtəlasɪ ke ɪcate nte pa taa kɔpətəγəna tə.

I tisa-teye hatoo ateye na tó tóyo tetu.

⁶ Wahala nyéma fela-teye nǎhɛɛ.

Konyǎntunaa paa-teye nǎhɛɛ.

Kantakaya kyeyɛɛ taa sǎlǎmɔyɔ

⁷ Siyisilu mpaav ké tampana mpaav ké.

N ké tampana ké.

Nyá hɛɛkǎna mpaav ŋku siyisilu tǎhǎyi tǎ.

⁸ Taa, nyaga tǎ tekiyi mpaav ŋku

n hulǎ-tu si tǎ tǎh tǎ ku taa.

Tǎ yaa-ŋ, tǎ sǎlǎmǎyi-ŋ.

Mpi tǎ nyulǎyi tǎyǎɛ.

⁹ Ma nyulǎyi-ŋ ahoó ké,

na má pɛɛkǎyi-ŋ hatoo ma lotu taa.

Waatu wei n huukǎna tetu tǎ tǎ.

Antulinya yǎlaa kpɛlǎmǎyi siyisuyu tǎhɔyɔ.

¹⁰ Ye pá hulǎyi isayav ke suulu,

u cɛkǎyǎna tampana tǎhɔyɔ tǎm.

I haaki i tǎyi isayatu taa ké

siyisuyu tetu taa ké.

Ii naaki Taa sǎsǎntu tǎm.

¹¹ Taa n teyetiɛi niŋ ké, ɔɛ mpe paa naa mpu.

Ama paa ná isǎna n paasǎyǎna nyá yǎlaa tǎm tǎ.

ɔɛna fɛɛɛ pu-wɛ.

Kǎkǎ ŋka n ka tayana nyá kolontunaa tǎ tǎ ká nyaga-wɛ.

¹² Taa nyá haakǎna-tuyɔ hɛɛsuyɔ.

Mpi tǎ, nyá lakǎna tá kulapǎm tǎna na pǎ laki.

¹³ Taa tá ɔsǎ,

sǎsǎa lǎlaa ka tǎyǎ tá tǎ ké kawulaya isu nyá.

Ama nyá tike nyá pɛɛɛɛ tǎ ké tǎ yaaki nyá hǎɛɛ.

¹⁴ Mpa pa sǎpa tǎ pa kaa fe.

Sǎtaa kaa kulɛ.

Mpi tǎ, n tu niŋ na ní ku-wɛ.

N kpiisa-we nəɣəlv kaa təəsi pa təə.

¹⁵ Tacaa n lapa na piitim huki.

Tacaa n waləsa piitim.

N hɔla nyá teeli.

N waləsa tetv tənasi ke toosi təna taa.

¹⁶ Tacaa tə pɛka-ŋ ta laŋwakəlle waatu.

N həma ta ŋkraŋɣv, ɔlena té wiina-ŋ si ń waasi-tv.

¹⁷ Tacaa tə lapa nyá isentaa ké,

isu lɔlvɣv takvɣv ahonto tə.

I caaki lɔlvɣv na i wiikina wɔsasi.

¹⁸ Mpu tətəɣv na tá,

pu wɛɛ si tə lɔli pɔlvɔv.

Lɔlvɣv wɔsasi kra-tv.

Ama heelim ke tə lɔlaa.

Tə ta pəsi na té kəna nyvɣv yavv ke atɛ.

Pəyele tə ta lɔli yəlaa kɔfama ke antulinya taa.

Sətaa feesuyv na isaytv kɔfɛlvɣv

¹⁹ Ma yəlaa mɛ mə səta ka fe.

Mə sətaa mpa paa ké ma nyəma tə paa wɛɛna weesuyv.

Mpa mɛ í hənta mɔsvɣv taa tə í kɔli.

I yavv laŋhɔlvmlɛ kakiisası.

Mpi tə, mə cəlvv ke tanavv nyəŋkv ké.

Tetv ká məŋna mpa pa səpa tə.

²⁰ Ma yəlaa í svv mə kutulv taa,

í təkı mə təə.

I ŋmɛli tənaya laasaya təə.

Haləna Tacaa pááná hɛɛ.

²¹ Pə taya pɔlv, Tacaa lukı i tɛcayalɛ si,

i fɛlvɣı atɛ yəlaa ke pa isaytv.

Kuyaku ŋkv tetv ká kɛɛli yəlaa

mpa tu kɔwa tɔ pa tɔɔ.
Tɛtɔ kaa tasa takɔyɔ kɛ mpa tɔ kɔwa tɔ.

27

Tɛŋkuna a taa tɔm sɔsɔ kpisuyɔ

¹ Kɔyakɔ ŋkɔyɔ Taca a Isɔ ká kpaɣa i layate kpusɛŋ nyɛntɛ. Tɔ kɛ sɔsɔlɛ kɛ na tɔ wɛna tɔŋ, na í yɔona tɔm sɔsɔ wei i koota kootiyi kootiyi na í fɛi kpaɔ tɔ. I ká yɔona Lefiyatan. Tɔm selu Lefiyatan wei i koota kootiyi kootiyi tɔ. I ká kɔ tɔɣɔlɔyɔ ŋku kɔ cakɔ tɛŋku taa tɔ.

Taca a na i lɛsɛŋ tɔyɔ pa tɔm

² Kɔyakɔ ŋkɔyɔ paa tɔ si:
I yoo yontu kɛ lɛsɛŋ tɔŋ wei i wɛna pee kɔpana tɔ.

³ Taca a Isɔ maɣale tɔŋ inɔ i tanɔ.
Ma pɛlɔɣi-i lɔm kɛ paa waatu wei.
Ahoɔ na ilim kɛ ma tanɔɣi-i.

Pɔ taa kɔɔ na nɔɣɔlɔ suu.

⁴ Ma pááná hɛɛwa.

Ama ye ma maɣana pɔ taa kɛ sɔwa na kɔlɔŋ,
maa yɔona-yɛɣɛ na má nyayasɔ a tɛnaya kɔkɔ.

⁵ Ama ye pa nyɛna-m kɔɔlɔyɔ tɔtɔlɛ,
na pá yele na má na-wɛ tɔ ciiki na tɔ wɛɛ lelen pɔ
paasi.

Isɔ ka wii lɛɣɛli nyɔma na pa ɔcate kɔlɔlɔlɛ

⁶ Kɔyɛɛŋ wei i kɔŋ tɔ i taa,

lɛɣɛli nyɔma ká ka lila.

Yakɔɔɔ nyɔma mɛ í ká nɛɣɛti
na í tɔ hɛtɔ.

I ká suuli antulinya tɛnaya mɔ kɔlɔlɔm.

⁷ Taca a n mpa lɛɣɛli nyɔma isɔ
n mpaɔ mpa pa makaya mpe tɔ?

N ku-we isu n kukaya mpa pa ku mpe tɔ?

⁸ Aai yoo, ama ń keesa teu ké na ń tayanɩ pa huɩnaɩ,
na ń yele na kolontunaa kuu-we.

Nyá heelim teena-we isu ilim tɔlɩle heelim kuyaku.

⁹ Salɔka ɩni ɩ ká husəna Yakɔpu nyóma isayatu.

Mpi pa suulu hɔlɔyɔ ká lɔlɩ tɔyɔle.

Tacaa ká yɔki tɔlaalenaa pɛɛ, na a pəsi mɩsɔyɔ.

Isu pá yɔkuyɔ tetu kuhɔlɔmtɔ pɛɛ tɔ.

Tuyɔ Asela tesikasɩ na pɛɛ kusikee kaa tasa sɔnyɔyɔ.

¹⁰ Kolɔŋa ɩcate we kɛɛɛ.

Pa lɔwa lonte nteyɛ.

Pa yela-te isu wɔlaya tetu.

Nawee ká tɔki nyutu ke tɔna na á heesəyɩ.

A ka kuyuli tiikasɩ piliŋasɩ.

¹¹ Waatu wei piliŋasɩ wɔlɔyɩ ɩlena pa pɛli-sɩ,

na alaa náá kɛyaya na pá tɔ kɔkɔ.

Mpi tɔ, pa ke yɔlaa mpa pa feina layatu tɔyɔ.

Wei ɩ lapa-we tɔ ɩ kaa hɔli-weyɛ suulu.

Kolontunaa ka kuuwa mpa tɔ pa mɔlɔyɔ sɔsɔm

¹² Kuyaku ŋkuyɔ Tacaa ka nyamsɩ tɩŋ,

ke pə kɛyayɩ ɩfɔlatɩ pɔyɔ,

na pə polo Icipiti lɔɔ tɔ.

ɩ ká nyamsɩ tɩŋ ɩlena

pá tɔɔsɩ ɩseyɛli nyóma-meyɛ

kuɔm kuɔm.

¹³ Kuyaku ŋkuyɔ paa hɔli akantɔle sɔsɔle.

Yɔlaa mpa paa lepa Asilii tetu taa tɔ paa kɔɔ.

Na mpa paa yawa Icipiti tetu taa tɔ paa kɔɔ.

Paa hɔntɩ Tacaa ke atɛ ke pulaya

naŋŋ nyəŋka tɔɔ ké Yosalem.

28

Τεν heelim mpi pə wakələyi Samalii tə

¹ Samalii icate təm we waiyo ké.

Tə we ké isu ntenuyu,

ηku ku we tetekəle mʊsʊη nyənte isətəa tə.

Nkʊyʊ Ifəlayim sʊlʊnyəlaa hənna pa ti.

Tə kacəka wontu weε ké isu hətʊyʊ kolontuluyʊ ke tetekəle mʊsʊη nyənte isətəa.

Mpa sʊlʊm kʊwa tə pa icate n̄té tə təm we waiyo ké.

² Tacaα kʊsəna nteyεle yʊlʊ tʊη tʊ apalʊtʊ isu təmpɛε tɛv sʊsəʊv.

Isu kacuculaya ηka ka wakələyi tə.

Isu tɛv ηku ku suuliyi ləʊη ke lʊm tə.

I ká lana i tʊη na í pɛti icate ke atɛ.

³ Paa feli n̄əhεε ke Ifəlayim

sʊlʊnyəlaa ntenuyu isəcav nyəηku.

⁴ Na hətʊyʊ kolontuluyʊ ηku i lapəna kacəka na kʊ
we

tetekəle mʊsʊη nyənte isətəa tə.

Samalii ka weε ke isu yʊlʊ

naakʊyʊ Fiki tʊyʊ pile kalaalaya,

na í kooli na í li kɛrakɛaa təso tə.

⁵ Kʊyakʊ ηku tə, Pə təna pə tʊ Tacaα ká weεna isu i yəlaa kakaasaya ntenuyu kacəka nyəηku. ⁶ In̄i i ká tʊna siyisuyʊ ləmayasələ ke mpa pa caya huule tə. I ká tʊ toma ke mpa pa təyənəyi kolontu na pá tana-i icate n̄əhəyʊ tə.

Sʊlʊnyəlaa mpa pa wʊηiyi Isə kʊyəyətʊtʊ teləsəlaa tə

⁷ Pə kɛɛηna kətəlaa na Isə kʊyəyətʊtʊ teləsəlaa tətə, sʊlʊm lapa na pá cɛηləyi.

Sʊlʊm tʊη nyəm tolisiyi-we.

Pa cɛηləyənə sʊlʊm tʊη nyəm.

Sʊlʊm lipa-we, sʊlʊm tʊη nyəm tolisa-we.

Pa teləsəyi Iso kuyəgətutu na pá cəhləyi.
Pa yəgətəyi təm na pá siki na pá lenliyi.

⁸ Tətu waasəna pa taapələnaa təna tə.

Kəsəgətə ke paa timpi, təpante fei.

⁹ Na pá yəgətəyi si:

Aweye Isayii segesəyi nyəmtu?

Aweye in i hüləyi təm si í nyi?

Piya mpa pa cəpa həla ke nənnə tə

yaa pəkəlası?

¹⁰ Mpi tə, kəsəsutu ntəyəle kəsəsutu*fa*.

Kütütutu ntəyəle kütütutu.

Şaηa si tənə, cele si tənə. ^a

¹¹ Təu, yəlaa mpa pa kuyəgətutu u nukı tə,

na mpa pa yəgətəyi nsəma krai nyəna tə,

pa təm ke Tacaá ká yəgətəna yəlaa pane.

¹² I ka təmaγa si:

Təhəsəle ntə,

í yele mpa pa kawa tə na pá həesi.

Lonte nte tə wə təpamm təγələ.

Ama pa kisa nuu.

¹³ Na pá tə si:

Kəsəsutu ntəyəle kəsəsutu.

Kütütutu ntəyəle kütütutu.

Şaηa si tənə na cele si tənə.

Pə wə mpyú si ye pa təη íle,

pə co-wə na pá hoti alele na pá pəli-wə,

na katəka kra-wə na pá tənə-wə.

Kite tēē pālē

¹⁴ Pə tə tə, wəηlaa mē,

í nu Tacaá kuyəgətutu.

^a **28:10** İseyli nyəma maγasaya Isayii yəgətəγa ke na pa wəηyi-i.

Yølaa nyøøv nyéma mpa me í tøkí kawulaya ke
Yosalem taa tø.

15 Í nu, nti mæ mayamaya í yøøtøøtø tøøle si:

Tá na søm tø pøela nøø.

Tá na atetøle tø yøøtøaa na tó su.

Paa wahala səsə kəmna í kaa tala-tv.

Mpi tø, kaloolaya nté tá təcəəsəle.

Pøøøtv ke tá tøhmelle.

16 Pø tøø ké Tacaá Isø yøøtøøtø si:

Í naaki, ma sukí kite tee pøle ke Siyøη taa.

Nkuløηa taa pøle*fa* nte pa tayanaa tøø.

Tø ké liyitee pøle nte tø caya teu tø.

Ye wei í tisa tø tøø ké yuη

í wøekøna toma ke isu nte. ^a sí kv la toη.

17 Tampana tøηøøv ke ma lakøna na pø siyisi tøca.

Maa lana siyisuyv na pø wøe teitei.

Ama tømpøe tev ká kuu mæ kaloolaya təcəəsəle.

Lvm ká su na pø tøø mæ pøøøtv tøhmelle.

18 Mæ na søm mæ nøøø pøeløøv ká wakøli.

Mæ na atetøle mæ kvøøøøtv

na mæ kusəsutv kaa taanη.

Kvyaku ηku wahala səsə ká køø tø,

í ká paa-møøø nøøhøe.

19 Paa waatv wei ké wahala iní í ka køø í kpaaki-
møøø. Mpi tø, tanaη na ilim taa na taanaya ke wahala
ká køη. Wahala kəkøte tike ká tv-møøø søøøntv
səsəøntv.

20 Wahala ká wøe ké isu yvlv

kvhøntøøv wøekøøv tøtopi pv takí-í,

yaa í kvøkøøv wøekøøv tøpøe pv takøøtø tø.

21 Tacaá ká søη í naasi taa ké isu

^a 28:16 Nkuløηa taa pøle: Pøle pa te pa tøyi pøe naaløøtø kutuluyv
ηkuløηasi taa ké

ι ka lapu Pelasim puyv taa tō.
 I nantv ká sele
 kέ isu Kapawōη tetekæle taa.
 I ká la tæmle nte pa ta nyi tō.
 I ká yoosi ι kulapæle nte tæ kέ səsəðle tō.

22 Pænentaa í taa svv lelda wōηa taa. Pά taa kəə na
 mə kuhəkom tayani nyəəsvy. Mpi tō, pa tema svv si
 paa wakəli tetv təna. Pə təna pə tv Tacaa Isə kinj ke
 ma nuna-ti.

Isə læmayasεε na hátó nyəna

23 I ke ηkpaηη,
 I nu ma nəyə.
 I caya tətiyitiyi,
 I nu ma təm.

24 Hátó wei ι lukiyina ι taale ke kətamsa si ι tuuki?
 I kaa kpaγa ι waatvnaa
 na ι paasəna kpeesi hεεv na awasa.

25 I tēη haləm tayavvyv tō tuusi pee ke ι ηmusəyi.
 Ilena í tuu təyənaya pee ke ipəη tō.
 I tuuki təyənaya pee ke lona kupa na toosi tō.

26 Hátó Isə seγesəna-ι
 kusəsutv nti si í təη.

Isə hvləna-ι ti.

27 Paa makι tuusi nsi pa yaa si
 Nikεεli tō si pee na naaη.
 Pάcό pə fei si keεke pəpəte
 í tō tuusi nsi pa yaa si
 Kumεη tō si pee tō.

Ama kpatóyó ke pa makəna-yε.
 Kpatiya ke pa makəna tuusi pee.

28 Pa nanəyi təyənaya pee nyəηka
 na pá la kvətəyυv yaa,
 ilε pə taya tam tō kέ pa nanəyi.

Pa tusiyi keeke pəpələe ké na pə krayanəh.
 Ile krayanəh u yəkəgi təgənaya pee na i acūwa.
 29 Pə təna pə tʉ Tacaa kiŋ ke yaasi inē i lunaa tətə.
 Iso layatʉ tasuyʉ ke kʉpantʉ ké, na tó təwa.

29

Yosalem caakaya lepu na Iso waasi-i

1 Hai, Aləyeeli, Aləyeeli.
 Icate nyá nyá təm we waiyo ké.
 Nyá taa ké Tafiti sikaa.
 N təkə teu ke paa pənaya ŋka ka acima.
 2 Maa paa Aləyeeli icate.
 Wula na mola ká wee nyá taa.
 Icate ka pəsi isu Aləyeeli*fa* icate. ^a wəki kətaya
 nyəm tə. Pécó pə ké Yosalem hətē lentē.
 3 Maa siki na má cəna-ŋ na má ta.
 Maa yele na yoolaa kpeka tʉ-ŋ heku.
 Maa lo hapēe taka na má cəna-ŋ.
 4 Pu tisi-ŋ ké təfe,
 na nyá nəgə nukəna tetʉ tē.
 Tetʉ tē ké nyá kʉgəgətʉ ká lukəna təkemm.
 Nyá nəgə ka lukəna tetʉ tē ké isu asənaalu.
 Ilena nyá kʉgəgətʉ
 naa lukəna musuyʉ taa ké iwelətau.
 5 Nyá kolontunaa pəgav ká wee ké isu musuyʉ.
 Pa kʉpiŋ ŋkʉ kʉ nəgəsəna ké
 isu ləətʉ nti heelim kprakəgi tə.
 Ile təm kulʉm təw ké pu la mpʉ,
 pə kaa leeli.
 6 Pə təna pə tʉ Tacaa ká kəw nyá waasuyʉ
 na tēv hola, na tetʉ seluyʉ,

^a 29:2 Aləyeeli: Aləyeeli hʉwee wee si Iso kətaya təlātē təw timpɪ pa

na pə kəkəte səsəle, na kacuculaya,
na heelim səsəəm, na kəkə kumumuka.
⁷ Isu yulu toosuyu na pə saali yem tə,
yaa ɪ naakuyv puluyv tom taa na pə saali tə.
Mpyóy pu la piitimnaa tuutuuma təna
mpa pa yookayana Aləyeli ɪcate tə.
Pa yookayana-teye na pá yəkəyi tə koloosi
toŋ nyənsɪ na pá sikiyi na pá cəkəna-teye,
⁸ teitei isu nyəyəsɪ pukuyv yulu
na í toosi sɪ ɪ təŋa təyov tə.
I feŋ ɪlena í mayana ɪ lotu taa koosaa.
Yaa isu ləkətɔ puwa yulu
na í toosi sɪ ɪ təŋa nyəov.
I feŋ ɪlena í mayana ɪ luyv tɛɛ
wɔlaa na ɪ toma tɛma.
Mpyóy pu la piitimnaa təna tuutuuma wei ɪ ká
kəw Siyən ɪcate ke yoonav tə.

Yuləmtv na sɔlvkvlɛ

⁹ Mpyóy Tacaa tasaa sɪ:
Pá la-mege piti na səyəntv pu-me.
I wiisi mə ɪse na í pəsɪ yuləmaa.
I cɛŋləyi, ɪle pə taya sɔlvəm kuyvna-me.
I taŋtəyi ɪle pə taya sɔlvəm toŋ nyəm lakəna-me.
¹⁰ Pə taya pulv, Tacaa tɔ-mege tom ləmayasəle ké.
I yuləsa mə ɪse.
I sɔ kuyəyətɔtɔ teləsəlaa ke pa wɛna cəne.
I taka mə ɪsentəw.
Nalaa təm ke pa wɛna cəne.
¹¹ Təm kukulutu təna pəsə-mege isu pa ŋmaakuyv
takəlaya na pá kpili na pá taali tə. Pa cɛləyi nyəntv sɪ:
Kala. ɪlena í cə sɪ: Maa pəsəyi, pa taala ka təw. ¹² Yaa

πά cεla wei ι ta nyι tσ si: Kala, na ι cσ si: Ma ta nyι kalovv.

Kvtutum ta te

¹³ Μρύγύ Tacaa yσγσtaa si:

Waatu wei yεlaa pane pa yσγσtσyεna-m tσ
pa nσσι na pa ntompee ke pa saηna-m.
Ama pa lotu we-m na pooluη.
Nyamnau mpi pa nyaηna-m tσ,
pε kε yεlaa kuσeyεsεtu kε.

¹⁴ Pε tσσ kε maa la-we tσtσyσ piti tεma,
na kσkσlσ nyεmnaa na pθ la-weyε ha.
Lεmayaseε nyεma lεmayaseε ka wakεli.
Layatuηaa layatu kά saali.

Kvηmanηmam u tvvki pε ηmalv

¹⁵ Yεlaa mpa pa ηmelεyi Tacaa,
na pά ηmesεyi pa kulapεle tσ,
pa tσm we waiyo kε.

Sεkpetovvυ tee kε pa laki pa tεma na pά tεη si:
Awe naaki-tv?
Nεyεlv ta nyι tά tσσ.

¹⁶ Ama mε liyituγυ tσwa yoo.
Covvυ na kv ηmalv paa keεsεyi pulv.
Kvηmanηmam ka yσγσti ηmalv si:
Pε taya nyά ηmana-m?
Heεv ka yσγσti ηmalv si:
N ta nyι pulv?

Layaovvυ sσsεm

¹⁷ ι ta nyι taa?

Pε kaasa pεcσ mayamaya kε.
Lipaη hσtovvυ kά pεσι tuη taale.
Tuη taale kά pεσι hσtovvυ.

¹⁸ Kuyako ηkvυvυ ntamaa mayamaya

ká nu takəlaya taa təm.

Yulomaa ɪse ká kuli

na pá lu səkrətyu səsəu taa.

¹⁹ Tacaa pɛlɛɛ tə təpasəlaa

lanja ká hʉləməyənə na pə səsəyi.

Uena konyəntunaa náá

yəələyənə Iseyeli nyəma Iso nanɛ tu.

²⁰ Nmakəllaa kaa tasa wɛɛu,

wonlaa ká tɛ.

Uena pá kpiisi mpa pa tanja sɪ pa laki ɪsayatu tə.

²¹ Mpa pa kyɪ lɛlaa təm kɛ hʉlɛ taa tə.

Pa nyəki hʉllaa kɛ katəsɪ kɛ təhʉlɛ.

Pa təyənəyi siyisilaa na

kawaanaya təm nti tə fɛina kite tə.

Pɛlɛ tətə paa saali yem.

²² Pə tə kɛ Tacaa wei ɪ yapa Apələham tə ɪ yəyətəyi

Yakəpu na ɪ lʉlʉyɪ nyəma sɪ:

Yakəpu kaa tasa fɛɛlɛ təyəu.

Pəyɛlɛ ɪ kaa ka nyuyɪ.

²³ Waatu wei paa ná pə tənə mpi ma lapa pa hɛku tə.

Paa nyɪ sɪ ma kɛ Iso na pá sɛɛ-m.

Paa nyənɪ ma hətɛ kɛ səsəɛlɛ.

Paa nyana-m sɪ ma kɛ Yakəpu Iso nanɛ tu.

Mayalɛ Iseyeli Iso.

²⁴ Mpa feesuyɪ tolisaa tə paa pɛɛki ləmayasɛɛ.

Mpa pa lanja ta hɛɛ tə pu sɛyɛsɪ-wɛ.

30

Ləmayasɛɛ nna Tacaa lanjɛ ta hɛɛna tə

¹ Mpyəyɪ Tacaa yəyətəɪ sɪ:

Mpa mɛ ɪ kɛ waiyo nyəma təyələ

yələa mpa pa kuləyi lɛlaa

tə tə.

1 Ƨ tɔyɪ mə kɔlapəle pəle na pə tá luna ma kin.
 Ƨ pɛeləyɪ nɔɔsi na pə ta ké ma luyɔ nyəntu,
 na pə sɔɔsəyɪ isayatu ke isayatu tɔɔ.

2 Ƨ tu mpaav si í puki Icipiti,
 Ƨ ta pɔɔsi-m natəli.

Ƨ puki si í tu Icipiti wulav ke kpɔlvɔv.
 Ƨ polaa si í pɛekəyɪ tɛɔɔsələ ke Icipiti.

3 Ama Icipiti wulav kpɔlvɔv tɔyɔ
 ká tu-meyɛ fɛele.

Ƨ tetu taa cɔɔsvɔv ká liyiti-meyɛ sɔsɔm.

4 Mə akewenaa sɔsaa tɛma tatɛ ke Sowəŋ ɪcatɛ.
 Mə sɔpaarənaa tala Hanɛsi ɪcatɛ.

5 Mə təna í ká tɔyɔ fɛele ké na təna nyəma mpe.
 Pɛle pa kaa waasi-me, yaa pá səna-me.
 Ama fɛele ke í ka tɔyɔ na pə ku mə nyɔvɔ.

Icipiti waasvɔv nyullaa

6 Tacaa kaləyənə Nɛkɛfi wontunaa mpa pa wɛ
 laŋwakəlle na nəyəsɛɛ tetu taa tɔ.
 Tənaɣa tɔyɔlaya alɔnyəŋka na apalɔnyəŋka lunaa.
 Paasələ na tum wei ɪ kɔləyɪ huntɔ tɔ pa tetu nté.
 Kpaŋasi ke pa səyələna pa wɛnav.

Na yooyooŋaa ke pa kpaŋcooŋ,
 na pá təŋəyənə tetu ntɪ tə taa
 na pá pukina si pa haaki piitimnaa mpa pa kaa
 waasi-wɛ tɔ.

7 Icipiti waasvɔv ké kpɛtɛ ké.
 Pə tɔɔ ké ma yaaki-ɪ si tɔɔ tiilu kaawaasaya.

Mpi pu kɔɔ tɔ pə tɔm kpaalvɔv

8 Mpyúyú Tacaa tɔma Isayii si:
 Pənɛntɛ ŋma tɔmnaa mpeyɛ kpaata tɔɔ,
 ké Yosalem nyəma ɪsentaa.
 Nmaa-təyɪ takəlaya taa na tə wɛɛ tam tɔɔ.

Haləna kuyaku kantəkaya nyəŋku.
 9 Mpi tə, Yosalem nyəma ké təə kullaa ké,
 pa ké tʉsəlaa.

Paa caaki Taca kiiŋ ke nuu.

10 Ilena pá təŋ Iśə kuyəətʉtʉ teləsəlaa si:

I taa teləsi Iśə kuyəətʉtʉ.

Na pá təŋ mpa pa naaki Iśə Təm tə si:

I yele tampana ke nav na í heeliyi-tʉ.

I looliyi na í heeliyi-tʉ,

í naaki təm kutʉsʉtʉ.

11 I yele mpaav kupaŋku, í hatələna mpaia.

I ləsi Iseyeli nyəma Iśə nanŋ tʉ ke tá heku taa.

Wakəlvuŋ ŋku kv fei hiiu tə

12 Pə təə ke Iseyeli Iśə nanŋ tʉ yəətʉyi si:

Timpi í kisiyi təm tənə na í haaki mə təyi

mʉsʉŋ na isayatu taa na í tisi mə yuŋ tə.

13 Pə təə ké isayatu tənə tu pəsi-me,

isu pa huluyu koluŋa kəkulaya taa ké

lonte na ká peli na ká hoti təm kolum tə.

14 Ka yəkəyi ké təmʉb,

isu həyaya ŋka pa yəkəa tənəŋŋ tə.

Pə kaa səə tataya si pá heena kəkə,

yaa pá cosina lum ke hite taa.

I caya təpamm na í tʉ Iśə ké naani

15 M'p'uyə Iseyeli Iśə Nanŋ tʉ Taca yəətʉta si:

Ye í mēla ma kiiŋ na í caya təpamm.

Pu ya mə nyəəŋ.

Ye í caya təpamm na í tʉ-m naani í ká hiki toma.

Ama mə tá səəli mpu.

16 I təma si: Aai, tu caya kpaŋəŋ na tə se.

Tampana í ká caya kpaŋəŋ na í se yaa.

I ká kpaŋa asewa na í yəətʉ si:

Ɔwwe, tá kpaɣanəŋ seeki yoo.

Ama mə tɔ̀ɣɔ̀nlaa ká tee-meɣe sewa.

17 Kolontu kɔ̀lvɔ̀m ká nyaasi mə taa yɔ̀laa iyaya (1000)
na pá sele.

Kolontunaa kakpası ká nyaasi-me na í se.

Pu kaasi mə taa weesiŋ nyóma ké

ısu tesika ke puyɔ̀ nyuyɔ̀ taa.

Yaa kuyɔ̀svɔ̀m ke pulaya taa.

Nyuyɔ̀ yapy waatu

18 Pə tɔ̀ ké Tacaa taŋaa sı ı lakı-meɣe pɛɛɛɛ.

Ɔ ká kɔ̀lı na í nyəni mə pətɔ̀təɛ.

Pə taɣa pulɔ̀, Tacaa Ɔsɔ̀ ké siɣisilu ké.

Pa təna mpa pa teɛləɣi-ı tɔ̀ɣɔ̀ɛ nyɔ̀leleŋ nyóma.

19 Siyɔ̀ŋ nyóma mpa me í we Yosalem taa tɔ̀,

í kaa tasa wula.

Mpi tɔ̀, ye ı mara kapuka Tacaa ká la-meɣe pɛɛɛɛ.

Ye ı tu nu mə nəɣɔ̀ ı ká waasi-meɣe.

20 Tacaa ká ha-meɣe tɔ̀ɣɔ̀naya ke
mə nəɣəsɛɛ taa.

Ɔ ká ha-meɣe lvɔ̀m ke wahala waatu.

Mə seɣesəlaa kaa tasa ŋmɛlvɔ̀.

Ɔ ká nana mə ı səpəle ke mpa pa seɣesəɣi-me tɔ̀.

21 Ye í təŋa ntɔ̀ɣɔ̀ŋ yaa mpətəŋ,

pu yɔ̀ɣɔ̀təna-me na waalı sı:

Mpaav ntɔ̀, ı təŋ-kv.

Ɔ təŋ mpətəŋ.

22 Ɔ ká nyəni asilima ke liyitee

nyəɣətv nti tɔ̀ waasa mə tuŋ kɔ̀lalaan tɔ̀ tɔ̀,

na wula wei ı waasa mə ɛɛsəŋ tɔ̀ tɔ̀.

Ɔ ká ɔ̀-tı ısu acaalətv pulɔ̀pv,

na í tɔ̀ sı: Ɔ lu cəne.

23 Ɔsɔ̀ ká yele na tɛv nu kɔ̀tutum

mpi ı tɔ̀wa tɛtv taa tɔ̀ pə tɔ̀,

Τῶγοναγα ἦκα τέτυ κά λῦλι τῶ,
 καα wεε teu na κά haaki alaafəya.
 Uena mə tɔla cəɔki nyutu
 kɔpantɔ taa ké waatɔ inɪ.

24 Naan na kpaŋasi nsi si haləyi tɔ,
 su tɔɔ nyutu nti tɔ taa pa sita tɔm
 na pá fala-ti tɔ.

25 Lɔɔŋ κά tɔli pɔ́ɔŋ kɔkɔlɔŋ tɔɔ.
 Lɔm κά kpe pulasi kɔkɔlasi tɔɔ
 ké asalav kɔyakɔ wule.
 Tɔtaŋle kutulɔŋ κά ti.
 Sɔtaa tuutuuma ka lu pə taa.

26 Waatɔ wei Tacaa κά həkɔ ɪ yɔlaa hiŋ na í waa-wε
 tɔ,
 ɪsɔtɔ κά naaki ké ɪsu ilim.
 Uena ilim toŋ náá sɔɔsi tɔm naatosompɔɔɔlaya,
 ɪsu kɔyεɛŋ naatosompɔɔɔlaya nyaaləm wεε tɔ.

Tacaa kəŋ Asilii nyɔ́ma ḡkpaŋyɔv hɔm

27 Hatoo poolɔŋ ke Tacaa nyá mayamaya n κά luna.
 Nyá pááná ké sɔsɔna ké.

A wεε ké ɪsu ɪsɔŋmɔntɔyɔ yuŋ nyəŋkɔ.

Ye n yɔɔtəyi nyá ntompee tɔɔ wε pááná sɔsɔna ké.

Nyá nsəmle wε ɪsu kəkɔ ḡka ka nyaki tɔ.

28 Nyá feesiŋ wε ké ɪsu lɔɔv sukuɔyɔ na kú kra
 kɔtemiŋ,
 na kɔ lɔm kra luɔyɔ tεε tɔ.

N caa n ciyiti piitimnaa na kɔciyituɔyɔ kɔwakəlɔyɔ,
 na n tɔ yɔlaa nɔɔsi taa ké kpaɔanɔkpaɔsi nsi n κά
 tolisina-wε tɔ.

29 Ama Yosalem nyɔ́ma me í κά yoo yontu ɪsu pa
 təkɔyɔ acima ke ahoɔ tɔ. ɪ κά wεε laŋhulɔmle taa,
 ɪsu pa hulɔyɔ həsi na pá kraaki Tacaa pɔyɔ ke ɪsɔyeli
 kɔkpaɔmɔyɔ tɔɔ tɔ.

³⁰ Tacaa n ká yele na nyá nɔɔɔ sɔsaya nu.

N ka huli isəna n kraasa nin si

n makəna ton na nyá pááná

sɔsəna nna a we isu kəkə sɔsaya,

na tev heelim, na kv tɔmpɛɛ tɔ.

³¹ Asilii nyóma ká nu Tacaa nɔɔɔ, lɛna pá seliyi.

N ká ma-we na nyá kkrátóyó sɔsəɔ.

³² Tacaa paa waatv wei ke n mara-we pu seye-si-

weyɛ. lɛna pá nu akilimanaa na cəməŋ tan ke

krakpaa. Tacaa n ká yona-weye na í yele nin.

³³ Hatoo lɔŋ ke pa tayana tənəsəle.

Pa tayana-teye wulav tɔɔ.

Tə limaa ké na tɔ walaa.

Tənəsəle nteyele kəkə na taasi tuutuuma.

Tacaa feesin ká nyaga-i ké isu kəkə lule.

31

Mpa pa pɛkəyi waasvɔv ke Icipiti tɔ

¹ Mprávó Tacaa tasaa si:

Mpa pa tiiki Icipiti si pá səna-we tɔ,

pa tɔm we waiyo ké.

Krayanəŋ ke pa tɛeləyi,

pa laki yoou keekɛnaa ke naani ke pɛle pa payale tɔɔ.

Pa tɛeləyi krayanəŋ cayalaa ke pa ton tɔɔ.

Paa san tekuyu ke lseyeli Iso nanŋ tu má.

Pəyele paa pɛkəyi Tacaa má.

² Pəyele má tɔtɔ ma ké ləmayasɛ tu,

ma kəŋna mpusi.

Má yɔɔta nti maa layasəyi.

Ma kuləyi isayalataa tɛɛsi tɔɔ.

Ma wakələyi mpa paa təŋəyi siyisuyu tɔ pa sənav.

³ Icipiti nyóma ke yəlaa ké,

pa ta ke Iso.
 Pa kraγanəη kέ nantu kέ,
 ι feina toma lenna tətə.
 Ye Tacaa má ma kusa niη,
 kentilu seliyi kέ.
 Wei pa kentaa tə,
 ílé ι hotiyi kέ,
 na pa təna pá si.

Tacaa tike waasəγəna Yosalem

⁴ Μρύγύ Tacaa heela Isayii má si:
 Isu təγəlaya yaa ka
 pəγaya kraakuyu ka təγənaγa na ká nyusəγi tə.
 Paa tiikilaa kotaa na pá kulι ka tətə.
 Pa nəəsi ι nyaasəγi-ke.
 Pəyele pa payale ι təkι ka laηle.
 Μρύγύ Ate na isəttaa tu ma,
 maa tii Siyəη puγy tətə,
 maa tii Siyəη pulaya tətə na má yoo.
⁵ Isu sumasi hetuyu si keη
 na sí takəγi si təpapəle tə.
 Μρύγύ Ate na isəttaa tu má,
 maa kenti Yosalem tətə
 na má waasi-ι na má yaπi-ι.

⁶ Iseγeli piya me í kəə na tə məli, Tacaa wei tə kisa
 tə ι tee. ⁷ Kuyaku ηku paa wei ι ká lə ι tuη kulalaan
 wola nyəη na liγitee nyəγətu nyəη wei ι lupina ι niη
 tə.

⁸ Layate nte tə ta ke yulu nyənte tə
 ήté tu təγəna Asilii nyóma.
 Layate nte yulu niη ta la tə ήté tu wakələna-we.
 Asilii nyóma ká se layate.
 Iseγeli nyóma ka tə Asilii yoolaa ke təlasι təma.

⁹ Mpa paa kentayaa-we isu kukpaməŋ tə paa sena
lanwakəlle.
Səŋəntv ka pu pa nyəyv nyəma ke tuuta tēē.
Taa mā ma yəŋətəna mpv.
Ma wena kəkə ke Siyən taa.
Ma wena mamalukile ke Yosalem taa.

32

Wulav wei i ká lakɪ kɔpantv tɔ

¹ Wulav nəŋəlv ká təŋəŋɪ
siyisuyv ke i kawulayv təŋəv taa,
na awulumpiya náá təŋəŋɪ tampana ke pa tətə
təkəyv taa.
² Paa wei i ka wēē kē isu təcəəsəle ke heelim na
kpułəyv tətəle ke tēv heelim səsəəm waatv.
Yaa isu lvm kpenuyv təŋə wulayv tətə taa.
Yaa isu kukpaməyv səsəəv isotom ke ilim tətə taa.
³ Ie nalaa kaa tasa yulvməyv.
Pəyele nulaa ká ke ŋkpaŋŋ.
⁴ Yəlaa nyəŋ feinaa, ká wēēna nyəŋ
na pá svv kpeləməyv.
Ilena matəlaa nsəma hetv,
na pa nsəma lēsv na pá wēēna nəələlen.
⁵ Pa kaa tasa kpaŋtə ke yaav sv kasayampv.
Yaa acilaytə tv sv səsə.
⁶ Pə tayv pulv, kpaŋəyv təm ke
kpaŋtə yəŋətəŋɪ.
Kpaŋtə təŋɪ i lotv taa kē isayətv lapv təm.
I lakɪ asilima na i yəŋətəŋɪ kaloolayv təm ke Taa təə.
I yeki nyəŋətv na i nyəŋəsv.
I pəŋ kənyənyəəm ke wei i səki ləkətv tə.
⁷ Acilaytə tv kuyəŋətətv kuyv kē.
I mayasəŋɪ i taa kē tasəkəle təm,

na í tusəyi wahala tu na kaloolaya.
 Paa waatu wei kunyantu wena i tampana tō.
 8 Ama kasayampu ná laki mpi pə tewa təyō,
 na í seesəyi isəle ke pə taa.

Yosalem alaa kpaalvyv

9 Alaa mpa me í kəla pamm tō,
 í kuli na í nu ma nəyō.
 Pəelaa mpa me mu nəyəsəyi pulv tō,
 í ke ηkraηvyv na í nu ma tōm.
 10 Pə kaasa pənaya na kuyeyη ke pəcō.
 Alaa mpa me mə paa fei tō, í ka sele.
 Mpi tō, lesēη kooluyu kaa la, pəyele kumtu kaa wēē.
 11 Mpa me mə kəla pamm tō, səyantu í kra-me.
 Mpa me mu nəyəsəyi pulv tō í sele.
 I wəyəsı mə wontu na pə ye-le-meγe kpete.
 I suu ləyaya wontu.
 12 I kra mə lanja na i wii mə tawa,
 nna a ka we teu tō a tōō.
 I wii mə lesēηnaa mpa pa lūlaya tō pa tōō.
 13 Ama pənente sōwa na kələη
 pə nyōki ma yəlaa tetv taa ké.
 Na pə kpeηna mə ıcate nte tə sōla aliyila tō
 tə lanhulōmlē tēēsi taa.
 14 I lōwa kawulaya təyaya.
 I yela lanhulōmlē ıcate.
 Pulaya na tətəηle kutuluyu ká pəsi taale kraηası
 na kaləkəη tətəyole.

Layasvyv səsəəm

15 Kuyaku nakuli Feesuyu ká luna ısətāa
 na kv tii tá tōō.
 Wulaya tetv ká pəsi tuη taale,
 na tuη taale náá pəsi hōtuyv.

16 Ilena tampana təhəyυ wεε wɔlaya tetυ taa,
na siyisuyu təhəyυ ke tuŋ taale taa.

17 Siyisuyu təmle nté heesuyυ.

Heesuyυ kɔvlɔm nté yulυ u nyaŋna pulυ,
na naani ke tam təə.

18 Ma yəlaa ka caya heesuyυ lonte taa.

Ɔ ká caya təcayale naani nyənte taa ké teesi
nsi si wε təpamm tɔ si taa.

19 Ama tev təmpεε ká peti hətuyυ.

Pu tisi ɪcate təfε.

20 Nyulelen nyəma nté mε.

Ɔ ká tuuki paa timpri na ɪ təhəyi lum səsəəm.

Ɔ ká yele mə naaŋ na mə kraŋasi
na sí yeləyənna si ti.

33

Isəna pu feli wakəllaa tə

¹ Mpyúyú Tacaa tasaa si:
Nyá wei n wakələyi lɛlaa

na pa ta wakəli-ŋ tə,
nyá təm wε waiyo ké.

N luki lɛlaa waali,
na pá ta luta nyá waali.

N tɛŋ lɛlaa ke wakəlyυ ilena pə wakəli nyá.

N tɛŋ lɛlaa waali luw,
ilena pá lu nyá waali.

² Tacaa nyəni tá pətətəle.

Nyaya tə teeləyi.

Wεε tá tɔŋ ke paa tanaŋ ŋku.

Wεε tá nyuyυ yátú ke laŋwakəlle waatu.

³ Ye yəlaa nuwa nyá taŋ pa seeki ké.

Ŋ kɔlaa ɪlε piitimnaa ya.

4 Pa kuuki mə wontu ké ɪsu kutolon na kutəɣu.
Pa huliɣi-təɣi ɪsu kutolon sɛsɛku.

5 Taaɔa ké sɔsɔ ké.

Mpi tɔ, ɪsɔtaɔ ké ɪ tɔcayale wɛɛ.

ɪ suula Siyən ke kɔsiɣisim na tampana təɣuɣu.

6 ɪ yɔlaa ká cayana naani ké pa kuyɛɛɛ tənaya.

Ləmayasɛɛ na layatu kɛna wɛnaw mpi pə yaki nyuɣu
tɔ.

Taaɔa nyamnav nté Siyən kpancoou.

Taaɔa waasuyv

7 Akanaa makəna ntɛɣe kapusi ke awalɪ.

Hɛɛsuyv tɔm kəntaa ná wiiki ɪsu pa səkɪ pa səkɪ.

8 Hapɛɛ wɛ kpɛtɛ, nəɣɔlv u təɣəɣi.

Nmakəllv yɔka nəɣɔ pɛɛlvɣu.

ɪ lɔwa acalɛɛ.

ɪ tuyvna nəɣɔlv.

9 Tɛtv wɛ ləyaya taa,

tə wakələɣi.

Pə liyita Lipan tɛtv,

tə nyéma nəɣəsəɣi.

Salən tɛtɛkələ nəɣəsəna wulaya tɛtv.

Pasan na Kamɛɛli pə pɔ́n tɛɲ ná təkɪ.

10 Ḿpɔ́y Taaɔa tɔma sɪ:

Nəɳnəɳ maa kvli ma naasɪ taa.

Nəɳnəɳ maa kvli.

Nəɳnəɳ maa hvli ma sɔsɔəntv.

11 Kiisi ke ɪ hayaa, ɪɛ ɪ ká lvli nyutv.

Mə feesɪɲ nté kəkə, ɲke kaa nyayana-mɛ.

12 Kəkə ká nyayana piitimnaa na pə yelev tɔlvma.

ɪsu ka nyakuyv sɔwa nna pa setaa tɔ.

13 Poolɲ nyéma mɛ, ɪ nu mpi ma lapa tɔ pə tɔm,

na pɛɔlv nyéma mɛ, mii nyi ma tɔɲ tɔm.

14 Səɣəntv kpawa Siyən taa kawalaya nyéma.

Mpa paa tʉyʉna Isə tə pa seliyi.

Pa makı kapusi si:

Ta taa awe ká cayaana kəkə kuniisaya kanε ka kiŋ?

Awe pəsəyi na ı caya mamala tam təw nyəna anε a
kiŋ?

15 Wei ı təŋ kusiyisim taa,

na í yəgətəyi tampana təŋyʉv təm tə.

Wei ı kisiyi kasəyaya ŋka pa hikiyina musʉŋ tə,

na í kisiyi asilima kucəw tə.

Wei ı kisiyi ısayatv təm nuw tə,

na í wiisiyi ıse si í taa na kawalaya tə.

16 Yʉlv ıni ı təcayale nté tontonle təw.

I təcəsəle nté kukraməŋ səsəŋ tεε.

I ká wεena təgənaɣa ke tam ké.

Pəyele ı kaa laŋ lum.

Yosalem waasvʉv

17 Yosalem nyá ıse ká ná wulav ke ı teeli təna taa.

N ká na tetv na tə təwəŋ təna.

18 N ká təwsi nyá səgəntv təw.

Haləna ŋ pəwsi nyá ti si:

Takəlası ŋmaav na liyitee mulv

na tətəŋle kutuluɣu feŋlu pa we le?

19 N kaa tasa kalampaanı yəlaa mpeye nav.

Nəgəlv u nukı pa təm, tə we səkpetyʉv.

Pa ké kpai nyəma ké nəgəlv u nukı pa təm.

20 Ama n ká nyəni Siyəŋ,

ta acima ıcate səsəle.

Nyá ıse ká ná Yosalem lonte nte tə we təpamm tə.

Cokəle nte pə kaa tasa lonte layasvʉv tə.

Pa kaa kpəsi tə kankanası ke paa pəlee.

Pəcó tə ŋmusı taa nakəli kaa həti.

21 Tənaɣa Tacaa ka hʉli-tv si ı ké kʉpaŋ.

Pu weε pusi səsəənsi həyəlvuγ taa ké.

Timpi ləəη səsəəη weε tə.

Ama yoou kpulvγv səsəəv nakvli kv kaa təηna təna.

Kpulvγv kvpaηkv kaa təηna təna.

²² Tacaa nyayale tá hvvnlv,

nyá tvgvna-tvgv kiη.

Nyayale tá wulav nyá yakəna-tv.

²³ Nyá ηmυsi cεpa,

sv təkəγi kpulvγv tesika sv kv pəəη í hetv.

Waatv inəγi paa kuu wontu na pə kpeηna mpα pa
təη tala tə.

Paa tala wontu kvkukuutu ntiv na paa wei i hiki i paa
tete.

²⁴ Yosalem icate tv nəγvlv kaa tə sv:

Pə wukv-m.

Yəlaa mpα pa we Yosalem taa tə paa cε-wεγε pa
isayav.

34

Tacaa ká hvvna Itəm nyəma

¹ Piitimnaa mε, í kpətəna na í nv.

Yəlaa mε, í ke ηkpaηη.

Tetv na tə taa nyəm í nv.

Antulinya na i kvlvlvv təna í la aseeta nyəma.

² Mpi tə, Tacaa ká mv pááná səsəəna

na piitimnaa təna.

I taa kpaηa pa yoolaa təna.

Tacaa tv i taa sv i ká kpiisi-wε.

I caa i wakəli-wε.

³ Pa ləwa pa taa mpα pə kvwa tə.

Pa sətaa səηaa.

Pa caləm kpeη pəəη təə.

⁴ Isəvlvηasv təna kpesəγi.

Isətənyu ká kpili isu nyaaləy.

Isətəlyəsi təna hotiyi isu lesəŋ hatu kowulətu.

Yaa fiki hatu kowulətu.

⁵ Ma layate mu pááná kə isətəa.

Tu tii Itəm nyəma tə.

Itəm nyəma meye ma suwa si ma kpiisi.

⁶ Caləm waasa Tacaa layate tə kə.

Nim matəna-tə.

Pə caya isu iwesi na pəntəlyə pə caləm.

Na iwaan timpee na pə nim.

Mpi tə, pa lapa Tacaa kə kətaɣa kə Posəla icate taa.

Pa kəwa tuutuuma kə Itəm tətə taa.

⁷ Pa na taale naan pa hotina.

Təyaya nyəŋ na latəcənaa pa hotaa.

Itəm tətə nyəwa caləm.

Nim haya mə kəteŋa.

⁸ Tacaa leetəy kuyaku kə.

Pənaya ŋka i leetəyənə Siyən

nyəma nəy təyole.

⁹ Itəm ləŋ lum ká pəsi kaaloo.

Itəm tətə mətəy ká pəsi kəkə mamacəyelas.

Mə tətə ká pəsi isu kəkə məkəy kaaloo tə.

¹⁰ Ka kaa te paa aho paa ilim.

Ká nyəsi ká kuləyi rúpúy tam tə kə.

Tətə ká wakəli rúpúy pusi tənaya.

Nəyol kaa tənna tənaya paa wulee.

¹¹ Kpiisuyu na luyucante paa caya.

Kpiisiwulaya na katəkətəy paa caya tənna.

Tacaa ká yəki tə tənna na tə saali yem.

¹² Səsə nəyol i kaa wee si pá kpa-i wulaw.

Pu kpiisi tə awulumpiya tənna.

¹³ Səsənaa ka nyə pa kawulaya tēsi taa.

Kələn na səwa kə pa koloosi acalē taa.

Pa acalee ká pəsi taale hasi təsυle,
na taataanaa lonte.

¹⁴ Wulaya tetυ taa nyéma ká suliyi taale wontu.

Pəηtυlɔη ká yaaki təma.

Ahoo nyaasəlaa ká pəsi pa lonte ke təna.

Tənaγa paa la pa lonte kuhεεsəle.

¹⁵ Tənaγa tum ká hεε lonte, na í tυ ι yala.

Tum ká papi-yεγe təna,

na í kpeγeli ι piya ke ι kəηkəη taa.

Tənaγa yeperekunaa təna ka koti naale naale.

¹⁶ I wiili Tacaa takəlaya taa na í kala.

Wontu ntι tə taa nakυli kaa laη.

Paa tə taa ηku kv kaa laη.

Mpi tə, Tacaa má ma yəγətəna na ma nəγə.

Ma Feesuγu ká kpeγelina wontu ntι.

¹⁷ Tete ke ma təwa na má faya pa tetυ na ma niη.

Na má tala-wεγe-tι na ηmənaya.

Tu pəsi pa nyəntυ ke paa pəlee na pá caya tə taa ké tam təə.

35

Tacaa nyéma ká məli ι kiη

¹ Wulaya tetυ laηle í hυlɔmi.

Kpaηkpante tetυ í yəəli.

Tetυ ntι lom ta tala tə tə ηmaali.

² Tə tυ hεtυ.

Yaayenaa í təəli tetυ taa.

Tə wiliti laηhυlɔmlε kawilitasi.

Pu mələna Lipaη tetυ ke tə teeli.

Kameeli pəγυ na Saləη tetεkəle

ká taγanι səsəəntυ ke hikuyu.

Paa na Tacaa Isə teeli na ι səsəəntυ.

³ I la na mə niη kuseliη kii.

Ɔ la na mə nɔ̄hɛɛ acamaa nyɔ̄ɔ toŋ.

⁴ Mpa sɔ̄yɔ̄ntɔ kɔɔwa tɔ,

í heeli-wɛ si:

Ɔ kaasi mə ti.

Ɔ taa nyá.

Mə Ɔsɔ̄ kɔ̄ŋ mə kolontunaa

fɛlɔ̄yɔ̄ na mə nɔ̄yɔ̄.

Ɔ mayamaɔa ɪ ká kɔ̄nna na í waasi-mɛ.

⁵ Waatu ɪnɔ̄yɪ yulɔ̄maa ɪsɛ ká kuli.

Ntamaa ŋkpaŋŋ ká tɔlɪ.

⁶ Kaakalaya ká ŋmaa ɪsu nam.

Kamumuka nsəmle ká hetəna laŋhɔ̄lɔ̄mlɛ.

Mpi tɔ, lɔ̄m ká kpe wɔ̄laya tɛtɔ taa,

Pu hɛɛ lɔ̄ŋ kɛ tɛtɔ nti lɔ̄m ta tala tɔ tɔ taa.

⁷ Timpi yɔ̄laa loosaya

na pə nɔ̄yɔ̄səna ɪsu lɔ̄m tɔ pu pəsi luna.

Lɔ̄m sɛɛlaa ká tɔlɪ lɔ̄kɔ̄tɔ tɛtɔ taa.

Səsəncaasi na mɔ̄lɔ̄yɔ̄ ka

nyala timpi taale hasi cakaya tɔ.

⁸ Tənaya paa hɛɛ mpaav.

Mpaav ŋku pa yaaki nanŋ nyəŋku tɔ.

Kɔ̄pama tike ká təŋna-kv, asilima tɔ nɔ̄yɔ̄lɔ̄ kaa siti.

Ləmayasɛɛ fɛɪ nyəma ká təŋ-kv pa kaa le.

⁹ Tɔ̄yɔ̄laya kaa wɛɛ mpaav ŋku kv taa.

Taale wontuyɔ̄ ɪsayav nakvli kv kaa təŋ-kv.

Pa kaa sulina taale wontuyɔ̄ ɪsayav

nakvləyɪ mpaav ŋku kv taa.

Mpa pa nyɔ̄ŋ Tacaɔa yapa yomle taa tɔ,

mpe paa təŋna kv taa.

¹⁰ Mpa Tacaɔa hetaa tɔ mpe paa mələna.

Paa tala Siyəŋ na akaitɔ yontu.

Pa laŋa ká hɔ̄lɔ̄mɪ tam tɔɔ.

Ayɔ̄la na laŋhɔ̄lɔ̄mlɛ ká kɔ̄ɔ.

Wɔsasi na wula ká polo pooluŋ.

36

*Asilii nyáma nyaasəyi Yosalem nyáma
(Awulaa II 18:13,17-37)*

¹ Yuta wulau Isekiyasi kawulaya pənaɣa naanɔwa na liɣiti nyəŋka taa, Asilii wulau Senakelipi kula Yuta koloosi acalɛɛ tɔɔ na í lɛɛki-yɛ. ² Ḿpúyú Asilii wulau kusa Lakisi icatɛ taa ké ɪ yoolaa nyɔɔvɔ tɔ, na yoolaa taa yoolaa, na í tili-wɛyɛ Yosalem kɛ Yuta wulau Isekiyasi kiŋ. Pa talaa ɪlɛna pá ŋmɛli lule ɪsɔtaa nyəntɛ lɔɔv kiŋ kɛ cɔtɔlɛa mpaav taa. ³ ɪlɛna Hilikiya pəyalɔ Iliyakim, wei ɪ paasəyɛna kawulaya təyaya tɔ. Na takɛlasɪ ŋmaɔlv Sepəna, na Asafi pəyalɔ Yowa, wei ɪ paasəyɛna takɛlasɪ tɔ, pá polo pa kiŋ. ⁴ Mpuɔlvɛ yoolaa nyɔɔvɔ tɔ tɔma-wɛ si: ɪ polo í heeli Yuta wulau Isekiyasi si, Asilii wulau sɔsɔ pɔɔsəyi-ɪ si pepeyɛ n laki na ń taaki? ⁵ N maɣasəyi nyá taa si nɔyɔ taa tɔm taɣanəyɛna yooɔ na kú tó yɔlv kɛ təyoole apalɔtv na? Mpu tɔ, aweyɛ n laki na ń taaki, na ń kuləyi ma tɔɔ? ⁶ Icipiti kɛ n tɛɛləyi, ɪlɛ ɪ wɛ ké ɪsu səsəncanɛa kupɛlaya ŋka ka kuyi tɔ. Wei í lapa-kɛyɛ naani ka hɛɛ-ɪ. Ḿpúyú Icipiti wulau laki pa təna mpa pa tisiyi ɪ tɔɔ ké yuŋ tɔ. ⁷ Ntanyɪ n təŋ kɛɛ si mə ɪsɔ Tacaa kɛ n tɔwa naani. Pəyele ɪsɔ ɪnɪ ɪ tɛfɛɛnɛnaa na ɪ kɔtaya tɔlatɛnaa kɛ Isekiyasi kpiisaa. ɪlɛna í h́lí Yosalem icatɛ yɔlɛa na Yuta tɛtv nyáma si pá sɛɛ ɪsɔ ké kɔtaya tɔlatɛ tənɛ tɔ tɔɔ cənɛ.

⁸ Tɔv, pənɛntɛ nyana ma caa Asilii wulau í pɛɛli nɔyɔ. Maa ha-ŋ kraɣanəŋ iyisi naalɛ (2000). Ye n ka pəsi na ń hiki mpa paa caɣa-ɪ tɔ. ⁹ N ka pəsi na n tɔyənɪ Asilii wulau tɔmlɛ nyáma taa səkpuɛlu na?

Icipiti nyéma ke n towa naani. Mpi tɔ, pele pa wena yoo kekenaa na pa kpaɣanɛɣ cayalaa tɔ pɛ tɔɔ. ¹⁰ N huɔ si pɛ taya Iso luyɔ nyɛntɔ ke ma tɛɣaa na má kɔɔ tɛtɔ tɛnɛ tɔ wakɛlɔyɔ na? Taaɗa heelina-m si má kpa tɛtɔ tɛnɛ tɔ tɔ na má wakɛlɛ-ti.

¹¹ Mpuɣule Iiyakim, na Sepɛna, na Yowa, pa tɔma Asilii yoolaa nyɔyɔ tɔ si: Yɔɣɔtɛna-tɔyɔ Alaamee tɔm taa. Mpi tɔ, tɛ nukɪ. Taa yɔɣɔtɛna-tɔyɔ Yuta nsɛmlɛ na yɛlaa mpa pa we ɪcatɛ kolɔɣa tɔɔ tɔ pɛ nu.

¹² Ama yoolaa nyɔyɔ tɔ cɔwa si: Pɛ taya mɛ na mɛ caa mɛ tike ke Asilii wulav tilaa si, pɛ heeli tɔm tɛnɛ. Ama pɛ kpɛnna pa tɛna mpa pa caya kolɔɣa tɔɔ, na paa tɛ na pɛ tɔyɔ pa pɔntɔ na pɛ nyɔɔ pa hɛm tɔyɔ.

¹³ Mpuɣule yoolaa nyɔyɔ tɔ sɛɣaa na í yɔɣɔtɛna nɔyɔ sɔsaya ke Hepɛla tɔm taa si: Í nu Asilii wulav sɔsɔ tɔm. ¹⁴ Asilii wulav yɔɣɔtaa si: Í taa yele na Isekiyasɪ tɔsi-mɛ. Mpi tɔ, ɪ kaa pɛsi na í waasi-mɛ. ¹⁵ Isekiyasɪ tɔsɔyɪ-mɛyɛ si, í la Taaɗa ke naani. Si Iso ká waasi-mɛ, si Asilii wulav kaa lɛkɪ mɛ ɪcatɛ. ¹⁶ Í taa nuna Isekiyasɪ. Mpi tɔ, Asilii wulav ná caa kɛ si, mɛ na-ɪ í ciiki na í ha-ɪ mɛ ti. Waatu ɪnɔyɪ paa wei ɪ ka tɔyɔ tɔyɪ wei pa yaa si, lɛsɛɣ na fiki tɔ pɛ pee. Paa wei ɪ ká nyɔɔ ɪ lɔkɔ taa lom. ¹⁷ Halɛna má kɔɔ na má pɔna-mɛyɛ tɛtɔ nti tɔ we ɪsu mɛ nyɛntɔ tɔ tɔ taa. Tɛtɔ nti tɔ taa we tɔyɔnaya pee kɛ na sulɔm. Tɔ taa we kutɔyɔv kɛ na lɛsɛɣ tɔyɪ. ¹⁸ Mpu tɔ, Isekiyasɪ ɪ taa tɔsi-mɛyɛ yem na í tɔyɪ si: Taaɗa ka waasi-mɛ. Piitimnaa tɔyɪ ta pɛsi na í waasi ɪ yɛlaa ke Asilii wulav niɣ taa. ¹⁹ Hamati na Alɛpatɪ na Sefafayim, pɛ acalɛ nyéma tɔyɪ mɛla ɪsɛna? Í ta pɛsi na í tɔyɪ Asilii wulav si í taa lɛkɪ Samalii ɪcatɛ. ²⁰ Tɛtɔnaa mpe pa tɛna, pa taa nti tɔ tɔyɪ yapa-tɔyɪ ma niɣ taa. Na Taaɗa náá yaki Yosalem ke ma niɣ taa?

²¹ Ama yɛlaa mpɛ pa suma pa ta cɔ-i paa tɔmɔyɔv kɔlɔmɔyɔv. Mpi tɔ, wulav Isekiyasɩ ka heelina-wɛ sɩ pɔ taa cɔ-i. ²² ɛna Hilikiya pɛyalɔ Iliyakiim, wei ɩ kɛ wulav tɛyaya nyɔyɔv tɔ tɔ, na takɛlasɩ ɲmaalɔ Sepɛna na sɩ sɩlv Asafi pɛyalɔ Yowa pa polo wulav Isekiyasɩ kin. Paa cɛla pa wontu kɛ, na laɲwakɛllɛ. M'pɔyɔ pa kɛesa wulav kɛ yoolaa nyɔyɔv tɔ kuyɔyɔtɔv.

37

*Isekiyasɩ yɔyɔtɛyana Iɔ kuyɔyɔtɔv tɛlɛsɩlv Isayii
(Awulaa II 19:1-7)*

¹ Waatv wei wulav Isekiyasɩ nuwa pa tɔm nti ɛna ɩ cɛli ɩ wontu na laɲwakɛllɛ, na ɩ suu lɛyaya wontu ɩsu fɛlɛtɔnaa taka na ɩ polo Tacaa tɛyaya taa. ² Tɛnaya ɩ tila kawulaya tɛyaya nyɔyɔv tɔ Iliyakiim, na takɛlasɩ ɲmaalɔ Sepɛna, na kɛtɛlaa taa sɛsɛ. Paa suuwa lɛyaya wontu kɛ ɩsu fɛlɛtɔnaa taka. ɛna pɔ polo Amɛti pɛyalɔ Isayii, Iɔ kuyɔyɔtɔv tɛlɛsɩlv kin, ³ na pɔ heeli-ɩ sɩ: Laɲwakɛllɛ na ɲkpaɲyɔv hɔm na fɛɛɛ kuyaku kɛ saɲa kɛ. Tɔ wɛɛ kɛ ɩsu alaa mpa pa caaki lɔlvɔv, ɩɛ toma fɛi sɩ pɔ lɔli tɔ. ⁴ Isɛntɔ ntanyɩ nyɔ Iɔ Tacaa ta laɲ nuw kɛ kɔtɔyɔv ɲku, Asilii wulav tilina ɩ pɛyalɔ Lapɛsakee na ɩ tɔv Iɔ weesuyɔv tɔ tɔ. Ntanyɩ Tacaa nyɔ Iɔ kɔ hɔ ɩ ɲkpaɲyɔv kɛ ɩ kuyɔyɔtɔv tɔ. Mpv tɔ, sɛlɛmɛna yɛlaa mpa pa kaasaa tɔ pa tɔ.

⁵ M'pɔyɔ wulav Isekiyasɩ tillaa mpɛ pa pola Isayii kin. ⁶ Ntɛna Isayii cɔ-wɛ sɩ:

ɩ polo ɩ heeli mɛ caa wulav sɩ, Tacaa tɔma sɩ taa nyana kɔtɔyɔv ɲku Asilii wulav tila ɩ yoolaa nyɔyɔv nyɛma na pɔ kɔɔ pɔ tɔv-m tɔ. ⁷ Tacaa sɩ: Maa yeɛ na Asilii wulav nu tɔm natɛli. Pv tɔ ɩ taa na ɩ mɛli ɩ tɛtɔ taa, ɩɛna pɔ kɔ-i tɛna.

*Asilii wulav nyaasvuyv kofam
(Awulaa II 19:8-13)*

⁸ M̄p̄ȳḡȳ Asilii yoolaa nyvuyv tv Lapəsakee nuwa si, wulav kola Lakisi na í tii Lipina t̄o. Uena í polo t̄ena na í mayana-i. ⁹ M̄p̄ȳḡȳ pa heela Asilii wulav ke t̄om si: Itiyopii wulav Tilaka polaa si i yookina-i. Asilii wulav nu mpv, uena í tili si pá heeli Yuta wulav Isekiyasí si: ¹⁰ Isu n t̄uyv Is̄o k̄e naani si, ma kaa leeki Yosalem icate t̄o, n t̄vsa nyá t̄əyi. ¹¹ Nyá mayamaya n nuwa is̄ona Asilii awulaa lap̄əna tetvnaa t̄ena na pá wak̄əli-ti t̄əkpataa t̄o. Uena nyaa t̄eel̄əyi si nyá tike n ka fitina na? ¹² Ma c̄əs̄ənaa wak̄əla Kos̄əŋ na Halan̄ na Lesefi p̄ə acal̄ee na Iteni nȳəma icate nte t̄ə w̄e Telasaa tetv taa t̄o. Piitimnaa mp̄e pa t̄uŋ ta p̄əsi na í kenti pa acal̄ee t̄o se. ¹³ Hamati, na Al̄əpati, na Layii, na Sefafayim, na Hena, na Afa p̄ə acal̄ee awulaa w̄e le?

*Isekiyasí s̄ələməyi Is̄o
(Awulaa II 19:14-19)*

¹⁴ M̄p̄ȳḡȳ Isekiyasí mv tak̄əlaya ŋka Asilii tillaa k̄ənaa t̄o na í kala. Uena í kpa Tacaa t̄əyaya taa, na í hvli-t̄əyi Tacaa. ¹⁵ P̄ə waali k̄e i s̄ələmaa si:

¹⁶ Hai P̄ə t̄ena p̄ə tv Tacaa, Iseyeli Is̄o, nyá wei n caya is̄otaa tanlaa t̄o t̄o, nyá tike n k̄ena tetv kawulasí t̄ena Is̄o. Nyá lap̄əna is̄ət̄ənyv na tetv. ¹⁷ Hai, Tacaa ke ŋkpaŋŋ na í nu. Tacaa kuli nyá ise na í na. Nu kut̄əȳv ŋku Senakelipi tillaa tv̄vki Is̄o weesuyu tv nyá t̄o. ¹⁸ Tacaa, tampana yaa, Asilii awulaa kpiisa piitimnaa lel̄aa, na pá wak̄əli pa tetv. ¹⁹ Hal̄əna pá w̄ə p̄ele pa t̄uŋ kolalaan̄ ke k̄ək̄ə, na pá wak̄əli-i. Mpi t̄o, i k̄e taasi na p̄ee nna ȳəlaa niŋ saakaa t̄əȳo.

20 Hai, Tacaa Iso, ya-tuyv Senakelipi nin taa. Tetv tēna kawulası í nyı sı nyá tike nté Tacaa.

*Isayii teləsəyi Tacaa kvəcətv ke Isekiyası
(Awulaa II 19:20-34)*

21 Mpuylə Aməti pəyalv Isayii tilaa, na pá heeli wulav Isekiyası sı, İseyeli Iso Tacaa yəğətta sı: Ma nuwa sələmuyv ηku n sələma-m Asilii wulav Senakelipi təm tə. 22 Halı Tacaa yəğətta Senakelipi sı: Yosalem ıcate kvəpante nté tə footiyi-η ké na té wəñiyi-η

na té sələyi-η kasəlası.

23 Halı İseyeli nañη tv ke n kulina nəğv na í tvv na í sayatı?

Na í nyənəyi-m na kalampaanı?

24 Nyá təmlə nyəma nəğv ke n tvvna-m.

Haləna í tə sı yovu kekenaa katatəlaya təv ké n pəsaa na í kvə pəñη nyəñη taa.

Na í tala Lipañ ıcate heele taa.

Na í setı ı tvñ kvəpampañ səśəñη,

na í kvə na í tala comcom nəğv taa,

ke hətv səśəñtv tēē.

25 Sı nyá hula ləkənaa na í nyəv pa lvm.

Pəyele n ká feli nəhəle ke

Icipiti pusi tēna təv na sí nyəv.

26 Senakelipi n ta nu taa sı má tayanəna

na má su mpyúv hatoo ləñtaa?

Nəñəv kele ma yelaa sı pə yooši

İlena Senakelipi náa pəsəyi koloosi acalēē ke ncaa.

27 A taa yəlaa ké acamaa ké,

səğəñtv kvə-wē na pá liyiti-wē.

Pa wē ké isı taale nyutv kvəkəkəkətv.

Yaa nti pa tuuwa kutulvñ təv na wəlaya kv-tı,

na tə ta puta tə.

²⁸ Ma nyəma-η ké,

paa n caɣaa, yaa n sɔvki yaa n luki.

Pəyele ma nyəmə saa wei nyá taa kpaakəna-m tə.

²⁹ Nyá taa kpaakəna-m,

ma nuwa nyá kalampaanı təm.

Pə təə ké maa tɔ-η muna kukuule.

Maa tɔ-η ma kpaɣanɔkpaɣı ke nyá nɔɣo taa.

İlena má mələna-η na mpaav ηku n kəmnaa tə.

³⁰ Ye pə kaasa İsekiyası nyá, tənɛ inı tɛ la-η isı kɔhɔlɔm. Pəntə na pənte alɛɛla ke í ká tɔɣo. İlena pənaya tooso nyəηka í hala na í kv na í sə tɔɣ wei pa yaa sı lɛsɛηnaa tə na í tɔɣo pə kɔlɔlɔm. ³¹ Mpa pu kaası Yuta kpekəle taa tə, paa wɛɛ ké isı tɔɣv kaηɔɣv lila ke teu na kú lɔlı pee tə. ³² Mpi tə, yəlaa kakaasaya ká luna Yosalem. Mpa pə səwə tə paa luna Siyən pɔɣv taa.

İsəna Pə təna pə tɔ Tacaa ká la ı səɔlɔɣv səsəɔηku taa tɔɣɔɛ. ³³ Pə təə ké Tacaa yəɣətəyi Asilii wulav sı: N kaa pəsi na ń sɔv ıcatɛ nte tə taa. Nyá tətɔlaa taa nɔɣɔlv kaa tə nyəmlɛ ke tə taa. Yaa í kenti ı təə ké kpálóyú na í kpətəna-tɛ. Pəyele ı kaa lo hapəle taka ké ıcatɛ nte tə kiη. ³⁴ İ mpaav kɔkəməɣv ke ı ká təη na í mələna ı waalı. İ kaa tasa ıcatɛ taa ké sɔv. Tacaa má ma yəɣətəna mpv. ³⁵ Tacaa sı: Maa kenti ıcatɛ tənɛ tə təə ké. Maa waası-tɛyɛ ma na ma təmlɛ tɔ Tafiiti pa təə.

Asilii nyəma tɛɛv na Senakelipi səm

(Awulaa II 19:35-37)

³⁶ Ḿpúyú Tacaa isətəa tillu tiiwa Asilii yoolaa təsikile ke ahoο anı. İlena í kv yoolaa iyisi nunɔwa na nunaasa na kakpaɣı (185000). Tɛv fema na mpa pə kaasaa tə pá kɔlı, ılena pá maɣana sı sətəa

suwa tāsikile. ³⁷ Tənaɣale Asilii wulav Senakelipi kpesa ɪ tāsikile na ɪ məli Ninifi ɪcate taa na í caya təna. ³⁸ Ḿpúgú kuyaku nakuli ɪ suu ɪ tɔgɔ Nisələki kutuluɣu taa na í təŋa-kɔgɔ luŋuɣu. Ulena ɪ pəyalaa Atələmeləki na Salesɛɛ pa kɔ-ɪ na layate na pá se na pá polo Alalaa tetu taa. Ntəna ɪ pəyalu lelu Asahatəŋ náá lɛɛti ɪ lonte taa.

38

Isekiyasí kɔtəŋ na ɪ waav
(Awulaa II 20:1-11)

¹ Ḿpúgú wɔsasi kpa wulav Isekiyasí ke waatu un ɪ taa si ɪ səki. Ulena Isə kuyəɣətutu teləsulu Isayii polo ɪ kin na ɪ heeli-ɪ si: Tacaa təma si, ye nyá taa wɛ nti n heeli nyá təɣaɣa nyəma. Mpi tə, n ká si ké n kaa kuli.

² Ntəna wulav keɛsi isɛ na koluŋa təɔ na í sələmi Tacaa ke sələmuɣu kɔnɛ si: ³ Hai, Tacaa, ma kpa nyá yule. Təɔsi si ma təma teu na lotu kɔlɔmtu na má lá mpi pə wɛ-ŋ teu tə. ɪ tɛma mpɔ uləna í wii təkpuo na í pəli isəlɔm.

⁴ Pə waali ké Tacaa heela Isayii ⁵ si í teləsi wulav Isekiyasí si: Maya nyá cəsə Tafiiti Isə Tacaa. Ma nuwa nyá kɔsələmtu na má ná nyá isəlɔm. Ue maa səsɪ-ŋ weesuɣu pusi ke naanwa na kakpasí. ⁶ Maa ya nyá na ɪcate tənɛɣɛ Asilii wulav niŋ taa. Maa kenti tə tə*fa*. ^a kɔkalutu 21-22 ke kɔkalutu 6 waali si, pə wɛɛ isɪ pa keɛsuɣu Awulaa II 20:1-11 taa tə.

⁷ Yaasi wei Tacaa ka hɔləna-ŋ si ɪ ká la isɪ ɪ suw təɣəle si, ⁸ ɪ ká yeke na isotom waaci məli waali waaləɣi cacasɪ naanwa. Ulena tampana, isotom

^a **38:6** Piipili wei pa yaakəna nasaala taa si fəlanɣɛ kuulan tə í tuwa

məli waali waaləyi timpɪ təɔ pu lunaa təyɔ cacaasi naanɔwa.

Isekiyasi kawəyaya ke i kvətəŋ waali

⁹ Waatu wei pə wɪwa wulau Isekiyasi na pə tɛmɪ-ɪ na í má kawəyaya ŋka təyɔɔ:

¹⁰ Ma huukaya si pu kəɔli-m ké na toŋ.

Ma huukaya si maa si na hələm na nəyɔ.

Pə wɛɛ si má tɛɛ.

Maa təŋna səm nənɔɔsi.

Pə pɛma-m ma puɪi kukaasasi.

¹¹ Ma huukaya si ma kaa tasa Tacaɔ ke nav

ke weesuɣu nyóma tɛtɔ taa.

Ma kaa tasa yulɔ nəyɔɔyɔ nav ke

antulinya yəlaa taa.

¹² Pə ləsa ma weesuɣu na pə pona poolun

ɪsu tiikilu cokəle.

Pə tama ma weesuɣu tomle.

Pə kpila ma weesuɣu ké ɪsu pəlɔɔɔ sɛtɔyɔ

sayata kponkponɩ na í kpili-ɪ tɔ.

Pu taanəyi tɔ, n tɛma ma tɔm.

¹³ Pu nyaaləyi tɔ səm kpiisa-m.

Tacaɔ n yəka ma mɔwa ké ɪsu təyɔlaya.

Pu taanəyi tɔ, Tacaɔ n tɛma ma tɔm.

¹⁴ Ma wiikaya ké ɪsu kacayalɔfəyaya

lakɔyɔ na ká cəki ɪsɔta tɔ.

Ma mələyi ɪsu alukuku,

na má tekiyi ɪsɔta ké pətətəle.

Hai, Tacaɔ, pə nɪ-m ké, waasi-m.

¹⁵ Suweye ma tasəyi yəyətɔyɔ tɔtɔ?

Tacaɔ yəyətəna-m.

Nyá mayamaya n lakəna.

Maa təna təpasɔyɔ ke ma weesuɣu təna

taa ké ma wahala tɔɔ.

16 Тацаа, ны́а кʊрпantʊнаа тəо кэ́
yʊlb wɛna weesuɣu.

Тə тəо кэ́ ма feesiɣi тəтə.

N ká mələna-m ɪsu ma wule taa,
n ká yele na má wɛna weesuɣu.

17 Ma laɲwakəlle pəsəna nteɣe hɛɛsuɣu.
Nyá sɔɔləna na ń ləsi-m səm púóɣú taa.

Uena ń lə ma ɪsaɣatv təna na waali.

18 Mpi тə, pə таɣа atətəle taa nyə́ma saɲna-ɲ.

Pəyele pə таɣа səm ká taləna-ɲ.

Mpa pa tiɪwa pəlaav taa тə paa tɛɛləɣi nyá kʊrпantv.

19 Weesuɣu nyə́ma tike pəsəɣəna na pá sa-ɲ,
ɪsu maya saɲa ɪsəntə.

Cɛɛɛ huləɣəna ɪ piya ke kʊrпantv.

20 Тацаа yapa-m кэ́.

Tu ma tá cəməɲ ke nyá təyaya taa na í wii teu.

Haləna tá weesiɲ tənaya.

21 М́рúóú Isayii тəма sɪ:

ɪ naɲ tɔɣv ɲku pa yaa sɪ fiki тə kʊ pee
na í taa ɪsekiyasɪ hiɲ taa na pə waa-ɪ.

22 Ntəna ɪsekiyasɪ sɪ:

Yaasi wei кэ́ Тацаа n ká huləna-m sɪ,
maa kpa nyá təyaya taa?

39

*Papiloni wulav kəntɛ ke ɪsekiyasɪ tɛ
(Awulaa II 20:12-19)*

1 Waatv kʊlɔm ɪnɪ ɪ taa кэ́ Papiloni wulav wei
pa yaa sɪ, Melotaki-Palataɲ, na ɪ caa sɪ Palataɲ тə, ɪ
tilina ɪsekiyasɪ ke kʊcəəv na takələɣa. Mpi тə, ɪ ka
nuwa ɪ wɔsasi na ɪ alaafəya hikuyv təm кэ́. 2 М́рúóú
ɪsekiyasɪ laɲle hulɔma səsəm. Uena í hólí Papiloni

tillaa mpeye i wenaυ tete. Paa liyitee, paa wula, na tulaalɔnaa na nim sɔsɔn nyəm. I hula-we tətəyɔ i yoou wontu tɛna. Na pə tɛna mpi pu we i wenaυ tɛsulɛ tɔ. Isekiyasi tɔ ηmesi-weye pulɔpɔyɔ i kawulaya tɛyaya taa.

³ Mpuɔye Iso kuyɔyɔtɔtɔ telɔsulɔ Isayii pola wulaυ Isekiyasi kin ke pə waalɔ. Ilena í pɔɔsi-i si: Suweye yɔlaa mpe pa heela-η? Leye pa tu lunaa? Ntɛna Isekiyasi si: Hatoo Papiloni tɛtɔ ke pa lunaa. ⁴ Ilena Isayii tasa-i pɔɔsɔyɔ si: Pepeye pa nawa nyá kawulaya tɛyaya taa? Isekiyasi si: Ma kawulaya tɛyaya taa nyəm tɛnaya pa nawa. Ma ta ηmesi-weye ma kpancoou nakulɔ.

⁵ Ntɛna Isayii tɔ Isekiyasi si: Nu Pə tɛna pə tɔ Tacaa kuyɔyɔtɔtɔ. ⁶ Nyənɔ kuyɛɛn kɔn wei i taa Papiloni nyɔma ká kuu pə tɛna mpi nyá caanaa kaawa na pə we nyá kawulaya tɛyaya taa isɛntɔ tɔ na pá kpeena. Pə kaa kaasi pulɔ. Tacaa yɔyɔtɛna mpu. ⁷ Paa kraɔa nyá pɛyalaa kulɔlaa. Paa pəsi-weye kataasi. Paa su-weye Papiloni kawulaya taa.

⁸ Mpuɔye Isekiyasi cɔwa Isayii si: Tacaa tɔm ntɔ tɔ we teu ké. Mpi tɔ, i mayasaya i taa ke si: Ma na ma yɔlaa tu caɔana heesɔyɔ ke ma pɔɔle taa.

HƆYƆLUYU NAALɛ NYɛNKU ISEYELI NYɛMA LANHEESɛLE

40

Iseyeli nyɔma waasɔyɔ tɔm kpaalɔyɔ

¹ Mpuɔyɔ Tacaa yɔyɔtɔ i yɔlaa si:
I puɔusi ma yɔlaa í puɔusi ma yɔlaa.
² I yɔyɔtɛna Yosalem.
I makɔ kapusi si nyá wahala tɛma tɛma.

Ρῥῶς πα ἡυσα νυά ισαγatu.
Tacaa fela-η νυά ισαγatu fῶτω κε τῶm naale.

³ Νῶγῶλυ κιισιγiνα σi:
I tayanι Tacaa κε mpaav.
I teti τά Ισῶ κέ mpaav κε wῶlaya tetu taa.
I τό τά Ισῶ κέ hapῶle.
⁴ I γῶki pῶη na pulasi tῶna.
I suuli teteka tῶna.
Tontonῶ na kῶtaalominῶ ί pῶσι tetu kῶhῶntῶtu.
Timpi pῶ kulaa τῶ pῶ pῶσι teteka sῶsῶῶna.
⁵ Ie pu keeli Tacaa teeli τῶ.
Yῶlaa tῶna ká na-i.
Mpi τῶ, Tacaa nῶγῶ γῶγῶtῶna.

⁶ Μῦρῦγῦ nῶγῶ kalι ka γῶγῶtaa σi:
Kiisi.
Ntῶna nῶγῶ leῆka cῶ σi:
Ma kiisi suwe?
Kiisi σi:
Yῶlaa tῶna wee κέ isu nyutu.
Na pa teu isu taale taa hetu.
⁷ Tacaa heelim ί mapa,
nyutu wῶlῶyi κέ, na hetu τό.
Tampῶna τῶ, yῶlaa wee κέ isu nyutu.
⁸ Nyulῶyῶ wῶlῶyi, hetῶyῶ Iontiliyi.
Ama ta Ισῶ kῶyῶγῶtῶtu ná we tam τῶ κέ.

Tῶm kῶpantu

⁹ Yosalem yῶlaa mpa me
ί kpaalῶyi tῶm kῶpantu τῶ.
I kpa pῶyῶ kῶkῶlῶyῶ τῶ.
Siyῶη nyῶma ί kiisina toma.
Tῶm kῶpantu kpaallaa me,

Ɔ kiisi ɪ taa nyá.

Ɔ kraali Yuta acalee si:

Ɔ nyəni, mə Iso kəŋna nté.

¹⁰ Ɔ nyəni Tacaá Iso kəŋna nté na toma,

Tacaá toŋ tu-ɪ səsəntu.

Tacaá na ɪ kasesi ké.

Na ɪ təmle kululum we ɪ nɔɔ tɔɔ.

¹¹ Tacaá wee ké isu tiikilu,

ɪ ká tiiki ɪ kaləkəŋ.

Ɔ ká kpeyeli ɪweesi ke ɪ niŋ taa,

na í kpekɪ-səyi ɪ tɔɔ.

Tacaá ká tiiki heen totonaa

mpa pa wena piya tɔ təpamm.

Pə tana pə tu səsəntu na ɪ ləmayasɛ

¹² Awe mayasəna teŋku lum ke ɪ ntantaku taa?

Awe mayasa isətənyu wan na ɪ ntaŋtaku?

Awe mayasa ate tetu ke ɪŋmesav na í ɪmaya?

Awe mayasa pəŋ na pulasi ke sanəya tɔɔ?

¹³ Awe mayasa Tacaá Feesuyu?

Awe tasəna-ɪ layatu?

Yaa awe seyesəna-ɪ?

¹⁴ Tacaá na awe pa cayana na pɔntu seyesɪ-ɪ?

Yaa awe hɔləna-ɪ tampana mpaav?

Awe tu Iso ke ləmayasɛɛ,

na í hɔli-ɪ nyəm mpaav?

¹⁵ Nyəni, piitimnaa we Tacaá ké isu lum lukoyu

kpekiti taa na pə tosi tɔ.

Yaa isu kanyəŋa pile ke sanəya tɔɔ.

Tətənaa mpa lum cənaa tɔ,

pɛle pa we ké isu mɔsuyu kuluyu tɔ.

¹⁶ Lipaŋ hətuyu taa taasi u taki

kətaya tɔlate tɔ kəkɔ tayanuyu.

Ku taa taale wontu paɣale ta tala si
 pa lana-təyi kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə.
 17 Piitimnaa təna ké kpete ke Tacaɔ ɛsentaa ké.
 Pə ta ke-ɪ pɔlɔpɔ nɔɣɔlɔ.

Isə fəina saala

- 18 Aweye í caa í keesəna Isə?
 Yaa pepe leesuɣu ke í ká lu ɪ lonte?
 19 Koolu lukina tuɣu,
 ɪlena wɔlanaa latu náá waasi-kuyu wɔla.
 ɪlena ɪ tu-kuyu liyitee nyəɣətu alukpalisi si pə la
 kacəka.
 20 Kɔnyɔntu wei ɪ kaa pəsi na í hiki mpɔ tə,
 taakukulaya ŋka pukasi u pəsəɣi tɔɣɔ ɪ caaki.
 ɪlena í ná saakɔlɔ kɔpaŋ na í saaki-ɪ
 leesuɣu ŋku ku ciyitiyi tə.
 21 Mɛ í taa nyi-ti taa, yaa í taa nu-ti?
 Pa taa hɔli-mɛɣe-təyi hatoo kancaalaya?
 ɪ taa cəkəna tetu kite təm?
 22 Isə caya hatoo tetu nyuɣu taa,
 na tə taa yəlaa náá wɛ ɪsu cələŋ.
 ɪ pəwa ɪsətənuɣu ké ɪsu pɔuɣu fɛlɛfɛlɛ.
 ɪ hɛta-kuyu ɪsu ɪ cəkəle si ɪ laki ɪ təcayale.
 23 ɪni ɪ pəsəɣəna atɛ awulumpiya ke yem.
 Isə pəsəɣi antulinya huɔlaa ke kpete.
 24 Mpi si paa səkɪ-wɛ na pá tuu-wɛ tə.
 Mpi si paa nyɔkɪ na pá kaŋ lila ke tetu taa tə
 Tacaɔ tɛma pa tə ké heelim wosuɣu na pá wɔli.
 Na pə kuu-wɛ ɪsu kacuculaya kpakuyɔu nyuliya tə.
 25 Mpyúyú Isə Nanŋtu yəɣətɔa si:
 Aweye í keesəɣəna-m,
 na má na-ɪ tɔ nəɣəsi?
 26 ɪ kraasi ɪse na í nyəni ɪsətɔlɔŋasi.

Awe lapəna-si?

Wei i laki na si kpekəle təna təŋ teitei təyɔ.

I yaaki paa ŋkaya ka hətɛ,
na i tonj səsəŋ na i toma səsəna,
nakəli kaa laŋəyi.

Toma kɔfana hav ke acamaa

²⁷ Ee, Yakəpu, pepe təɔ ké n yəyətəyi mpu?

Iseyeli pepe təɔ ké n təŋ si:

Tacaa ta nyi mpi pu mayana-m tɔ?

Aaiyee si:

Ma Isə u laki pulv si í sɛɛna ma təɔ.

²⁸ N ta cəkəna taa?

N ta nu-ti si Tacaa Isə kɛle tam təɔ tu?

Isə lapəna tetu tənasi təna.

Pu caaməyi Isə, pə́cɔ́ u kaaki.

Pəyele Isə nyəm fɛi cəkənav.

²⁹ Isə haaki tonj ke mpa pa kawa tɔ.

Tacaa səsəyi apalvɔ ke mpa pə nuwa tɔ.

³⁰ Ifepiya kaaki na pa toma tɛŋ.

Mpa pa kiiwa teu tɔ pa hotiyi.

³¹ Ama mpa pa ha pa təyi Tacaa tɔ,

pa toma səsəyi ké.

Pa kələyi ké isu hekələnaa.

Pa kprakəyi asewa paa kaaki.

Pa təŋ ké pu nukɩ-wɛ.

41

Pə wɛɛ si Iseyeli nyəma í tv Tacaa ke naani

¹ Ḿpúyó Tacaa yəyətɔa si:

Tetu nti lɔm cənaa tɔ,

na lɔm nəyɔ həyələŋ nyəma.

I su na í ke ŋkraŋŋ na í nu ma təm.

Yəlaa pooluŋ nyóma me, í təγə apalotv.

Í kprətəna na í yəγəti.

Tə kprənti na tó polo hυlε.

² Mά ləsəna ilim təlule təw kέ wei

ι təkí akaitv ke paa timpí í puki tə.

Mά twna ι niŋ taa kέ piitimnaa,

má tisina awulaa təfε.

Ma layatε pəsa yəlaa ke mvsυγv,

na ma nyómá náá yasí-we isu

heelim kprakυγυυ nyutv tə.

³ Ma tv pa waali,

ma faγa pa hekv taa, pulv ta tokina-m.

Mpaav ŋku ma ta təŋta təγə ma kpayaa.

⁴ Awe lapəna mpv iní?

Awe yelina na pə kəw?

Awe yaana luluŋ yəlaa ke hatoo

kancaalaya sι pá hiki weesuyv?

Tacaa má wei ma kέ kancaalaya tv təγə.

Pécó maa weε waali nyóma waali tətə.

⁵ Tεtv nti lvm cəwnaa tə pə nyóma na

lvm nəγə həγələŋ nyóma nawa mpi ma lapa

tə na səγəntv kpa-we.

Antulinya tənasi nyóma seliyi.

Pa kprətəγəna na pá kəŋ.

⁶ Pa səŋna təma,

paa wei ι heeliyi ι təγəntəle sι: Kaasi nyá ti.

⁷ Tuŋ lutu ná tasəyi apalotv ke wolanaa paasənlv.

Sotulu ná səŋna sətε təw matv.

Í yəγətəyi nyəγətv tamsυγv təm

sι pə kέ təmlε kupantε ke,

na ι kan lεsυγv na nyómá sι kv taa ciyiti.

Nəwəwə taa la səγəntv

⁸ Μρύγύ Τααα γῶγῶταα σι:
Ye nyá ile ma tæmle tu Iseyeli.

Yakəpu nyá wei ma læsa
ma taapalu Apəlaham lɔlvɔv taa tɔ.

⁹ Nyá wei ma pola tetv tənaya tɔɔ na má pɛeki tɔ.

Ma yaa-η hatoo katerηa tənasi tɔɔ.

Nyaya maa heelaa si n ké ma tæmle tu.

Má læsəna-η, ma kaa ləη.

¹⁰ Sɔɔntv í taa kra-η, ma we nyá waaləyi.

Taa nəɣəsi, maɣale nyá Iso.

Maa ha-η apalvtv.

Maa kɔɔ na ma waasi-η.

Maa te-η na ma toη sɔsɔəη.

¹¹ Mpa pa mv-η na páána tɔ,

pu liyiti-we na fɛele tɔɣə-we.

Pu pasa nyá kolontunaa na pá pəsi kpete.

¹² Mpa pa kulaya nyá tɔɔ na pá pɛekəyi-η na yoou tɔ.

Pu kpiisi pa təna na pá pəsi kpete.

N ka pɛeki-we n kaa na-we.

¹³ Mpi tɔ, maɣale nyá Iso Τααα.

Ma haakəna-η toη. Ma heeliyi-η si:

Taa nyá. Maa kɔɔ má waasi-η.

Ma kəη nyá waasvɔv

¹⁴ Yakəpu atantaaliya nyá,

Iseyeliya nyá, taa nyá.

Maɣa Τααα Iso ma γῶγῶtəɣəna.

Ma ké Iseyeli nyəma Nanη tu.

Maɣale wei i waasəyi-η tɔ.

¹⁵ Maa pəsi-η kpenkpeluyv kufalvɔv ηku pa

makəna tɔɣənaɣa na kv tɔɔ na nyəma tɔ.

N ká yəki pəəη, na n̄ nan̄i-i.

N ká pəsi pulasi isv ləvtv.

16 N ká fala-wε na heelim kpaɣa,
 kacuculaɣa ká yaɣi-wε.
 Ulena nyáá yɔ̀lɔ̀na Tacaɔ,
 na nyáá hiki nyá teeli ke Iseyeli Naɲɲ tu tɔɔ.

Wɔlɔɣa tetu pəsəyi kacəka tetu

17 M̀p̀r̀ỳg̀ Tacaɔ tasaa si:
 Wahala nyɔ̀ma, na kunyɔ̀ntɔ̀naa,
 í pɛkəyi lɔ̀m u naaki,
 ulena mə luuɲ tɛɛ wɔli.
 Ue maɣa Tacaɔ maa cə-mɛ.

Maɣa Iseyeli Iɔ,
 ma kaa lə-mɛ.

18 Maa yele na pusi səsənsi kpe pulasi tɔɔ.

Maa tɔli lɔ̀m sɛɛlaa ke tɛtɛka taa.
 Maa pəsi wɔlɔɣa tetu ke lule,
 na lɔ̀m kpeɲ tetu kɔwɔlɔtɔ taa.

19 Maa tuu wɔlɔɣa tetu taa ké,
 tuɲ toɲ nyəɲ wei pa yaa si:
 Sɛɛtəli na akasiya na miili na olifi tɔ.
 Maa yele na tuɲ toɲ nyəɲ wei pa yaa si:
 Sipələsi na pɛɲ na puwi tɔ í nyɔ̀ timpi tɛv fɛi tɔ.

20 Ulena yələa təna ná na pá cəkəna.
 Paa welisi na pá nu pə taa si,
 Tacaɔ niɲ lapəna yaasinaa mɛɛ.
 Iseyeli Iɔ Naɲɲ tu má má ɲmana-wε.

Iɔ kɔla tuɲ tɔɔ

21 M̀p̀r̀ỳg̀ Iseyeli nyɔ̀ma wulav Tacaɔ yɔ̀ɣɔtaɔ si:
 Piitimnaa tuɲ mɛ í yaa-m nənəɣɔ.
 I yɔ̀ɣɔti mə tɔm.

22 I kəna-ti, í heeli-tɔɣɔ mpi pu tɛ na pə kəɔ tɔ.
 Hatoo tɔ, pepe tɔm ke tuɲ mɛ í tɛma yɔ̀ɣɔtɔɣɔ si pu
 kəɔ?

Ɔ heeli-tv na tɛ feŋ pə taa na tə ná pə yoosuɣu.

Yaa í heeli-tuɣu mpi pu te na pə kəɔ tɔ.

²³ Ɔ yɔɣɔti mpi pu təkəna lapu tɔ pə tɔm.

Ɔlena tə nyi si í ké tuŋ.

Ɔ la kupaŋtu yaa ɔɣatv natəli.

Ɔlena tɛ kuli ɔɛ na tɛ kpeŋti na tɛ na-ti.

²⁴ Mə wɛ kpeɛ ké, na mə kulapəɛ ke kpeɛ.

Ye yulu í læsa-mɛ pə ké acaalətv ké.

²⁵ Ma læsa yulu na ilim ntəɣɔŋ, ɪ kəŋna nte.

Pa yaa ɪ hətɛ na ilim təlulɛ tɔɔ.

Ɔ yaana nteɣɛ ma hətɛ.

Ɔ fɛɔɣi nyɔɣu nyɔma ké ɔsu afəla.

Yaa ɔsu tiisi ŋmalv fɛɔɣu cɔɣu tɔ.

²⁶ Awe yɔɣɔtəna-təɣi hatoo kancaalaya na tɛ nyi-ti,

na tɛ tisi si tampana?

Aaɪ nɔɣɔlv ta kraali-ti,

nɔɣɔlv ta yelev na tə nu.

Nɔɣɔlv ta nu tɔm nti tə luna mə kiŋ tɔ.

²⁷ Má caaləna Siyɔŋ ke tɔm heeluyu.

Ɔi naa-ti, u naa-ti.

Ma tila Yosalem ke tillu.

Wei ɪ kəna Laapaali kupaŋ tɔ.

²⁸ Ma nyəna tuŋ inu.

Ma ta na ɪ taa ŋku ku kraali tɔm tɔ.

Yaa ŋku ku cɔ ma kupaɔsɔtv tɔ.

²⁹ Pa təna pa wɛ yem ké,

na pa təma ke kpeɛ.

Pa tuŋ ké heelim na í wɛ kpeɛ.

42

Taɔaa təmlɛ tv

¹ Mɔpɔɣú Taɔaa taɔaa si:

Ma təmlɛ tv ntɔ, ma paasəna-ŋ ké.

Nyaga ma læsaa na ma læsaɣa suwa.
 Ma feesuɣu we nyá tɔ́ ké.
 Nyaa kraaləna piitimnaa ke siɣisuɣu tɔm.
² Nyá nəɣɔ kaa kuli, ɣaa ń má kapuka.
 N kaa ɣɔɣɔti natələɣi patəma taa.
³ N kaa teesi puɣutuɣu ke səsəncanɔa kupelaya.
 Pəyele n kaa teesi kəkə ŋka ka fiɣinaa tɔ.
 N ká təŋ tampana ké na ń ɣɔɣɔti siɣisuɣu tɔm.
⁴ Ye n ta te siɣisuɣu suw
 ke tetu tɔ́ n kaa yele.
 N ká la ńpúyó haləna
 tetu nti lum cəɔnaa tɔ,
 na tenkuna nɔɔsi acalɛɛ nyuləɣi nyá kiin.

Piitimnaa kəkə ŋka pa naana tɔ

⁵ ńpúyó Iso Tacaa wei i lapa isətənuɣu na í pɔ,
 na í la tetu na tɔ́ taa kulɔlum təna,
 na í ha tɔ́ taa nyəm tənaya weesiŋ na pə feesiɣi tɔ,
 i heela yulu wei i læsaa tɔ́ si:
⁶ Tacaa má má læsəna-ŋ si ń təŋ siɣisuɣu.
 Ma təkəɣi nyá niŋ taa na ma paasəna-ŋ,
 na ma na-ŋ na yəlaa tɔ́ pɛɛli nəɣɔ.
 Na ń pəsi piitimnaa fətəla.
⁷ N ká kuli piitimnaa ise, na ń tuli saləka nyəma.
 Na ń læsi səkpɛtuɣu tee nyəma ke təŋmelle taa.
⁸ Ma ké Tacaa ké, halɔ ma hətɛ nté.
 Ma kaa cela nəɣɔluɣu ma teeli.
 Ma kaa cela ma nyuɣu kulɔɣu ke tuŋ kulalaan.
⁹ Kancaalaya nyəntu tɛma yoosuɣu.
 Ma kraaləɣi-meɣe kɔfatu tɔm na pəcɔ́ tɔ́ kɔɔ.

Tacaa waasuɣu

¹⁰ I yoo Tacaa ke yontu kɔfatu.
 I yoo i samtu yontu ke tetu tənasi tɔ́.

Tenku təw cəlaa, na i taa nyəm təna.
Tetonnaa mpa lum cənaa tə tə yəlaa
na lum nəssi acalɛɛ nyəma.

11 Wɔlaya tetu na tə acalɛɛ səsəna yəlaa,
Ketaa acalisi nyəma í kusi mə nəssi.
Mpa me í we pəwə nyəwə taa tə,
í wilitina lanholumle.

12 I tɔ Tacaa ke teeli.
I kraali i samtu ke tetu nti lum cənaa tə tə taa.

13 Tacaa n luwaya isu aka.
N tayanəyi nyá ti isu yoolu.
Tacaa yaya apalɔkakiisaya təwəpəpa.
N húləyi nyá kolontunaa ke nyá tɔw.

Mpi pə lapv pəle Tacaa tɔwa tɔ

14 Mpyúyú Tacaa yəwətəa si:
Hatoo tə, ma təkə ma təyi na má suma.
Ama pənente maa ma kapuka ké,
isu ahonto wei i lɔləyi tə.
Ma mələyi ké, na ma tisiyi feesiŋ.

15 Maa kpiisi pəwə na pulasi.
Maa yele na pə tɔw təna wuli.
Maa layasi pusi səsənsi.
Maa la na pusi səsənsi pəsi tetu nti lum cənaa tə.
Maa la na luna nyəw.

16 Ilena má yele na yulɔmaa tə mpaav ŋku pa taa nyi
tə.

Na má təŋna-wɛyɛ mpaasi nsi pa taa cəkəna tə.
Maa pəsi səkrɛtɔyɔ ke nyaaləm,
na timpi təntɛ we katɛ tə pə hənti.
Mpi maa la təyɔle, ma kaa lə-wɛ.

17 Ama mpa pa ha pa təyi tɔw
na pá heeliyi lɛsəw kusaakəw na kulupəw si:

Μεγελε τά ισθναα τσ.
Paa tuli tapəη na fεελε.

Yəlaa yvlbmaa na ntamaa

¹⁸ Μρόγύ Tacaa təma si:

Ntamaa í nu.

Yvlbmaa με, í nyəni na í ná.

¹⁹ Aweyele yvlbm?

Ye pə taγa ma təmle tu.

Aweyele ntam?

Ye pə taγa ma tillu wei ma tilaa τσ.

Aweyele yvlbm isu wei ι hika hεεsyu τσ?

Aweyele ntam isu ma təmle tu?

²⁰ N nawa yaasinaa paγale.

Ama n ta la laakali.

Pəyele n kema ηkpaηη ke teu.

Ama n ta nu.

²¹ Tacaa nyá siγisyu τσσ ké n caawa si,

n laki kusəsutu ke səsəntu na kupampantu.

²² Paa na mpυ, pə kpiisa yəlaa mpe,

pə kuu pa wontu.

Pə kra-weγε isu katəka ke kukpaməη pəηη taa.

Pa kra-weγε saləka ke pa təηmellena.

Pa kuuki pa wontu nəγəlv ta waasi-we.

Pa leeka-weγε pa nyəm.

Pəćó nəγəlv fei si í τσ si pá fei-we.

²³ Mə taa awe ká kena ηkpaηyυ na təmnaa mpe?

Awe ká səη təkpi si ι ká tasa-təγι nuw?

²⁴ Awe tu Yakəpu kpiisilaa,

na Isyeγeli ke wontu kuulaa?

Pə taγa Tacaa wei tə pəntənaa τσ?

Pa ta səəli si pá təη ι mpaηη taa.

Pəyele pa ta nu ι kusəsutu.

25 Πῶ τῶ κέ ἰ τὰ huuna Ἰσεγελὶ κε katatōlaya.
 Πena yooou tii ἰ τῶ na tonη κε paa pēnōyō ηka.
 Ἰσεγελὶ ta pēeki si ἰ cekōna pōlv.
 Ἰ ta yaa tōm ntōyι pōlvoy ἰ τaa.
 Πena yooou nāá kv-ι.

43

1 Pēnentε Tacaa yōyōtōyι si:
 Yakōpυ yōlaa με awe ηmagα-με?
 Ἰσεγελὶ nyōma με awe ηma-με?
 Ἰ τaa nyana pōlv.
 Mpi τῶ, ma yapa-μεγε.
 Mē hōla κε ma yaana-με.
 Ἰ κέ ma nyōma κέ.
 2 Ye ἰ tesōyι lōm ma we mō waalōyι.
 Pusi kaa tōyō-με.
 Pōyele ye ἰ τῶη kōkō τaa ka kaa nyaga-με.
 Kōkō kaa kv-με.
 3 Mpi τῶ, magale Tacaa mō Ἰσῶ.
 Mā kēna Ἰσεγελὶ nyōma Naηη τυ.
 Wei ἰ waasōyι-με τῶ.
 Icipiti nyōma κε maa felι mō lonte.
 Maa layasōyōna-μεγε Itiyopii na Sepa nyōma.
 4 Mpi τῶ, ἰ κε-m pōlv sōsōm κέ.
 Mē nyōyυ kvlaa, na mā sōla-με.
 Ma celōyι apalaa κε mō lonte.
 Ma layasōyōna yōlaa κε nyá weesuγυ.
 5 Ma we mō waali κέ, ἰ τaa nyá.
 Maa kōna mō lōlvoy nyōma na tev kite.
 Maa kōna-με na ilim tōtōle.
 6 Maa heeli ilim ntōyōη si: Kōna-we.
 Maa heeli ilim mpōtōη si: Taa si-we.
 Kōna ma piya na pooluη.

Ləsi ma pɛlaa na tetv tɛnasɪ na ń kɔna.

⁷ Pa tɛna mpa pa yaakɔna ma hɛtɛ,
na ma ŋma-wɛyɛ ma teeli tɔɔ tɔ.
Má lapɔna-wɛ.

Mɛyɛ Tacaa aseeta nyáma

⁸ I yele na ma yɛlaa lu.

Pa ké yulɔmaa ké, pɔyele pa wɛna isɛ.
Pa ké ntamaa ké pɔyele pa wɛna ŋkraŋɛ.

⁹ Piitimnaa tɛna í kpeyeli, yɛlaa í koti.

Mə taa awe kraala tɔmnaa mpe?
Mpa pa heelina-tuyv kancaalaya nyɛntv nti?
Pɔntɔnaa í hólí pa aseeta nyáma,
pa hólí pa tampana,
na tɔ nu na tɔ tisi sɪ m̀p̀róyó.

¹⁰ Mɛyɛ ma aseeta nyáma.

Tacaa má ma yɔyɔtɛna mpv.
Mə na ma tɛmlɛ tv wei ma lɛsaa tɔ.
Ŋɛna pɔ́ lá na í nyi-ti na í tɛ-m na mə taa.
Na í cɛkɔna sɪ maya.

Isɔ nɔyɔlv ɪ taa wɛɛ na pɔ́cɔ́ pɔ́ takɪ-m.
Pɔyele Isɔ nɔyɔlv ɪ kaa lu ma waali tɔɔ.

¹¹ Mayalɛ Tacaa, ma paasi,
waasulv nɔyɔlv ɪ fɛi tɔɔ.

¹² Má kraalɛna, má waasɛna.

Ma heela nti tu kɔɔ tɔ.
Pə taya mə hekv taa tuyv kraɪ nyɛŋkv nakvli.
Mɛyɛ ma aseeta nyáma. Má kɛna Isɔ.

Tacaa má ma yɔyɔtɛna mpv.

¹³ Mayalɛ Isɔ ké hatoo tam tɔɔ.
Nɔyɔlv ɪ fitiyi pɔlvuyv ma niŋ taa.
Awe ka wakɛli mpi ma laki tɔ?

Tacaa tiluyv kɛ nɔyɔlv

14 Τααα Ισεγελι Ισο Νανηη τυ wei ι waasəγι τσ.

Ι γəγəτəγι si:

Μə τσ κέ μα tiliyi nəγəlv si ί yoona Papiloni.

Μaa yele na lvm τəγə Kalətee selaa kpuləη,

wei ι τaa pa nukι leleη τσ.

15 Μαγαλε mə Νανηη τυ Τααα.

Μə wulav wei ι ηmawa Ισεγελι τσ.

Wulaya tetv taa mpaav kufalvγv

16 Μαγαλε Τααα wei ι ηεε hapəle κε teηku τaa

na mpaav κε lvm toη nyəm τaa τσ ma γəγəτaa si:

17 Ι ləsa yoou keekena na pə kpaγanəη.

Pa hənta pa təna, pa temaya.

Pa nyaya κέ isu fətəla kpronkrontuyu.

18 Ι τaa τσσι kancaalaya nyəntv τσ.

Pəyele ί τaa paasəna kypəm təm.

19 Yaasi kufalv κε ma caaki lapv,

halι yaasi inι ι caaki lapv.

Ι ta nyəmi-ι?

Μaa ηεε mpaav κε wulaya tetv τaa,

na má yele na pusi səsənsι kpe.

20 Taale wontu ká sa-m.

Pə kpaγav taale hasι na taataanaa τσ.

Mpi τσ, maa τσ pusi səsənsι κε wulaya tetv τaa

si ma yəlaa kuləsa ί nyə.

21 Yəlaa mpa ma ηmawa ma ti τσ,

pa sa-m κέ.

Isə na Ισεγελι nyəma pa hvvlə

22 Μρύγυ Τααα γəγəτaa si:

Yakəpv pə taya maya n yaawa.

Ισεγελι kawa ma təm.

23 Pə taya maya n lapa kətaya ηka kəkə

lusa ka təna τəγə nyá iwεεsi.

Pə taya ma həte taa ke n lapa nyá kətasi.
 Ma ta wiina-η si n la-m kətasi.
 Pəyele ma ta caali-η tulaalɔnaa tɔɔ.
 24 N ta ya-m tulaalɔ na liyitee.
 Pécó n ta hayasi-m nyá kətasi nim.
 Ama nyá isayatu ke n caaləna-m.
 N tu-m wahala na nyá kɔpəntəη.
 25 Ama ma ma tike ma husəyəna mə isayatu
 ke ma səala-me tɔ pə tɔɔ.
 Ma kaa tasa mə kawalaya tɔɔ ké tɔɔsuyɔ.
 26 Mpu tɔ, keesi nyá tɔm.
 Tə suu huule taa.
 Keesi mpi pə huləyi si n wena tampana tɔ.
 27 Nyá cəsə pəntaa.
 Nyá tɔm teləsəlaa kula ma tɔɔ.
 28 Pə tɔɔ ké ma nyəna Iso təsele
 nyuyɔ nyəma ke tetelataa.
 Ma yela Yakəpu na pə wakəli-i.
 Ma yelaa na pá tuu Isəyeli.

44

1 Mpyúyú Tacaə yəyətəə si:
 Ma təmlɛ tu Yakəpu,
 Isəyeli nyá wei ma ləsaa tɔ nu pənəntaa.
 2 Tacaə wei i ηmaga-η nyá həɔv tɛɛ,
 na í la-η na í paasəyəna-η tɔ i tɔma si:
 Ma təmlɛ tu Yakəpu, taa nyá,
 Yesulun^{*fa*} nyá má ləsəna-η. ^a Leloyɔ 32:15 taa n ká
 na mpu.
 3 Pə taya puɔ, maa pəli lum ke wulaya tetu tɔɔ.
 Maa la na pusi kpe tə taa.

^a 44:2 Yesulun; Yesulun ke Isəyeli həte ləntɛ ké. Ye n kala Kusəsuto

Maa tisi ma Feesuyu ke nyá loluyu nyéma tɔɔ.

Maa tɛ̃si nyá piya piya ke nɔɔsi kupãsi.

⁴ Paa pu nyutu heku taa isu
tuɲ wei i sɛ̃ɲa lum nɔɔɔ tɔ.

⁵ Pa taa nɔɔɔlu ka yɔɔɔti si:

Ma ké Tacaɔ nyɔ̃ɲ ké.

Lelɔ ká ha i tɔ̃ɲi Yakɔ̃pu hɛ̃tɛ.

Uena lelɔ náá ŋmaa i niɲ tɔɔ si:

Ma ké Tacaɔ nyɔ̃ɲ.

Paa yaaki-ɲ Iseɲeli hɛ̃tɛ.

Tuɲ kulalaɲ kutɔvu

⁶ M̃pɔ́yó Tacaɔ Iseɲeli wulau wei i yaaki-ɲ

na í ké Pɔ̃ tɛ̃na pɔ̃ tu tɔ i yɔɔɔtaɔ si:

Mayale kancalaya tu na kantakaya tu.

Ma waali, Iso nɔɔɔlu i fei tɔtɔ.

⁷ Awe we isu ma?

Pɔ̃ntu í yɔɔɔti na í keesi-m

hatoo kupãku ma suwa yɔlaa ke tam tɔɔ tɔ.

Pɔ̃ntu í yɔɔɔti na í keesi nti tu kɔɔ tɔ.

⁸ Taa nyá, pɔ́cɔ́ taa sele.

Isu ma tɛ̃ma-ɲ-tɔ̃ɲi heeluyu ke hatoo lɔ̃ɲ na?

N ké ma aseeta tu ké.

Ma paasi Iso nɔɔɔlu i wee?

Pɔ́cɔ́ kɔkpãmuyɔ̃ nakɔli ku fei.

Ma ta na pɔ̃ tu.

Tuɲ kulalaɲ lutaa

⁹ Tuɲ kulalaɲ lutaa tɛ̃na ké kpete ké.

Mə kulupum kupãm u waasɔ̃ɲi pulɔ.

Tuɲ inɔ̃ i mayamaɲa i lɔsɔ̃ɲna i tɔ̃ɲi aseeta.

Mpi tɔ, u naaki.

Pɔ́cɔ́ i ta nyɔ̃ pulɔ.

Feele ká tɔ̃ɲ-i ké.

10 Υἱὸν κά λυ γαα ί σαακί τυγυ,
να κῶ κaa waasi-ι pύλυ?

11 Φεελε κά κρα μῶ τῆνα μπρα με ί τῆγῆγι-ι τῶγῶ.
Τυη lutaa mayamaya ná κέ yάλαα κέ.
Μῶ τῆνα ί koti na ί κῶῶ.
Σῶγῶντυ ka κρα μῶ τῆνα na φεελε pυ-με.

12 Κῶolu setάγῆνα nyάγῆλυγυ,
na ί wῶ-kyγυ kῶkῶ na ί tayani-ky.
Na ί ma-kyγυ maalῆtoo na ι toma,
na ί la-kyγυ isῆna ι caa τῶ.
Ye nyῶγῶσι kpa-ι, ι feina toma.
Ye ι sῶwa lum nyῶῶυ ι pῆsῆγι ιcam κέ.

13 Saakύλυ ná τυγι ηmῆnaya κε τῆpῆyaya τῶῶ.
Na ί pυ looηa na ηmaalaya,
na ί mayasi-ke na mayasῆlaya.
Πena ί saaki λeσyγυ isυ yύλυ na saakῆlaya,
na ί su-kyγυ kutuluyυ τaa.

PHIPI LI ISO TOM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377